ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1583

20 динара

30. 4. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII

С ТИТОМ У МАЈУ

(стр. 6–7)

Ђирдеф

Верovали или не!

ШАКАЛ КОЈИ ЈЕ ПОСТАО ВЛАДАР

РАЦА ОД ПАРТАБГАРА, (ИНДИЈА), У ЗНАК ОМАЛОВАЖАВАЊА ПОРАЖЕНОГ МОНАРХА, КРУНИСАО ЈЕ ШАКАЛА ЗА ВЛАДАРА ГАРВАРЕ. ЖИВОТИЊА ЈЕ БИЛА НА ПРЕСТОЛУ ЧИТАВИХ 12 ГОДИНА.

ПИЕРС ЕНТОНИ ВЕЈМОТ

ЧЕТВРТИ ЕРЛ ОД ВЕЈВУДА, ЕНГЛЕСКА, УСПЕО ЈЕ ДА ПОСТАВИ СВОЈ АУТОМОБИЛ НА 4 ПОРЦУЛАНСКЕ ШОЉЕ.

СУНЧАНА СВЕЋА

ЈЕ БИЉКА ИЗ ЦЕНТРАЛНЕ АУСТРАЛИЈЕ КОЈА СВАКИХ СЕДАМ ГОДИНА ЦВЕТА У ОБЛИКУ СВЕЋЕ.

КОШНИЦЕ

У АПЕЛВЕРДЕРУ У ПОЉСКОЈ ИЗРАЂУЈУ СЕ У ОБЛИКУ ЉУДСКИХ ФИГУРА.

Дела Кардмон

ИЗ ОКЛАНДА (САД) ИМА КОЛЕКЦИЈУ ОД ПРЕКО 2.650 ШОЉА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● крајем прошлог века продавали су се рекети за тенис на чијим су жицама били ликови познатих тенисера.

●●● Херодот пише да су у његово време (V век пре н. е.) Етиопљани своје заробљенике окивали у ланце од злата јер су бакар и остали метали били веома ретки и скупи.

●●● у Токију постоји школа јоге за животиње које пате од депресије. У њој тренутно десетак мачака, паса, коза и шимпанза постижу одличне резултате у побољшању психичког стања и скидању сувишног сала.

●●● последњих година прошлог века на прузи која је повезивала Балтимор са оближњим местима саобраћала су посебна кола на четири точка која су се кретала помоћу снаге ветра користећи једно огромно једро.

●●● на улицама Калкуте може се срести седамдесет двогодишњи старац Таро Шанд познат по томе што има „челичну косу" — на своје дуге седе власи може да окачи и подигне терет од 75 килограма.

●●● када су „жедне", биљке емитују неку врсту пригушене звоњаве коју производе канализи за спровођење воде у биљку. Ово је открио један аустралијски научник помоћу микрофона који је повезао за стабљику.

●●● Кинези су установили да је шаран знатно ефикаснији у борби против комараца од многих инсектицида. Наиме, ова риба несбично воли ларве маларичног комарца и прождире их у сласт.

●●● у пешачкој зони француског летовалишта Сен Тропеа полицајци се боре против неправилног паркирања мотоцикла на тај начин што их „везују" ланцима. Тек пошто власник плати глобу од 250 франака, возило ослобађају окова.

●●● Моцарт је умро у крајњој беди јер је сав иметак изгубио на коцки. Између 1783. и 1786. чувени музичар је на концертима зарадио суму која би данас одговарала износу од 300 милиона динара, али је све прокоцкао на картама и билијару. Када је 1791. умро од тифуса, није оставио ни пребијене паре.

●●● Реј Бредбери, аутор бројних научнофантастичних прича, никад није пристао да седне у авион нити да научи да вози кола.

●●● у Великој Британији пуштена је у продају специјална фотеља за гледање телевизије. Опремљена је појасем за везивање, па они који воле да задремају уз програм не морају да се плаше да ће пасти.

●●● израчунато је да је за последње 2000. година свету укупно ископано 260 тона дијаманата.

ПАПИЈОН ЈЕ ОДЛЕТЕО

НАЈПОЗНАТИЈА БЕКСТВА С ЂАВОЉЕГ ОСТРВА

НЕМА ОСУЂЕНИКА КОЈИ, ЧИМ БИ СЕ НАШАО У КАЖЊЕНИЧКОЈ КОЛОНИЈИ У ФРАНЦУСКОЈ ГИЈАНИ, НИЈЕ У ГЛАВИ ИМАО САМО ЈЕДНУ МИСАО: ПОБЕЋИ!

Али, умаћи из тог земаљског пакла није било једноставно. За бегунцем би сместа кретала одлично организована потера састављена од најокрутнијих полицајаца и војника. Логори су, намерно, лежали далеко један од другог, раштркани и по обали јужноамеричког континента и на три „Острва Спаса" од којих је Ђаволје било најозлоглашеније. На њега су доспевали најтежи криминалци и читава колонија по њему је добила име. Робијашница је укинута 1946. године. Због крађе огрлице кад му је било двадесет две године Рене Белбеноа осуђен је на осам година робије с принудним радом и депортован у Гијану. С неколико других робијаша покушао је бекство чамцем 1936. Ухваћени су у Колумбији, али пре него што су француске власти стигле да их преузму, Белбеноа је, уз помоћ једног чувара, успео да из колумбијског затвора умакне у слободу. Он је аутор књига „Сува гиљотина" и „Пакао на суду".

Бестселер — пасош за слободу

Анри Шаријер осуђен је 1931. у својој двадесет петој години на доживотну робију и принудни рад због убиства подводача и полицијског доушника. Шаријер је осам пута покушавао да побегне с Ђаволјег острва, а успео је тек при деветом. Он и његов друг с робије Силвен направили су сплав помоћу кокосових ораха из којих су исисали течност. Силвен је страдао у живом песку при искрцавању на непознато жало, а Шаријеру су домороци помогли да се дочепа Џорџтауна у Британској Гијани. Ту је живео једно време отворивши ресторан и хватајући и продајући егзотичне лептире. Отуда му надимак „Папијон" (на француском: papillon = лептир) који је истовремено и наслов чувене књиге и филма. Из Џорџтауна Шаријер је отишао у Венецуелу где се спријатељио с локалним рибарима и где су га корумпирани полицајци ухапсили због „скитања". На слободи се поново нашао 18. октобра 1945. кад је у земљи извршен војни и цивилни пуч. Рехабилитован је и у Француској много година касније после штампања бестселера „Лептир".

Самоубилачка идеја

Диједоне је кад му је било двадесет седам година 1913. осуђен на принудан рад у Гијани као саучесник у пљачки курира банке. Године 1928, после више неуспелих покушаја бекства, Диједоне је наговорио једног Индијанца да га својим кануом, направљеним за реке и брзаке, превезе океаном до Бразила. Мада је идеја била самоубилачка, успели су да стигну до града Пара у Бразилу — где је Диједоне сместа ухапшен! Срећом, догађај је добио широк публицитет и под снажним утицајем јавног мнења Диједоне је брзо ослобођен. Амнестиран је и у Француској и у домовину се вратио као слободан човек.

Кроз ајкуле до чамца

Генијални организатор Жан Дуверне наговорио је на бекство десет робијаша: четворицу с Краљевског острва, четворицу са Острва св. Жозефа и двојицу са Ђаволјег. Новцем који је прокријумчарио Дуверне је купио кану дугачак око пет метара и бегунци су морали, да би стигли до места где је био укотвљен, да пливају по мору пуном ајкула. У кануу су провели тридесет два дана и, срећом, наишли на британски војни брод који их је снабдео намирницама и залихама воде. То им је спасло живот јер данима нису имали ни залогај хлеба нити капи воде. Наставили су путовање и искрцали се на обали Тринидада где су се одморили и набавили нов чамац. Овим чамцем насукали су се у Кирасау. Локални житељи су се сажалили, примили их као своје рођаке, нахранили их и напојили и дали им на поклон нов простран чамац. У њему су стигли до Арубе у Холандским Карибима и до слободе јер је у њихову заштиту скочила целокупна светска штампа.

Окован с губавцима

Робијаш Жерарден био је годинама окован уз једног лепрозног садруга, и, да би се докопао слободе, почео је да симулира лепру правећи се да му се укочила нога. То није било довољно, па је Жерарден одсекао себи уво и неколико прстију. Тада је премештен на острво лепрозних Св. Луј где су га губавци дочекали као брата и помогли му да побегне у Пара у Бразилу. Жерарден је себи организовао угодан живот у једном малом бразилском граду отворивши зубарску ординацију. После извесног времена осетио је неке необичне симптоме и отишао у Сао Паоло на преглед. У болници су открили да Жерарден заиста има лепру, а по његовом изговору и истетовираним знацима да је бегунац из Француске Гијане. Одлучено је да га врате у казнену колонију, али ниједна лађа није пристала да прими губавца. Одељење за сузбијање заразних болести му је тада саградило мали лични затвор с окућницом, далеко од људских насеља где је Жерарден провео остатак живота гајећи воће, поврће и живину.

Четири убице и два пљачкаша

Године 1919. Жермен Жолитон избо је ножем своју драгу затекавши је с другим љубавником. Године 1937. Жолитон је, заједно с још пет изгладнелих и од сунца изгорелих робијаша с Ђаволјег острва, стигао у Порт оф Спеин на Тринидаду. Дружина је била одабрана: четири убице, један пљачкаш банке и један крадљивац накита. Из Гијане су умакли у индијанском чамцу од издубљеног дебла и на отвореном мору превалили седамсто педесет миља пре него што су се домогли обале Тринидада. То је био Жолитонов трећи покушај бекства. У Порт оф Спеину поверен је бризи Војске спаса.

Стигло их је само пет

Дванаест робијаша предвођених Лујем Легардом умакли су затворским властима док су товарили балване. Месец дана крили су се по џунглама Гијане и за то време направили сплав од дебелог грања и поцепаног одела. Не зна се колико су времена провели на мору јер од пет измождених људи који су једног дана попут месечара закорачили жалом Санта Марије у Венецуели ниједан није знао то да каже. Седам њихових сапутника уз пут је помрло или завршило у чељустима ајкула.

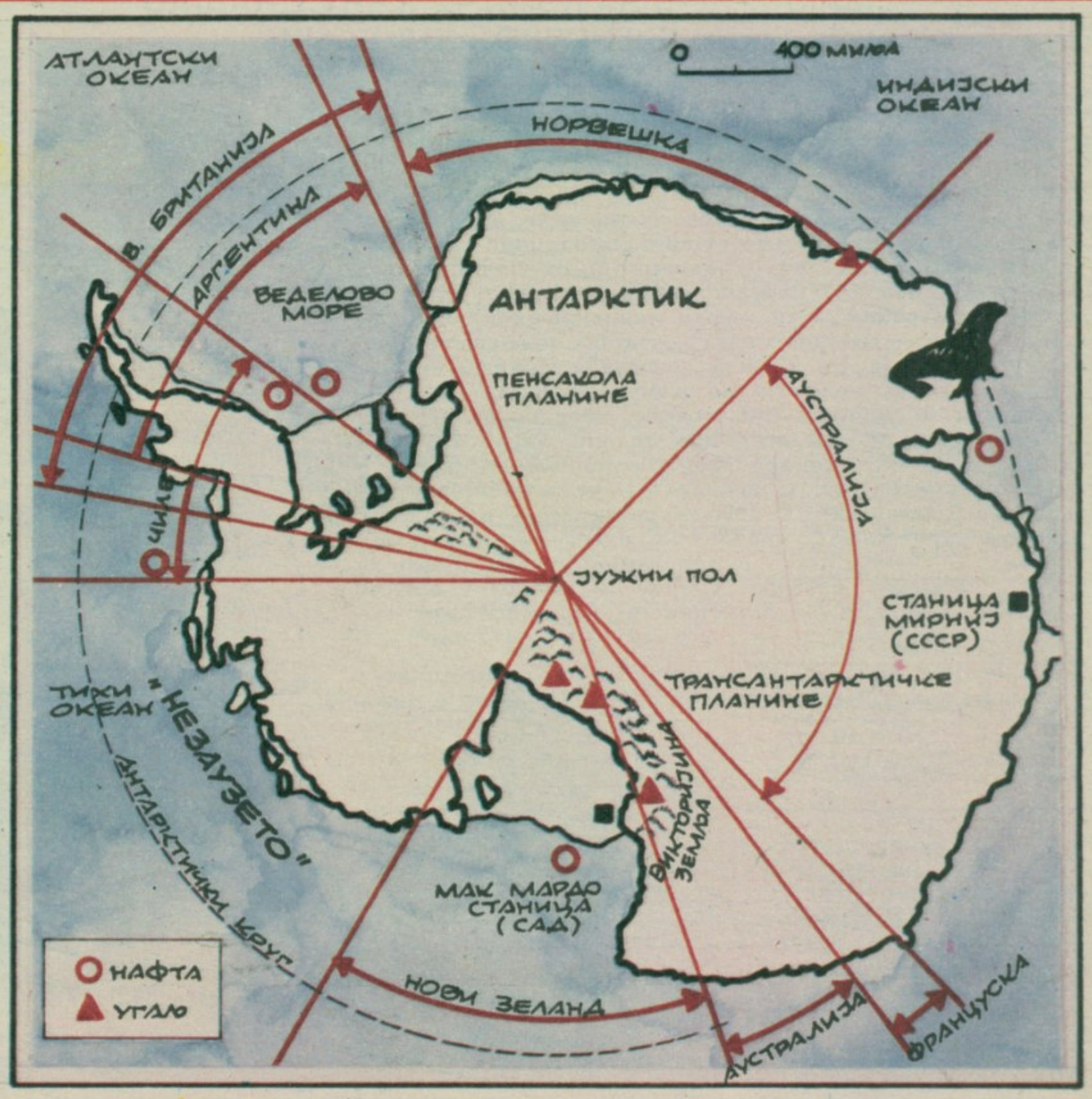
За свано бекство додатне године

Осуђен на шест година принудног рада зато што је 1907, у бесвесном стању због сунчаног удара, запалио војнички шатор вредан двеста педесет динара Шарло Пен покушао је да побегне са Ђаволјег острва 1913, 1917, 1926. и 1931. године. Његова и сличне војне пресуде поништене су у Француској 1925. али је, према правилима која су владала у кажњеничкој колонији у Гијани, Пен морао тамо да остане као слободњак још доста година по истеку казне — сваки од покушаја бекства доносио је додатне године изгнанства. Тако је Шарло Пен тридесет две године након почињеног прекршаја који није ни био прекршај још седео на Ђаволјем острву.

Б. Д.

ЧИЈИ ЈЕ АНТАРКТИК

ВЕЛИКИ ЛЕДЕНИ КОЛАЧ

Антарктик још називају — седми континент, планета између Земље и Месеца, једина светска оаза, фрижидер света. На овој циновској леденој капи површине преко 13 милиона квадратних километара и дебљине леденог покривача и до три хиљаде метара, живе углавном научници смештени по расутим базама подигнутим у истраживачке сврхе и, наравно, животиње. То је једино место на коме животињама не прети опасност од уништења и истребљења. Ту се слободно шетају краљевски пингвини, фоке, неометано лете поларни галебови и албатроси, пливају китови.

Пингвини против краљице

Антарктик је дуго означаван као »Terra australis mondum incognita« што значи непозната јужна земља. Ипак, није била баш сасвим непозната јер се верује да су овом континенту још пре хиљаду година врло близу прилазиле полинежанске пироге. Још интересантније је да је он тачно обележен на картама турског(!) адмирала Пири Раиса, објављеним 1513. године. Ко су били ти стари истраживачи антарктичких крајева — није познато.

Највероватније објашњење је да су ловци, гонећи фоке и китове, први пришли острвима и обалама овог континента. Али, желећи да сачувају тајну сни су добро пазили да не помену земље које су на овај начин откривали.

Тек 1739. године француски капетан Буве де Лозије покушао је с првим званичним истраживањима. Открио је само једно острво и дао му — своје име — од тада почињу да се ређају открића.

Енглез Кук је стигао до 71. степена јужне географске ширине и по повратку изјавио да је сигуран да нико никада неће успети да оде даље. Ив де Кергелен открио је острво које је било толико тужно да га је назвао — Очајање. Данас је оно познатије као Кергеланско острво. Још педесет година разни истраживачи откривали су у овом делу света „непријатна" острва, окружена непријатељским леденим сантама.

Тек ће Енглез Џемс Рос коначно извући Антарктик из анонимности и унети га у географију. Историја његовог путовања на бродовима „Еребус" и „Терор" весела је прича усред трагедија које су тако често пратиле поларна истраживања.

Рос се 1841. године први усудио да оде јужније од 76. упоредника и судари се са ледником који данас носи његово име. Он је мерио магнетизам, проучавао флору, откривао вулкане. Кад је угледао пингвине, почео је да их тера вичући: „Ова земља није ваша, чујете ли, већ Њеног британског величанства — краљице Викторије!"

Скот ипак други

После ове Росове авантуре догодило се нешто веома чудно — свет је престао да се интересује за Антарктик следећих шездесетак година да би се тек крајем 19. века поново пробудило интересовање за овај ледени континент. Мало помало истраживање се претварало у трку — ко ће први да стигне на Јужни пол!

Овај тешки задатак први је себи поставио Енглез Шеклтон. Он је за копно употребио санке које су вукли понији али, када му је понестало хране, морао је и њих да поједе. Хтео-не хтео, једноставно морао је да се врати, а до циља му је недостајало само 180 километара!

Јужни пол први је освојио 1911. године Норвежанин Амундсен, а само четири недеље после њега, сав очајан због тога, Енглез Скот. На повратку, Скот је настрадао са своја четири друга.

То је било време саоница, паса који су их вукли, али убрзо долази ера машина. Откако је амерички адмирал Берд авионом прелетео изнад Јужног пола, тишину антарктичких простора не престаје да ремети брујање мотора авиона и хеликоптера.

Берд је, поред тога што је познат као човек који је прелетео Јужни пол, чувен и због идеје да се Антарктик претвори у — фрижидер света! Храна која се овде остави остаје свежа годинама. О овоме сведочи Томас Хенри, члан Бердове експедиције који је 1947. године наишао на један од Скотових логора. Хенри је оставио забележено: Рекло би се да је логор јуче напуштен, а не пре пуних 36 година. Даске као да су тек изашле из пилане, ни трага црвоточине, ни мрље рђе на ексерима. Бисквити и конзерве могли су да се једу мада, признаје, као да су изгубили нешто од свог укуса. Један пас који се вероватно смрзнуо стојећи деловао је као жив. Часопис на којем је био датум Скотовог поласка изгледао је као да је тек изашао из штампарије..."

Побеђени политичари

Антарктички континент није играо важну улогу у међународној политици пре почетка нашег века иако је и тада био од великог научног значаја. Непосредно пре и за време другог светског рата стратешки положај овог континента постао је важан и трка за стицањем територија на Антарктику добила је нов облик. Велика Британија била је прва земља која је положила право на део територије ове ледене капе још 1908. године, а последња земља која је то учинила јесте Норвешка а датум — 1939.

Много земаља било је заинтересовано да узме део овог великог леденог колача. Учињен је покушај да се проблем Ан-

тарктика изнесе и пред Генералну скупштину Уједињених нација, о овом проблему расправљало се на разним међународним скуповима. Тек 1959. године донето је решење — направљен је такозвани Антарктички уговор.

Овај уговор вероватно је јединствен случај у историји — први пут се догодило да су научници принудили политичаре и дипломате на акцију. Уговор који је потписан 1. децембра 1959. у Вашингтону, а испод кога стоји потпис 13 земаља, умногоме је резултат успешне међународне сарадње научника током „Међународне геофизичке године" (1957—58).

АНТАРКТИК ЈЕ ЈЕДИНИ КОНТИНЕНТ КОЈИ, БЕЗ ОБЗИРА НА ТО ШТО 13 ЗЕМАЉА ПОЛАЖЕ НА ЊЕГА ПРАВА, НЕ ПРИПАДА НИКОМ. ПРЕДЛОГ НАУЧНИКА ЈЕ ДА ОВАЈ КОНТИНЕНТ ПОСТАНЕ СВЕТСКИ РЕЗЕРВАТ.

Уговор су потписале следеће земље: САД, СССР, Јапан, Јужна Африка, Белгија, Пољска, Аргентина, Аустралија, Чиле, Француска, Нови Зеланд, Норвешка и Велика Британија. Циљ уговора је да се континент користи за мирнодопску и научну сарадњу, а свака од земаља које су потписале уговор може да користи своје право надзора над другим државама.

На Антарктику не могу да се стварају војне базе. Цела зона наше планете јужно од 60. упоредника демилитаризована је и деатомизована. Велика богатства која ова последња светска оаза мирољубивости и сарадње потенцијално пружа нико не дира. А научници процењују да Антарктик обилује богатствима — тврде да се под леденом кором налази бар 15 милијарди барела сирове нафте, да ту има гвожђа, бакра, цинка, никла, злата, сребра и платине, по мишљењу совјетских научника има чак и урана.

Од свих богатстава, воде океана око Антарктика једино се користе за улов рибе јер се према међународним законима ова врста морског блага сматра надокнадивом и свачијом (сем ако није усвојена економска зона од 200 миља).

Кад би се случајно догодило да залихе почну да се користе било би то фатално за опстанак живих бића, пре свега у водама и на приобалном делу континента али и шире — за читаву нашу планету. Могла би да се нанесе трајна; чак непоправљива штета екосистему наше планете што би оставило трага на светској клими а самим тим и на снабдевање храном.

Територијалне претензије појединих земаља сукобљавају се, на пример Аргентине, Аустралије, Чилеа, Француске, Новог Зеланда, Норвешке и Велике Британије, али то до сада никада није угрозило мир овог континента за који се сматра да је део легендарног суперконтинента Гондване. Према прастарим традицијама Гондвана је постојала пре стотину милиона година, а од ње су настали сви данашњи континенти јужне Земљине полулопте.

Заједничке базе

Антарктик је данас једна велика научно-истраживачка оаза у којој научници света неометано врше различита испитивања: размењују информације о научним програмима, брину се о конзервацији флоре и фауне и о историјском значају тог подручја. Тако Американци на „седмом континенту" имају четири научне станице, Совјети чак седам. Између ове две суперсиле постоји договор да размењују научнике — увек један совјетски научник проводи извесно време у америчкој бази и обрнуто.

Средином фебруара група од седамнаест америчких научника, међу њима је и један из СССР, направила је логор у којем ће остати све до новембра. Једини контакт са светом одржаваће путем радио-везе. Ово је само један од експеримената који се врше на Антарктику — о људском понашању у условима потпуне усамљености.

Поред научних сврха овај континент почиње да се користи и као туристичка атракција. Неке агенције из Америке и Аргентине већ организују туристичка крстарења до Антарктику. На овај начин путници могу да кажу да су били на Јужном полу, мада долазе само до обала Антарктика и од Јужног пола их дели „само" три хиљаде километара!

Идеја научника да се „седми континент" претвори у светску оазу вероватно је једино исправна. Тако би ова ледена капа на којој температура може да падне и испод 80 степени Целзијуса, и где ветрови достижу брзину и до 350 километара на час, остала недирнута — као велика експериментална лабораторија.

В. С.

СА ТИТОМ...

Колико су се одлуке Мајског саветовања брзо спроводиле говори и сам податак да је само после два месеца букнуо устанак — а наредни мај Тито је, као Врховни командант НОВ и ПОЈ дочекао у Фочи, другој по реду партизанској републици!

Партија не признаје окупацију

Јутрос је дошла Титова курирка код мене. Стари седи у кафани „Централ". Донела ми је неке слике о зверствима усташа, пијанчењу Немаца, неке легитимације, и рекла да то пренесем у Београд. Стари је прошао после пет минута поред моје куће за пристаниште. Елегантан. Махнуо ми је руком док сам на прозору стајао са својом ћерком Милицом. После подне је Олга однела материјал у Београд. Све је у реду".

Ових неколико реченица забележио је Владимир Дедијер у свој Дневник 8. маја 1941. године у Земуну. Елегантан човек који је у окупираном Земуну седео у кафани, шетао и лежерно махнуо руком пријатељу био је генерални секретар КПЈ, али и човек на челу Војног комитета ЦК КПЈ Јосип Броз Тито. Тих дана Тито је тек био допутовао у Београд, после Мајског саветовања, одржаног у Загребу 4. маја. Присуствовао му је руководећи актив Партије која је тада имала око 12 хиљада чланова.

Циљ Мајског саветовања био је да се, после страшног априлског пораза Краљевине Југославије и у условима окупације, Партија брзо прилагоди новим условима и почне, на најширем фронту, борбу за ослобођење.

Јосип Броз Тито је поднео реферат на Мајском саветовању. О томе је, много година после рата, у предавању у политичкој школи у Кумровцу сам Тито рекао и ово:

„Партија је у догађајима у априлском рату сачувала своје организационо јединство. Она није признала окупацију, окупаторско комадање југословенске државне територије. Тиме је она остала једина јединствена револуционарна политичка снага која је обухватила све крајеве земље, све народе и народности Југославије.

...У погледу стратегије и тактике заузет је став да је борба против окупатора и његових домаћих сарадника ствар најширих слојева народа. То Партију упућује на стварање широке политичке основе те борбе — народноослободилачког фронта.

Борба за такве циљеве била је подједнако ствар свих народа Југославије, јер само властитом борбом сваки народ може осигурати своје ослобођење, пуну националну афирмацију и право да одлучује о својој судбини. То је, уједно, и једина могућа основа на којој ће се превазићи тешко наслеђе прошлости у међунационалним односима и вратити вјера у државно јединство народа Југославије, засновано на власти радног народа и националној равноправности.

Тада смо утврдили основне правце и облике не само политичких него и војних припрема".

Учесници Мајског саветовања разишли су се у све крајеве наше земље: припреме за оружани устанак већ су почињале! Тито је прешао у Београд одакле је све до септембра руководио радом Партије, припремама за устанак а потом и борбом партизанских одреда.

Народ је бурно поздравио Старога...

Прву ратну зиму и до маја 1942. године — Врховни штаб и Централни комитет КПЈ провели су у Фочи. Ту, на слободној територији, прослављен је први ратни Први мај. И то у јеку треће непријатељске офанзиве! О томе је Дедијер забележио:

„Данас смо прославили Први мај. У великој дворани дуванске станице скупило се прилично народа. Прва прослава Првог маја на слободној територији. Лола је говорио у име Партије... Дуг пут смо прешли. Силне смо жртве дали. Лола је одао пошту палим друговима, поздравио другове у неослобођеним деловима, у главњачама и концентрационим логорима... Даље је рекао Лола да нас чекају тешке борбе у овој, 1942. години, која треба да буде година победе. Ово је био један од најлепших Лолиних говора. Добро је деловао на масу. У име фочанских радника говорио је један друг који је пребацио фочанским радницима (малим мајсторима) што се више нису одазвали у војску. Народ је нарочито бурно поздравио Старога. Увече смо имали свечану вечеру. Стари је рекао при доласку мени: **„Идући Први мај прославићемо у Београду одакле смо и пошли"**. Сви смо расположени. Наш хор отпевао је неколико песама. Није се обрукао. Тако смо прославили Први мај на ослобођеној територији.

Следећег дана одржано је прво партизанско спортско такмичење. Биле су то две фудбалске утакмице: између Команде места и фочанских омладинаца (резултат 2:1) и између straже при Врховном штабу и радника (2:3). Утакмице су игране док се из даљине, са фронта, чула пуцњава. Ништа необично! Тог пролећа у којем су удружени окупатори и квислинзи са 100 хиљада војника свим силама настојали да униште велику партизанску слободну територију у Црној Гори, Санџаку и Босни и Херцеговини, у Фочи је одржана Партизанска олимпијада! Поред фудбала за који је владало највеће интересовање, одржан је и шаховски турнир, па такмичења у атлетици и одбојци. Идеју за организовање партизанске олимпијаде дао је Иво Лола Рибар.

Једна од најзанимљивијих утакмица фудбалског турнира била је она између екипа Врховног штаба НОВ и ПОЈ и фочанских омладинаца. Судија је био Душан Корач, тада политички комесар Омладинске чете, а данас генерал-пуковник ЈНА. У књизи Јозе Петричевића „Иво Лола Рибар понос покољењима" генерал Корач је испричао на каквим се мукама нашао у улози фудбалског судије:

„Неко је са десног крила набацио лопту пред шеснаестерац омладинске екипе. На лопту је пошао Лола Рибар. Будући да је терен био травнат и клизав, Лола је посрнуо и пао. Сјео је на земљу и почео се смијати. У његовој близини није било ниједног противничког играча. Био сам строг и неумољив судац. Узео сам лопту и ставио је на мјесто одакле се изводи најстрожа казна..."

Тако је резултат изједначен.

Партизанска олимпијада показује колико је у Фочи живот умео да личи на мирнодопски — додуше само на тренутке. Овом градићу у коме су донети чувени Фочански прописи о „задацима и устројству Народноослободилачких одбора" непријатељ се све више приближавао и 9. маја партизани су, после 110 дана, морали да га напусте. Тито је о томе једном приликом рекао:

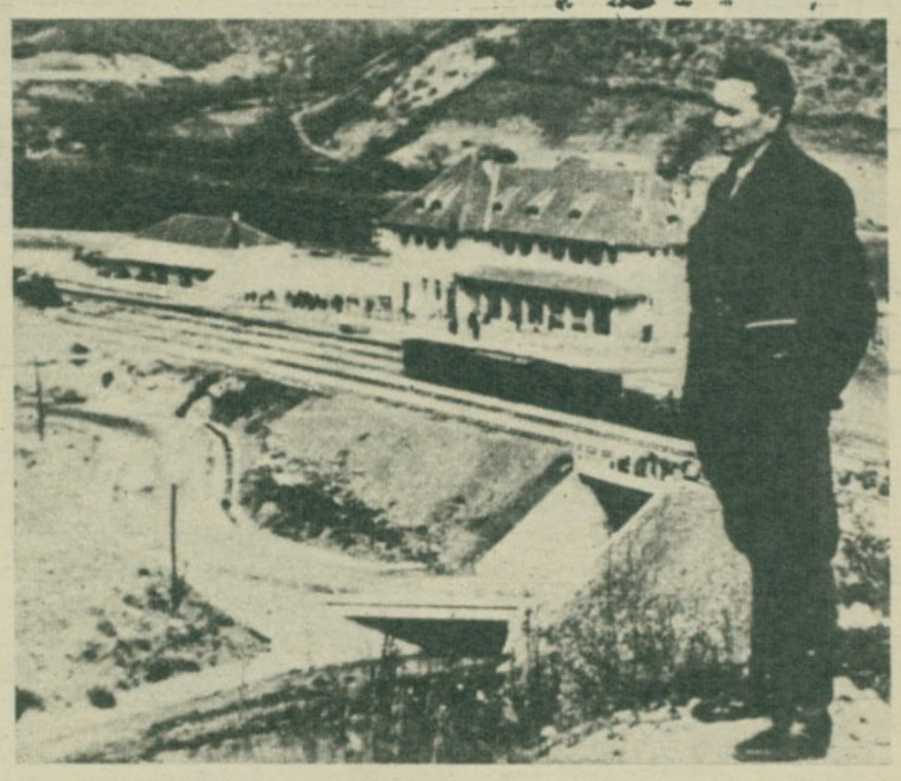
„...Ми смо морали одступити, али не због надмоћности непријатеља, већ више због помањкања муниције. Замислите како је онда био висок морал код наших бораца када су са 5—10 метака ишли у борбу!"

А Дедијер је записао последњег дана у Фочи:

„Призор невиђен. Пламен огроман. На врх брда видиш сваку ситницу. Запалила се једна двоспратница. У оним малим кућама крај Ћеотине људи газе по реци са кофама... Иза једне ограде неки женски глас. „Јој, јој, шта ће од нас бити!" Рат је рат. Изградићемо ми хиљаду пута боље куће..."

Илегалац инжењер Славко Бабић — генерални секретар КПЈ Јосип Броз Тито снимљен пред рат у Загребу

Један од првих снимака Врховног команданта: Тито, у Фочи 1942.

Први британски извештај

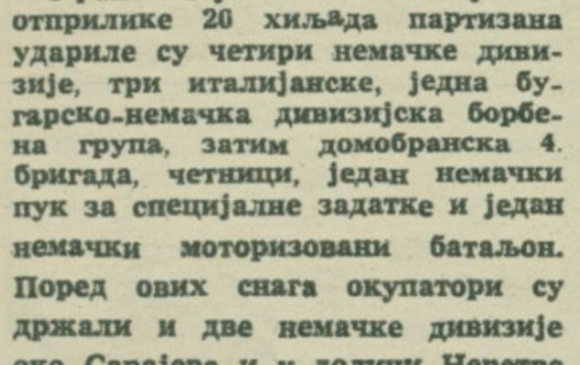
Маја треће ратне године Врховни штаб налазио се у шуми на обали Црног језера, смештен у малим шаторима између борова. Било је то предвечерје можда најдраматичније битке на нашем тлу: оне на Сутјесци. Само што је окончана четврта, непријатељ је почео пету офанзиву, опет с истим циљем — да уништи Врховни штаб и главни део партизанске војске. А баш је тих последњих мајских дана у Врховни штаб стигла прва савезничка војна мисија, британска. Њен шеф Вилијем Дикин, касније пуковник британске војске и велики пријатељ Југославије, проживео је пету офанзиву уз Тита и много година касније о томе написао књигу „Бојовна планина". Описао је и први сусрет са Титом, 28. маја 1943. године — дванаестог дана офанзиве.

Иначе, баш тај мај значио је велику прекретницу у другом светском рату уопште. Сломљен је немачко-италијански фронт у Северној Африци, савезници су заузели Тунис и Бизерту, капитулирало је 225 хиљада немачких и италијанских војника и официра. Био је то крај борби у Северној Африци, али за силе Осовине он је значио много већи губитак: сада је постојала могућност за савезнике да предузму инвазију на Балкан тако да је југословенско ратиште, које је већ окупаторима ангажовало огромне војне снаге, постало за њих још опасније.

Сама немачка врховна команда израдила је план офанзиве на Врховни штаб и партизане. Операцију су назвали „Шварц", а њена основна замисао била је опко-

У МАЈУ

МАЈ ЈЕ МЕСЕЦ У КОЈЕМ СЕ РОДИО И У КОМ ЈЕ УМРО НАЈВЕЋИ СИН НАШИХ НАРОДА ЈОСИП БРОЗ ТИТО. БАШ ТАЈ, ПЕТИ МЕСЕЦ, НЕОБИЧНОМ ИГРОМ СУДБИНЕ БИО ЈЕ СВАКЕ РАТНЕ ГОДИНЕ ПО НЕЧЕМУ ПРЕСУДАН НЕ САМО ЗА ТИТА ВЕЋ И ЗА ТОК БОРБЕ И РЕВОЛУЦИЈЕ...

Тито и Дикин у Јајцу 1943. године.

Маршал Тито са најближим сарадницима испред пећине у Дрвару непосредно пред десант маја 1944.

Први мај 1945. године у Београду: Тито отпоздравља учесницима велике параде.

ња партизана у уском, планинском терену Црне Горе, Санџака и Херцеговине, а онда надирање концентричним наступањем и затварање прелаза у кањонима Пиве и Таре.

Офанзива је почела 15. маја. На отприлике 20 хиљада партизана ударили су четири немачке дивизије, три италијанске, једна бугарско-немачка дивизијска борбена група, затим домобранска 4. бригада, четници, један немачки пук за специјалне задатке и један немачки моторизовани батаљон. Поред ових снага окупатори су држали и две немачке дивизије око Сарајева и у долини Неретве и четири италијанске на приморју, од Боке до Неретве. Укупно 117 хиљада људи.

Два дана пре доласка британске мисије на Црно језеро Тито је донео одлуку о пробоју непријатељског обруча који је постајао све чвршћи и то преко Пиве, Вучева и Сутјеске. Јединице су већ биле у покрету, а Врховни штаб кренуо је 28. маја са првим мраком. Дикин овако описује драматично прелажење мостића преко Пиве:

„...Сишли смо једном блатњавом стазом усеченом у стрму планинску страну на обали реке, где су обе стране климавог висећег моста биле означене светлосним сигналима. У њиховој треперавој светлости кретале су се сенке предњих колона, прикупљале се и полако прелазиле у случајним групама... Многи од њих носили су носила са рањеницима: други су, са урођеном вештином, подстицали тепањем натоварене мазге низ невидљиву стазу која је изгледала стрма као страна неког великог зида. С времена на време неки крик и котрљање камења оглашавали су самртни пад мазге, коња или неког друга преко ивице планинске путање која води ка реци.

...Прва и Друга дивизија, заједно са Врховним штабом, требало је да се пробију у западном правцу, путевима који воде до последње речне запреке, Сутјеске, да покушају продор преко главног сарајевског пута и да ступе у везу са јаким партизанским снагама у источној Босни; друга група састављена од Треће и Седме дивизије, уз главни задатак да штити централну болницу са око три хиљаде рањеника."

Тек 14. јуна британска мисија успела је да пошаље први радио-извештај својој команди у Каиро. Али, он је гласио:

„Пробили смо се прошле ноћи кроз немачки обруч северно, преко пута Фоча — Калиновик, близу Јелеча. Тито је извукао преко десет хиљада људи... Сведоци смо најогорченијих борби."

»Гледао сам како Нијемци одвозе мој џип«

Мај 1944. године: седиште Врховног штаба налази се у Дрвару, граду у којем је маршал Тито примио већ и совјетску и америчку војну мисију, у који му сада пристижу и савезнички новинари... Углед партизана је огроман, истина о народноослободилачкој борби продрла у свет и задивила га. Освануо је 25. мај — Титов 52. рођендан. Хроничари су забележили да је био леп, ведар дан. Наједном су се огласила звона за узбуну, а мало затим почело је бомбардовање!

То су Немци отпочели нову офанзиву, очекујући да ће на дан Титовог рођендана затећи партизане неспремне. Поред разорних бомби од 50—500 килограма, бацане су запаљиве бомбе за замагљивање. Читав Дрвар претворен је у ватрену ломачу изнад које су се дизали црни облаци дима. Све је тутњало од експлозија бомби и ватре авионских митраљеза... На град и околину су се затим спустили падобранци. На дужини од три километра распламсала се жестока борба.

Тито се налазио у пећини одакле је руководио целокупном одбраном Дрвара. У једном од својих сећања на те драматичне тренутке Тито је рекао:

„Нијемци су успјели да се дочепају наших митраљеза и, отворивши ватру, погодили су бараке у шпиљи. Ја сам тамо био оставио Владу, мог синовца, и рекао му да остане дотле док не буде требало да запали бараку... Гледао сам како Нијемци одвозе мој џип. Био је тамо гдје су били коњи, и Нијемци су га тамо нашли. Онај џип који ми је дао Меклин. Из шпиље, око двадесет метара изнад терена, види се као са балкона шта се доље одиграва. Хтио сам снајперком да тучем оне који су узели џип, али ми другови нису дали да пуцам. Ми све видимо, и како се Нијемци крећу, и како ликвидирају поједине куће у Дрвару у којима су нашли бране. Све гледаш, а не можеш помоћи..."

Немци су овладали Дрваром. Маршал Тито и Врховни штаб повукли су се из пећине после 11 сати. Тако је пропао овај подухват Немаца да се дочепају Врховног команданта НОВЈ — успели су да „заробе" једино Титову маршалску униформу која се налазила код кројача у граду.

Последња ратна смотра

Остварише су се оне Титове речи забележене у Фочи, да ће следећи Први мај дочекати у Београду, одакле је и кренуо у рат. Само, требало је сачекати још три године: 1945... У слободном Београду Тито је са трибине подигнуте на Теразијама и украшене југословенском и савезничким заставама, отпоздрављао учесницима параде. Ипак, земља још није била коначно ослобођена, а ни други светски рат званично окончан, мада је Берлин пао и Хитлер у њему извршио самоубиство. Званично, Немци су потписали безусловну капитулацију недељу дана касније и 9. мај освануће као Дан победе.

И док су на свим осталим фронтовима топови утихнули, непријатељи у Југославији — Немци и остаци домаћих издајника — нису помишљали да положе оружје! Тако је Југославија остала једина земља у Европи у којој се — рат продужио. Ово се догодило због тога што су многе хиљаде квислиншких и немачких војника, међу којима је било небројено злочинаца одговорних за геноцид над нашим људима који су спроводили четири године, било спремно на све само не на предају Народноослободилачкој војсци. Бежали су преко Словеније ка Аустрији, палећи и убијајући на том путу све не би ли се предали западним савезницима.

Тако се догодило да се у Загребу на сам Дан победе сазове састанак представника Генералштаба ЈА и представника 1, 2. и 3. армије, како би се оне упутиле ка Цељу, Зиданом Мосту и Новом Месту да спрече излазак непријатељских група из Југославије.

Читаву седмицу су се водиле жестоке борбе. Тек 15. маја немачка војска у Југославији и квислиншке трупе које су биле с њом биле су притешњене у обруч наших снага који нису могле да пробију. Тиме је и у Југославији завршен рат кроз који је од неколико хиљада устаника израсла Југословенска армија. Последњег дана она је имала 800 хиљада људи у четири армије и 59 дивизија.

Врховни командант маршал Јосип Броз Тито извршио је последњег дана маја те 1945. године своју последњу ратну смотру: у Марибору он је обишао постројену јединицу 17. дивизије — једну од оних које су учествовале у последњем обрачуну са непријатељем, у седам дана рата после рата.

И на крају, ево Титових речи из говора који је одржао на великом народном збору у Загребу 21. маја 1945:

„Нова Југославија није створена за зеленим столом, него у четворогодишњим мукама и патњама свих наших народа. У тој новој Југославији сви ће народи имати она права која су заслужили дајући за њу своју крв и своје најбоље синове..."

Припремила: **М. Крстуловић**

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗДРАВО, СТРИЧЕ! ЗВАО СИ МЕ?

ДА! ХОЋУ ДА ПОРАЗГОВАРАМО О ТВОМ РАДУ!

А ЗБОГ ЧЕГА САМ **УВЕК ЈА** НА ТАПЕТУ!

ПА, ЈА САМ КАО И СВИ ОСТАЛИ СЛУЖБЕНИЦИ!

РАДИМ ПУНИХ ОСАМ САТИ...

ОСТАЛО ВРЕМЕ ПРОВОДИМ У ОДМОРУ ИЛИ СЛОБОДНИМ АКТИВНОСТИМА!

Distributed by King Features Syndicate

И ШТА **ЈОШ** ХОЋЕШ ОД МЕНЕ?

ДА ОДМОР И СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ НЕ УПРАЖЊАВАШ У РАДНО ВРЕМЕ!

7-26

МОЈ КУЋНИ ЉУБИМАЦ

ИЗ АФРИКЕ У ПЕЋ

ДУГО НИСАМ ЗНАЛА ДА ЈЕ СУДБИНА МОЈИХ ПТИЦА ВЕЗАНА ЗА ДАЛЕКЕ ТОПЛЕ КРАЈЕВЕ, ТАКО ДА МИ ЈЕ ЗИМА ДОНЕЛА НОВЕ БРИГЕ А ПРОЛЕЋЕ — И РАДОСТ И ТУГУ.

Птице су биле мале, голуждраве и ружне, али ја сам их заволела на први поглед — каже Соња Станишић.

Почетак лета у селу Кабаш крај Суве Реке: заједно са другарицом Драгицом и друговима са факултета Драгомиром, Љубом, Пером и Драганом боравила сам у сеоској школи. Ту смо спавали састављајући ђачке столове, кували на једном старом шпорету, забављали се слушајући музику са једног старог транзистора и највећи део времена проводили у раду — група наших колега сликара копирала је фреске из оближње цркве Петра Коришког (у 14. веку монашка школа) а ми смо им биле асистенти. У ствари, радило се о припреми за изложбу угрожених споменика која је средином марта ове године отворена у Галерији фресака у Београду.

Крај села тече река Кориша, бистра као суза и пуна пастрмки. Ту смо се моја другарица и ја често купале и вићале са децом из села која су, на наше велико чуђење, рукама хватала и највеће примерке ових риба. Пошто су деца приметила да често одлазимо у село за храну, почела су редовно да нам доносе пастрмке. Тако су једног дана до школе дошетала два дечака. Један је у рукама носио рибе а други — нешто живо! Погледала сам мало боље. Била су то два мала голуждрава птића.

Умреће од глади!

Питала сам га где их је нашао. Да их није, можда, извадио из гнезда? Али, његове насмејане очи и доброћудно лице одмах су ме разуверили: нашао их је под дрветом. Осим тога, било је очигледно да је овим поклоном хтео да нас обрадује. Нисам имала куд, прихватила сам птиће, захвалила и унела их у школу. Дуго смо Драгица и ја посматрале два мала беспомоћна и ружна бића која су у нама побудила изненадну љубав. Знале смо да су изгладнели — како и чиме их нахранити! — али најпре је требало обезбедити им смештај: донеле смо гранчица, сувог лишћа и папирја и начиниле им гнездо у прозору учионице. Затим смо, раскопавајући земљу, покушале да пронађемо неког црва или глисту. Имале смо среће. И да бисмо биле сигурне да ће нешто од тога успети да прогутају, све смо то лепо иситниле и још додале младу, сочну, такође иситњену траву.

Поново смо се, међутим, нашле у неприлици: нејаке и измучене птичице очигледно нису имале снаге да отворе кљун. Морале смо то саме да учинимо — благим притискивањем са стране. Кад је прошао први залогај, одахнуле смо. Сад смо бар биле сигурне да неће умрети од глади. То вече кад смо кренули на спавање покрили смо их мојим сламним шеширом.

За неколико дана из Београда је стигао телеграм: Драгица је морала да ме напусти. Остала сам сама. У првом тренутку хтела сам и ја да кренем али ко ће онда бринути о нашим љубимцима.

Учитељ — мачак Марко

Из дана у дан птице су постајале све халапљивије, снажиле су и расле. Појавило им се и перје — шаренкасто, слично голубијем. Добиле су и крила, али нико није умео да нам каже којој врсти припадају. Све чешће су чучале у гнезду, протезале се: схватила сам да се ближи тренутак кад треба да полете. Али, ко томе да их научи?

Одлучила сам да им пружим прилику да то саме покушају па сам их изнела пред школу и ставила на једну грану. Тепала сам им, наговарала, ширила сам руке опонашајући птицу. Ниje вредело. Где их оставим ту их нађем. После неколико дана узалудног труда ухватила сам једну и другу за ноге (тако сам се и сликала са њима) и почела да их нагло подижем и спуштам, како би их оставимо ту их нађем. ктивно рашире крила. На жалост, ни то није дало никакве резултате. Само што су сада уместо да по читав дан седе на једном месту, почеле да прелазе пешке са једне гране на другу.

Тако сам дочекала дан кад је требало да кренемо кућама. Са својим птицама стигла сам у Пећ код мајке. Иако је тамо двориште велико, има доста зеленила и других врста птица, а у комшилуку и пуно голубова, одлучила сам да им направим гнездо у кући — и овог пута у једном од прозора. Сваког дана сам око њих слагала гране са свежим листовима како би се осећале као да су у природи, и редовно држала одшкринут прозор да могу и да излете. Ако се на то уопште одлуче.

Једног поподнева седела сам са мојима пред кућом кад је из комшилука стигао огроман црни мачак Марко на кога сам била потпуно заборавила и упутио се право према прозору. Скочила сам и од страха почела готово да запомажем... Међутим, пре него што сам стигла до прозора Марко је већ био на њему. Срећом, птице су у том тренутку залепршале и одлетеле на оближњу грану. Мојој радости није било краја. „Оне лете! Лете!“ — викала сам радосно.

Шта каже Брем?

Онда су наједном некуд нестале! Сви смо се дали у потрагу за њима. Мој брат их је нашао у шимширу у комшијском дворишту. Сутрадан — исто. Била сам помало тужна јер ми се чинило да ће ме моје грлице брзо заборавити (у међувремену сам сазнала којој врсти припадају). То се, ипак, није догодило. Напротив, долазиле су у наше двориште, бар једном дневно, и дуго остајале са мном: лепршале ми око главе, чучале на столу, на мојим раменима, на наслону клупе.

У међувремену сам приметила да је једна од њих повредила ногу: стављала сам јој стрептомицин на рану, неке друге прашкове и масти, увијала је завојем... Како је већ било време да кренем у Београд на студије, одлучила сам да их не носим. Поверила сам их мајци.

Чим сам стигла у Београд, отворила сам Брема и прочитала све што пише о грлицама. Између осталог ту стоји и ово: зими се селе у тропске пределе Африке, враћају се у другој половини априла, масне су и веома омиљен плен ловаца. Све ме је то прилично узнемирило. Одмах сам се упитала знају ли где треба да иду? Кад ће кренути? Да ли ће, можда, у путу настрадати? Хоће ли се уопште вратити?

Таман сам се спремала за повратак у Пећ кад је стигло писмо од мајке у којем ми каже да су нестале. Знала сам где су отишле али сам се потајно бојала да их није неко из ваздушне пушке... Хоћу ли их икада више видети?

Повратан

Опало је лишће. Пале су прве јесење кише. Дошла и зима. За мене овог пута дужа од свих. Онда је почело да капље са кровова — вратило се сунце. Написала сам писмо мајци, средином априла поново ћу доћи.

Била сам веома узбуђена кад сам тог дана крочила у наше двориште. Чинило ми се да су „оне“ већ ту; видела сам их на свакој грани, чекала да ми слете на рамена и осећала сам неку чудну зебњу. Шта ће се то догодити?

Седела сам са мајком у кухињи и причала кад је читаво двориште забрујало од птичјих гласова. Инстинктивно сам подигла главу: призор који никада нећу заборавити. Моја грлица (познала сам је по ожиљку на нози) стајала је на наслону клупе и, како се мени чинило, неким чудним, тужним погледом зурила право у прозор.

Бојала сам се да јој приђем а она је ту сатима непомично стајала. Бавила сам се нечим у кухињи и у једном тренутку окренем се и видим да стоји на наслону столице. Пазећи да је не узнемирим правила сам се као да је не примећујем. Поставили смо сто за ручак, ручали, распремили кухињу — она је и даље стајала на истом месту. Ту је и заноћила.

Сутрадан сам је нашла мртву. Али, ја се и данас надам да ће се и она друга једном вратити.

Забележио:
Диего Варагић

СТРАХ КОЈИ ПРИВЛАЧИ

ПОЛЕТИШ УВИС КАО РАКЕТА А ЗАТИМ ПАДНЕШ КАО КАМЕН. ИЗ МЕСТА КРЕНЕШ БРЗИНОМ ОД БЛИЗУ ДЕВЕДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА А ОНДА СЕ У СЕКУНДУ ЗАУСТАВЉАШ. ТАКВЕ СУ НОВЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ У АМЕРИЧКИМ ЛУНА ПАРКОВИМА. ВРТОГЛАВИЦА И МОРСКА БОЛЕСТ СВИМА СУ ЗАГАРАНТОВАНЕ, А, ЉУДИ СЕ БИЈУ ЗА КАРТЕ!

МАШИНА ЗА

Вожња укупно траје тридесет шест секунди. Полазите као избачени из катапулта, са убрзањем које се за само 4,2 секунда креће од нуле до 88 километара на час. Затим воз појури трасом кружног облика чији пречник износи 25 метара и при том путнике повуче центрифугална сила шест пута јача од гравитационе (премашује притисак коме су били подвргнути амерички астронаути при лансирању ракета типа Сатурн). Након што савлада успон дуг 37 метара и под нагибом од 70 степени, воз се „укопава“ у месту а затим полети низбрдо попут камена. Онда се поново вине увис и тада се путници нађу с главама надоле и то на висини од 28 метара, после чега се воз сјури у долину и поново заустави у месту иако му је само секунду раније брзина била већа од седамдесет километара!

Колена ми клецају!

Такозвана „центрифуга за људе“, као најновија врста забаве, појавила се пре неколико година у луна-парковима широм Америке. И, нећете веровати — да би се провозали овом железницом и осетили самртни страх људи сатима чекају у реду за карте: спавају пред шалтерима, отимају се, туку! Само неколико паркова са овом врстом забаве прода око осамдесет милиона карата годишње и оствари зараду од безмало триста милијарди старих динара.

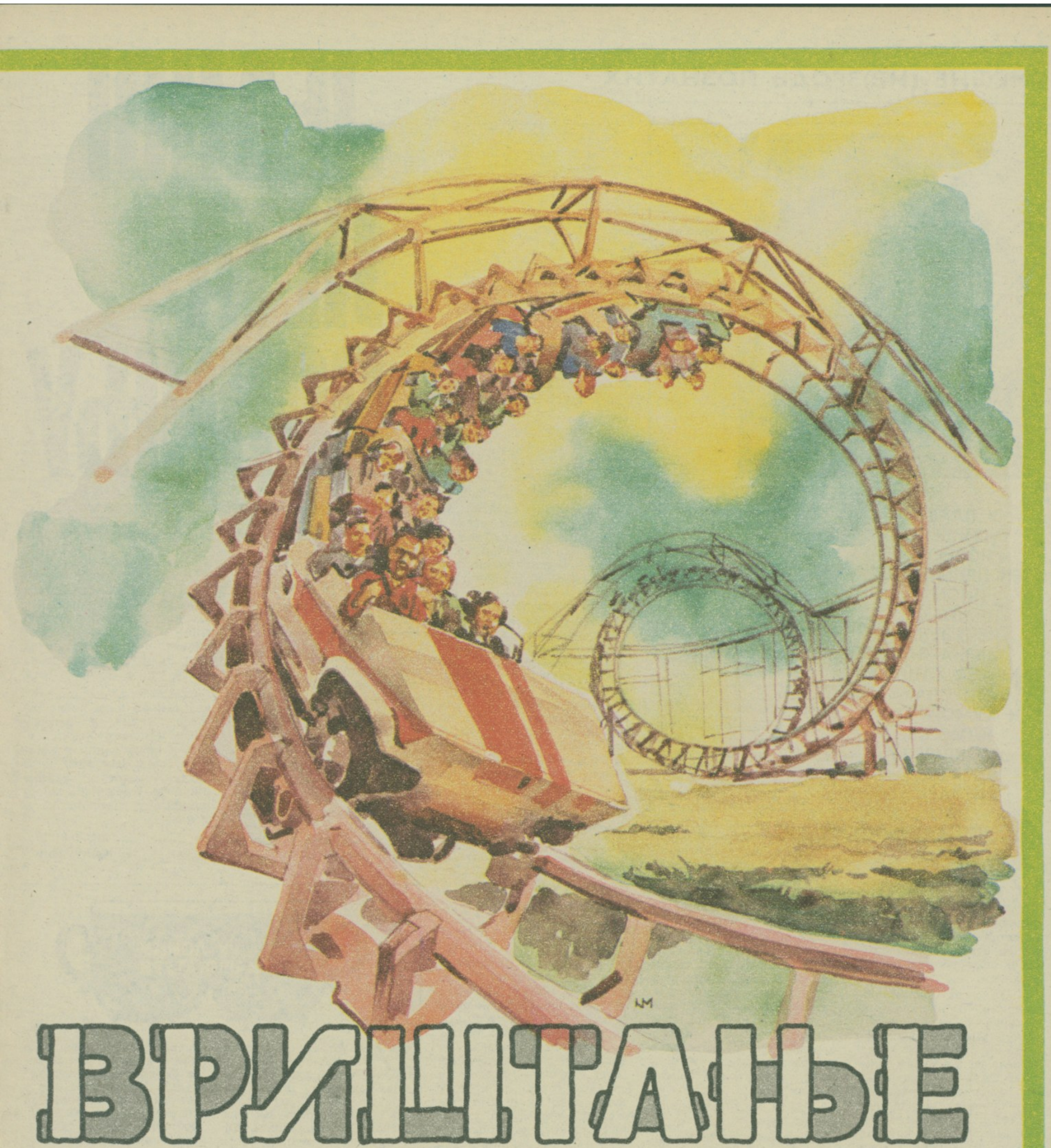
Машинерија за ову убиствену вожњу подсећа на лансирну рампу у каквом центру за свемирска истраживања из неког научно-фантастичног филма а крштавају је разним именима која не само да су звучна већ и помало драматична, као на пример: Летећа осмица, Машина за вриштање, Потоп. Највећа железница зове се Колос, а прорадила је ових дана у једном луна-парку у близини Холивуда: дугачка је близу три километра, обезбеђује брзину кретања од сто километара на час и има дупли колосек. Разлика у нивоу на неким местима износи преко тридесет метара. Оно што се осећа на овој супержелезници граница је физичке издржљивости. Тако је по завршеној вожњи на „страшном“ калифорнијском шампањ--чепу познати астронаут Џејмс Ервин изјавио да се не осећа добро и да му (од страха!) клецају колена!

Али и поред тога за младиће и девојке то је искушење коме не могу да одоле. Наравно да психолози ни овог пута нису пропустили да дају свој суд. Једни кажу да је то у ствари побуна против „мамизма“ — тежња да се отргне од детињства, да се одрасте, док други у свему виде само човекову скривену жељу да се суочи са смрћу.

Само у доњем вешу!

Рекламни апарат такође је учинио своје: на местима где се људи укрцавају у ове железнице стоје огромне табле с натписом „Хоћете ли успети да преживите?“ или „Смете ли да путујете заједно са смрћу?“ У ствари, неког великог ризика — нема. Јер, специјална комисија за контролу оваквих постројења свака три месеца даје званично саопштење у коме се каже да је „безбедност стопостотна“. Цене осигуравајућих полиса то као да потврђују: цена им је мања него за класичне рингишпиле!

Чињеница је да досад није забележен ни један једини несрећан случај. Све се своди на то да неко од путника евентуално изгуби наочаре или перику, или му са ноге слети ципела. Најзанимљивији је случај једне девојке која се на ову железницу укрцала у хаљини од па-

ВРИШТАЊЕ

пира и изашла само с доњем вешу!!!

Сви путници се по завршетку вожње обавезно жале на вртоглавицу. Да би се избегло падање, композиција се заустављ на равном, нема никаквих степеника или сличних препрека.

Конструктор ових монструозних железница је бивши аутомобилски ас Немац Антон Шварцохф који данас има близу шездесет година. Пошто је од оца наследио фабрику за производњу кола са арњевима познатим из каубојских филмова, супербрзих саоница које се веома користе у Совјетском Савезу и приколица разних величина, тамо негде 1960. одлучио је да прошири производњу, па је у програм уврстио и опрему за луна-паркове. Седиште ове индустрије, Менстерхаузен, постало је тако највећи светски центар за производњу машинерија за страх.

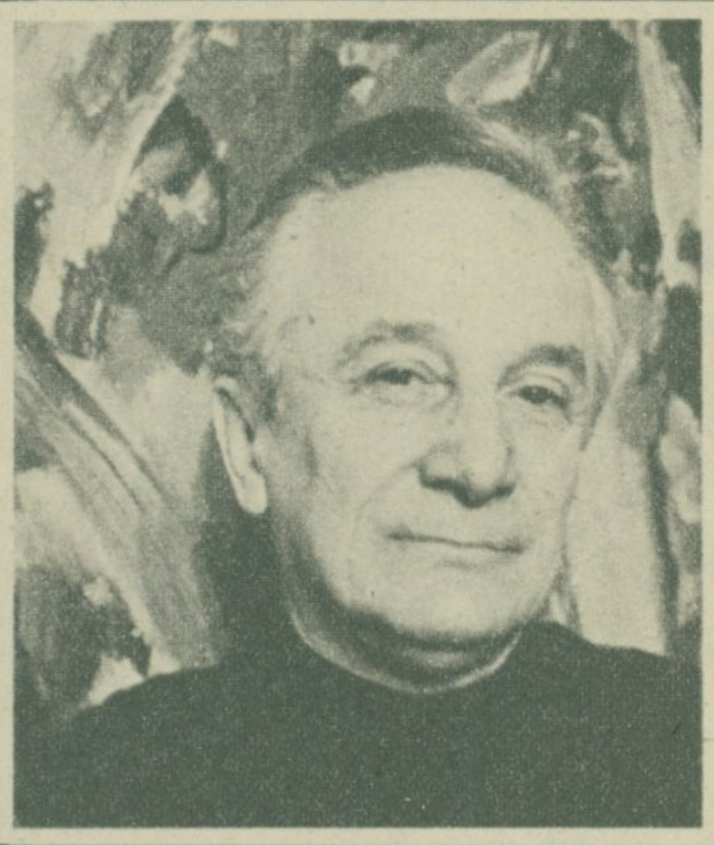
Као у навезу

Изузетан успех Шварцхоф не дугује само својој инвентивности. (Већ је пројектовао точак — ми онај на Ташмајдану у Београду зовемо „Панорама" — који има пречник од 168 метара а окреће се брзином која је шест пута већа од оне којом се врти чувени точак у бечком Пратеру, и торањ висине седамдесет метара са пет хеликоптера повезаних у једну фантастичну вртешку). Он је изванредан пројектант. Ни код једног постројења досад нису откривене техничке грешке. Његов систем конструисања и савијања шина — тајна коју ником не открива — издржао је најтеже пробе. На осови не вагонета монтирана су по четири нормална и четири сигурносна точка. А ту је и сигурносни уређај који обезбеђује путнике преградом коју само особље може да отвори.

И још један податак који звучи невероватно: Шварцхоф у својој домовини Немачкој није закључио још ниједан посао.

Д. В.

ЈЕДНОГ ЛЕТА У РОВИЊУ

Чудо од човека: Фадил Хаџић — сликар, писац, режисер, комедиограф, сатиричар, новинар, управник театра . . .

У ПЛАВОЈ СЛУЖБЕНОЈ КОВЕРТИ ТЕК ПРИМЉЕНОГ ПИСМА КРИЛА СЕ НЕЧУВЕНА ЗБРКА ЗА ФАДИЛА ХАЏИЋА, САТИРИЧАРА И ХУМОРИСТУ КОМЕ СЕ И У ЖИВОТУ ДОГАЂАЈУ СТВАРИ КАО У „КОМЕДИЈИ“

Хумор је веома озбиљна ствар — каже Фадил Хаџић, аутор тридесетак сатирично-хумористичких драма, од којих се бар половина изводи на позорницама широм земље.

— Тако на књижевним вечерима — наставља он — људи од мене очекују да чују смешне ствари, као да ће то бити неко естрадно вече са причањем вицева... Онда се разочарају јер хумористи обично делују суморно: усмено, они су често недуховити! Тек кад седну пред папир испољава се њихова духовитост.

Са Фадилом Хаџићем то ипак није случај. Он је и усмено духовит. Спада у оне људе који озбиљна лица умеју да испричају највеселији догађај или добар виц.

Сада он, на нашу жељу да исприча нешто из свог искуства, нешто веома смешно, не пребире дуго по сећању. Духовитим људима, изгледа, и у животу се догађају духовите ствари! Фадил Хаџић почиње да прича о једној доиста необичној ситуацији у којој се нашао крајем јануара ове године.

— Конкретан догађај за самог мене био је смешан, иако је у ствари био врло озбиљан...

Јавили су да си умро!

Ево те приче:

— Назове ме један пријатељ на телефон, глас му је озбиљан, потпуно непримерен на телефону. Нешто се спетљао.

— Шта је? — питам га.

— Немој се љутити, и даље он увија, сад су ми телефонирали да си умро!

— Како то? — питам га.

— Па, жена једног пријатеља слушала је на радију некролог! Помислио сам: таква су времена, људи умиру од инфаркта...

— Како видиш, жив сам — кажем му и тако окончамо разговор. Али, хтео сам ипак да разрешим ту мистерију око мог некролога на радију. Назовем уредника, а он се, чувши мој глас, чисто укочи, јер по свој прилици они су управо тамо разговарали о мени и мојој „изненадној смрти“. Кажем му:

— Шта ти то ширш да сам ја умро?!

— Извини, каже ми он, жена ми је то јавила!

— Нисам умро, кажем и њему, али баш упитај жену где је то чула, шта је то било.

Тек сутрадан размотало се клупко те необичне радио-вести: У једном нашем месту одиграна је премијера моје комедије „Чешаљ“ која је била веома лоше режирана. Критичар који је читао приказ на радију сматрао је да је комад упропашћен и изражавао је жаљење над „мртвим“ аутором. Жена оног пријатеља која је у том часу укључила радио схватила је да је то некролог мени и брже јавила мужу. Тако је почело да се шири: ево, умро је Фадил Хаџић, видите како људи данас умиру... и слично.

— Овај случај говори о нашем комедиографском занату — наставља Фадил Хаџић гласно да размишља. — Роман остаје увек онакав каквог га је аутор написао, али код драме није тако: режија може да успе, али и да не успе, па чак и да потпуно „сахрани“ писца! Трагично је, рецимо, ако прва изведба некоме тако пропадне јер, драма му може остати у ладици заувек, или у најбољем случају док је неко поново не открије...

Шта је, у ствари, смешно?

Фадил Хаџић, оснивач и директор популарног загребачког театра „Јазавац“, спада у наше најплодније писце, али и режисере (добитник је највећих наших и иностраних награда за филмове), он је и новинар, а по струци — академски сликар. Човек се нађе у чуду: како он све то стиже, кад пише, кад слика, кад режира, кад снима?

— Сликам највише преко лета, у Ровињу. По три месеца непрекидно, а и у Загребу имам атеље у подруму — објашњава Фадил Хаџић.

Разговор се враћа комедији. Фадил Хаџић анализира:

— Шта је, у ствари, смешно? Смешно може бити у заменама личности, ситуације, писама...

Реч „писма“ изазива ланац асоцијација:

— Имао сам неколико неугодних случајева због замене писама. Смешних, наравно када су се разрешили!

Тако се почиње и друга прича.

Све је тачно, а није

— Једнога лета у Ровињу седимо жена и ја испред наше куће, уз кафу, а поштар ми донесе писмо. Плаво, службено писмо и видим жиг приватне адвокатске канцеларије. Отворим и почнем да читам, а и жена онако преко мог рамена, гледа шта је. Пише овако:

„Поштовани друже Хаџићу,

У вези Ваше тужбе за развод брака... итд.“

Жена ме погледа, ја окренем још једном коверту и видим: име моје, адреса тачна, све тачно. Међутим, ми смо двадесет пет година у браку и никада нисмо били у ситуацији да се разводимо. Морао сам том адвокату да напишем писмо и објасним му да му се никада нисам обратио за неку услугу. Било је јасно да је реч о некој забуни.

Ствар се разјаснила тек кад сам од њега добио одговор. Наиме, у Загребу живи и Фадил Хаџић, зидар, у истој улици у којој и ја, само неколико кућа даље! Адвокатова секретарица је тражила адресу клијента у телефонском именику...

Забележила:
М. Крстуловић

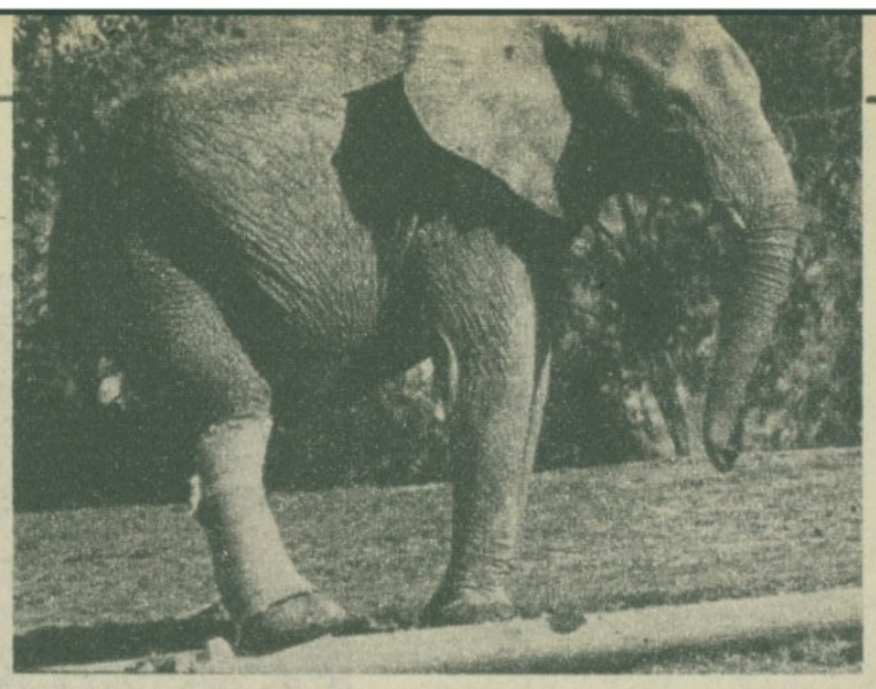

У Аустрији, јужној Немачкој и Чехословачкој дробљенац је јело печено у тигању које се састоји од малих комадића теста сличног сном за палачинке. Од тог истог течног теста може се испећи погача или нека друга врста колача. Најпознатија варијанта овог јела је царски дробљенац. О настанку овога јела говоре бројне легенде. Тако се, на пример, сачувала прича о цару Фрањи Јосипу који је пошао у лов и због густе магле залутао у шуми. Ко зна колико дуго би цар лутао по шуми тражећи узалуд своју пратњу, да игром случаја није наишао на жену неког угљара. Милосрдна сељанка прихватила је промрзлог и изгладнелог цара. Како у кући није имала довољно хране која би одговарала царској трпези и царском укусу домаћица је одлучила да испече палачинке. Од претеране жеље да угости свога госта, а и због саме чињенице да се налази с Његовим величанством под истим кровом, њој палачинке нису успеле. Сва румена од стида дала је цару издробљене палачинке посуте шећером. Изгладнели цар Фрања појео их је у трен ока приметивши при том да никад до тад није јео нешто тако једноставно, а укусно!

Друга прича тврди да је царски дробљенац измишљен у част царице Елизабете („Сиси“). Пошто сна није волела

Операција је трајала пуна три и по часа.

Мамадаву прави прве кораке после операције.

Уграђивање металне шипке дугачке 30 центиметра.

СЛОН НА ОПЕРАЦИОНОМ СТОЛУ

Одрастао слон је права грдосија и ако се деси да у природи сломи ногу, за њега то може бити кобно. Не зато што га може напасти нека друга животиња — све звери па и оне најкрвожедније боје се да приђу овом џину — већ зато што он у таквом стању не може да дође до хране и воде.

У зоолошком врту, међутим, друга је ствар. Када је Мандаву, дванаестогодишња слоница из Зоолошког врта у Сан Дијегу (САД) упала у јаругу с водом и сломила ногу, у помоћ јој је притекла група хирурга, ветеринара и инжењера да би јој омогућили да опет стане на ноге. Операција је била тешка и трајала је три и по часа. Сломљене кости повезане су металном шином од тридесет центиметара, а уместо гипсом, нога је омотана специјалном материјом од фибергласа. Слоница је онда могла да се придружи осталим животињама у зоолошком врту.

За време операције употребљени су неки несвакидашњи хируршки инструменти, као што су јака бушилица и тестера дуга преко метар и по. За хирурге је то био велики успех јер су први пут на једном слону извршили операцију ноге уграђујући металну шипку.

Група ветеринара, хирурга, инжењера за време операције.

ДРОБЉЕНАЦ ЦАРА ФРАЊЕ

слаткише, њени кувари су се трудили да јој сервирају слатко јело које не би личило на колаче. Једном приликом је Елизабета затражила некакав десерт, а кувари су јој понудили јело које су назвали „шмарен" (у превоју трица, безвредна ствар). До своје смрти царица Елизабета остала је највећи поклоник „трица"! И поред многих прича које говоре о настанку овога јела највероватније је да се првобитно (и то давно пре цара Фрање Јосипа и Елизабете) радило о некој врсти палачинки које су припремали говедари на алпским пашњацима и да су те палачинке касније назване царски дробљенац.

Ако неком приликом будете хтели да припремите дробљенац биће вам потребни следећи састојци: 5 јаја, 80 грама шећера, 250 грама брашна, 1/8 1 литра млека, 60 грама маслаца, со, кора од 1/2 лимуна, 100 грама сувог грожђа, маст за пржење

Жуманца измутимо са шећером док се не запене па им мало-помало наизменично додамо млеко, растопљен маслац, со и лимунову кору, а на крају чврсто умућени снег од беланаца и попарено суво грожђе. Тесто улијемо у тигањ отприлике 1 cm дебљине на врелу маст, оставимо га да се неко време пржи а затим га помоћу две виљушке искидамо на неколико комада, па их с обе стране испржимо док не постану златножуте. Потом их поспемо шећером (кристал) и на сто износимо с кашом од јабука или било којим компотом.

Црта и пише:
Бошко Стаматовић

Никада се неће сазнати ко је изговорио оно судбоносно: „Саратите на кафу“ — отац или муж Аните де Хесус — јер Гарибалди није именовао домаћина у својој аутобиографији. Ма о ком од ове двојице да се радило, позив га је скупо стајао ...

— АНИТА С ДВА ЖИВОТ ЗА ЉУБАВ И РЕВОЛУЦИЈУ — ПИШТОЉА

Тачно пре педесет година у Италији је издата прва поштанска марка у част једне жене. Догађај је утолико занимљивији што прва којој је припала та част — уопште није била Италијанка... Реч је о лепој Бразилијанки Анити де Хесус, првој жени једног од најпопуларнијих револуционара прошлог века, Италијана Ђузепеа Гарибалдија.

Ко је била „лепа Анита“ и зашто, 133 године после њеног трагичног краја, околности под којима је умрла још изазивају сумње историчара?

Бићеш моја!

Тридесетог августа 1839. сиромашни бразилски рибар Бенто Рибеира да Силва поверовао је како је коначно нашао начин да смири својеглаву кћерку — љубимицу, Ана Марију: брак из рачуна... Млада с непуних четрнаест година, младожења, „добростојећи“ обућар Мануел Дуарте де Агијар, дупло старији... Четири године касније, Бенто Рибеира открио је да оног августовског дана ама баш ништа није решио.

Лета 1839. треће године Гарибалдијевог војевања на страни бразилских револуционара за ослобођење земље од португалске колонијалне власти, у затишју између две битке, његов брод уплovио је у један од рукаваца Лагуне, разгранатог ушћа Амазона. Гарибалди је случајно уперио дурбин баш на девојку која је шетала обалом рибарског сеоцета Моринос. Лепотица га се толико дојмила да је истог часа затражио да се спусти чамац који ће га пребацити на копно.

Када се домогао жала, девојке више нигде није било, али се из групе мештана што су одушевљено поздрављали хероја грађанског рата издвојио човек који га је позвао к себи на шољу кафе. Невероватних случајности ипак има: у кући љубазног мештана ватрени Ђузепе нашао је девојку са обале. Није тешко погодити — тајанствена лепотица звала се Анита...

Пошто су се нашли лицем у лице, Гарибалди је без много увода на португалском који је једва знао одлучно изговорио две речи: „Бићеш моја!“, а и Анита се тако нашла у ситуацији да бира: наметнути, двоструко старији муж или исто толико стар (тридесет двогодишњи) херој бразилског грађанског рата, странац који је ставио живот на коцку за слободу туђе земље.

Изабрала је револуционара и када је, неколико недеља касније, Гарибалди добио наређење да из сигурности Лагуне заплови ка отвореном мору како би се супротставио португалској монархистичкој флоти, осамнаестогодишња Анита кренула је с њим.

Твој Хозе је мртав

У жестоком окршају у коме је Гарибалдијева флота по цену великих губитака задала непријатељу значајне ударце, Анита се, забележено је, борила као мушкарац.

Неколико месеци касније португалски монархисти приморали су револуционаре на повлачење. Гарибалдију је поверен најтежи задатак: да непријатељској флоти онемогући улаз у Лагуну и тако обезбеди саборцима одступницу. И овог пута Анита је уз свог „Хозеа“: она је неустрашиви гласник између Гарибалдија и устаничког генерала Канабаре, кад је битка на улазу у Лагуну коначно изгубљена она превија рањенике, пребацује их на обалу, а после спаљивања устаничких бродова како не би пали у руке непријатељу, престалo оружје и муницију сакрива на сигурно место на копну.

Прогоњени од монархиста, Гарибалди и његови људи се на коњима повлаче у унутрашњост земље. С њима је и Анита. Јаше, бори се, превија и храбри као да није трудна. Не предаје се ни кад је у једном окршају пала у руке непријатељу — твој „Хозе“ је убијен, кажу јој, али Анита не верује. Успева да побегне, а онда данима јаше као махнита све док га најзад није поново пронашла.

Шеснаестог септембра 1840. Анита де Хесус родила је сина. Назвали су га Меноти у част великог италијанског патриоте. Неколико месеци после рођења сина Гарибалди од генерала Канабаре тражи и добија дозволу да се повуче у Монтевидео, у Уругвају. Да би прехрањивао породицу принуђен је да се прихвати разних послова: наставник је математике трговачки путник, трговац стоком... Трочланој породици потребно је многи више него што ови послови доносе.

Марта 1842. у цркви светог Фрање Асишког у Монтевидеу, Анита де Хесус и званично је постала Анита Гарибалди. Нема биографа који није забележио једну појединост: како није имао ни пребијене паре да плати церемонију, младожења је из џепа извукао сребрни сат и поклонио га свештенику.

Један храбар војник више

Миран породични живот није дуго трајао. Новостеченој независности Уругваја запретила је опасност, вечити револуционар Гарибалди јула 1843. оснива италијанску легију која се, бележећи победу за победом, бори против унутрашње контрареволуције и суседне Аргентине. Овог пута Анита га не прати, али без роптања прихвата судбину жене које мужа виђа само у предаху између две битке. Године пролазе, породица Гарибалди се увећава: Меноти, Риноти, Терезита, Розита.

Онда је дошла 1848, букнула је револуција у Италији. Краљ Пијемонта, Карло Алберто, позива Гарибалдија да се прикључи борбама за ослобођење земље од Аустријанаца. Потребан сам им, каже Гарибалди, Анита мисли исто, али јој се нимало не допада план: прво одлазе деца и она, Ђузепе ће за њима када прикупи добровољце...

Да је Ана Марију морила љубомора добро је знано, али је мање познато да је једног лепог дана натерала мужа да одсече косу која се толико свиђала другим женама. Кад год би се макар и на трен зауставио да поразговара са неком лепотицом, могао је да ра-

Када је 1848. у Италији букнула револуција, Гарибалди се у пратњи 85 својих црвенокошуљаша враћа у земљу да се бори за њено ослобођење од Аустрије.

Четвртог августа Гарибалди на рукама доноси Аниту до имања Гучолијевих. Оно што се даље збило, највероватније никада неће бити разјашњено.

АНА МАРИЈУ ДЕ ХЕСУС ЂУЗЕПЕ ГАРИБАЛДИ ЈЕ УГЛЕДАО ПУКИМ СЛУЧАЈЕМ, А ОНДА ЈЕ СВЕ УЧИНИО ДА СЕ СТВАР НА ТОМЕ И НЕ ЗАВРШИ...

пак полази за руком да прати мужа из борбе у борбу, до коначног пораза августа 1848. када су Аустријанци поново заузели Милано и све градове које су устаници успели да ослободе.

Новембра 1848. проглашена је Римска Република. Четири месеца касније разваљшћени папа Пије IX обратио се за помоћ Француској, Аустрији и Шпанији. Једног од тих дана Анита је у новинама прочитала да је њен „Хозе" стигао у Рим да се бори за спас Републике. Није издржала: поверава децу баки и трудна, у пратњи једног Гарибалдијевог верног пријатеља, креће пут опседнутог града.

Право је чудо како је успела да се провуче кроз све аустријске страже и да једног јутра, док су около грмели непријатељски топови, бане пред запрепашћеног мужа. Узбуђени Гарибалди коначно затворио — две стотине преживелих гарибалдинаца опколили су Аустријанци. Узалуд генерал Гарибалди наређује војнику Анити да прихвати уточиште у зидинама Сан Марина.

У форсираном маршу који је уследио, начетог здравља и у поодмаклој трудноћи, Анита је, како је Гарибалди касније сам написао „драга, али болна сметња". И више од тога — опасност. Јер, у прогласу којим гарибалдинце ставља ван закона и прописује смртну казну за сваког ко се дрзне да им помогне, аустријски маршал Горзковски указује и на сигуран начин да се „ти бандити који су умакли закону и конопцу" препознају — уз њих је, објашњава се народу, „једна жена отприлике у шестом месецу трудноће"

Када је уз помоћ грофових надничара, Ђузепеа и Ђована Разаљи и лекара Нанинија коначно смештају у постељу, свима је јасно да су јој сати одбројани. У први сумрак Анитино срце престало је да куца. Скаменљен од бола, Гарибалди се никако не одлучује да је напусти, упркос преклињањима верног Леџера и његових упозорења да су им Аустријанци за петама. Најзад, бацивши последњи поглед на вољену жену, Гарибалди излази из куће Раваљијевих.

Да ли је, питају се данас многи, Анитино срце заиста престало да куца онда када је лекар Нанини то саопштио Гарибалдију? Они који сумњају у верзију о природној смрти, упорни су: Анита је, истина већ на самрти, докрајчена, Гарибалди преварен.

Ко је у том случају извршио злочин? Да ли Раваљијеви који су и сами били свесни чињенице да у кућу сваки час могу да бану Аустријанци? Лекар Нанини? Или можда један од оних најверних који је, одвагавши — Анитиних неколико преосталих сати или Гарибалдијева глава и животи свих њих? — узео ствар у своје руке.

Било како било, чим се спустила ноћ, Раваљијеви уз помоћ лекара Нанинија односе покојницу на плажу Пастораре и тамо је на брзину покопавају.

Неколико дана касније, једна девојчица, мештанка, случајно је угледала руку која извирује из песка... Аутопсија је поверена извесном доктору Фускинију. Ево његовог званичног извештаја: „...очи исколачене, до пола истурен језик, напрсао душник и кружни траг око врата; знаци упућују на дављење".

Сумње и претпоставке смењују се месецима. Поведена је и истрага, било је неколико хапшења, много анонимних писама... Ствар се на томе и завршила, с тим што је извештај о аутопсији претрпео промену — „знаци који упућују на дављење" постали су „знаци распадања". Тек тада је Анити Гарибалди допуштено да почива у миру. Сахранили су је на малом месном гробљу, али њенсј животној авантури још није био крај.

Десет година касније, 1859. посмртни остаци пренесени су у Гарибалдијеву родну Ницу, одакле ће их 1932. по трећи пут пребацити, сада у Рим. У вечном граду Анита Гарибалди рођена Хесус коначно је добила вечно станиште: њена урна смештена је у постољу бронзаног споменика који храбру револуционарку приказује на коњу са исуканим мачем. Недалеко од овог, други споменик — „Хозеов"...

М. И.

Године 1932. у част годишњице рођења великог револуционара, Италија је поред оних са ликом националног хероја добила и прву марку штампану у част једне жене — лепе Аните ...

чуна да ће однекуда искрснути његова Анита држећи два пиштоља — један за мужа, а други за супарницу.

Ана Марија се на крају ипак помирила са могућношћу да у њеном одсуству заводнице облећу око „Хозеа" и отпловила за Ђенову. Јула 1848. у пратњи осамдесет петорице црвенокошуљаша Ђузепе Гарибалди уплови је у Ницу. Народ је одушевљено поздравио „хероја два света".

Пошто је сместио породицу код мајке у Ници, Гарибалди се прикључио устаницима. Полуписмена Анита на једвите јаде успева да прочита оно што новине пишу, али јој изустио је само: „Сада имамо једног храброг војника више". Био је у праву: раме уз раме са осталима борила се и Анита све док није пала и Вила Спада, последње упориште републиканаца.

Другог јула 1849. Гарибалди напушта Рим. Прати га три хиљаде најхрабријих, оних које нису уплашиле његове речи: „Ни награде, ни почасти, само глад, жеђ и битке у име Италије". Једна од њих је и Анита.

Из дана у дан, из недеље у недељу, Гарибалдијева војска се повлачила: прогањају их час Аустријанци, час Французи. Надомак Сан Марина, у подножју планине Монте Титано, обруч се

Крај пута

Августа 1849. Гарибалдијеве снаге су десетковане: од тридесет рибарских барки у којима су покушали да се домогну Венеције, само пет пробило се кроз блокаду аустријске флоте. Преживели су се искрцали у делти реке По и ту се раздвојили.

То је крај пута и за Аниту: самртнички бледу и грозничаву Гарибалди је у пратњи неколицине најверних и пријатеља Леџера 4. августа на рукама доноси до имања грофа Гучолија.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ЖУТА ТОРБА

ТЕШКО ПОВРЕЂЕНИ ПРОФЕСОР БИО ЈЕ НА ИЗМАКУ СНАГА. ДОТУКЛО ГА ЈЕ САЗНАЊЕ ДА НИЈЕ У СТАЊУ НИ ДА ПОЗОВЕ У ПОМОЋ.

Првих дана јуна 1979. становници планинских села на југу Македоније често су сретали седокосог старца чији младалачки корак тако није имао везе с његовим годинама. У почетку су га подозриво посматрали док је опипавао лишће, премеравао стабла и корење. Мало-мало па би у руци незнанца шкљоцнуо фото-апарат, нешто је и записивао. Касније, кад су га неколико пута понудили шољом киселог млека, сазнали су да је то научник Ханс Ем, редовни члан Македонске академије наука и уметности.

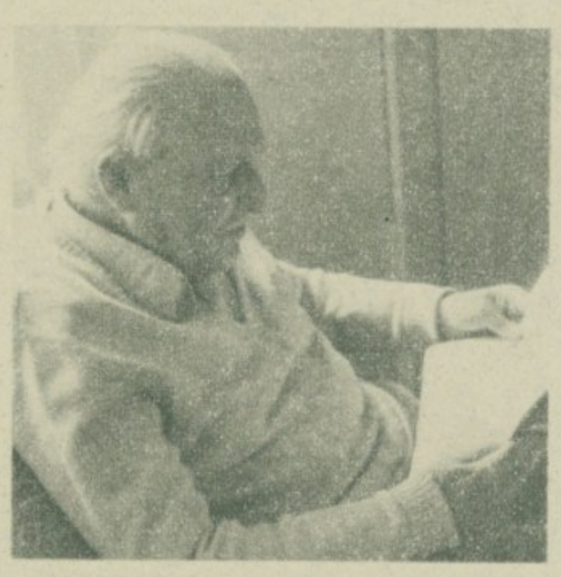
Осамдесет једногодишњи професор, иначе страствени истраживач, како се то стручно каже, дрвенастих врста Македоније и шумске вегетације каше најјужније републике, овог јуна запутио се у планинска беспућа са жељом да утврди да ли и на овом подручју расте необично шумско дрво копривка. Знао је, и испитао, да ова жбуната врста ситног лишћа и жутих плодова у нашој земљи расте само у средњем приморју и у околини Прилепа, Куманова и Штипа. Нека ранија истраживања дала су, међутим, професору наде да би копривке могло да буде и на Кајмакчалану. Само је треба наћи.

Пешачити до највишег врха планине Ниџе био је превелик напор и за виталног Ханса Ема. Спуштајући се низ сбронке Селечких планина сетио се својих пријатеља у битољском шумском предузећу „Кајмакчалан". Они ће му дати џип са возачем који ће га одвести готово на сам врх, близу села Скочивира. И није се преварио.

Био је 15. јун кад је џип са професором Емом кренуо према Кајмакчалану. Док су се успињали вијугавим и стрмим путем, научник је већ у глави правио нацрт за свој рад који ће објавити ако се потврди његова претпоставка да копривка заиста расте и на највишем врху планине Ниџе. Већ је било десет часова кад је џип стигао на циљ, на 2.525 метара високи Кајмакчалан.

Професор није био човек који губи време. Са шофером се још уз пут договорио да га чека док он испита јужне падине Кајмакчалана. Шофер још честито није успео да паркира возило, а његов сапутник се већ изгубио. Последње што је видео била је жута торба о његовом рамену. „Просто невероватан старац, откуд само црпе ту енергију", запитао се вртећи главом.

Сунце је већ добро одскочило, а професор Ем је, не дозволивши себи ни тренутак предаха, тражио своје дрво. Вешто је скакао са стене на стену, клизио густишима, хитрим кораком грабио уз и низ још непокошене ливаде. Морао је да пожури јер је требало да се врати у договорено време. И баш кад се спремао да се узвере на врх једне оближње стене одакле би могао боље да види околину, оклизнуо се, пао и од бола за тренутак изгубио свест.

— Не предајем се, поново ћу у планине — каже академик Ханс Ем.

Професор Ем је дотад препешачио хиљаде километара по македонским врлетима, и не само њима, и никад није зарадио ни огреботину. А сад... Дрхтавом руком почео је да опипава леву страну тела и кад је додирнуо кук заболело га је да је до крви угризао усну. Мора да га је сломио. Шта сад? Место је забачено, ко зна кад ће ме чаћи ако крену у потрагу.

Возач је већ нервозно поцупкивао око џипа. Прошло је више од три сата а од професора ни трага.

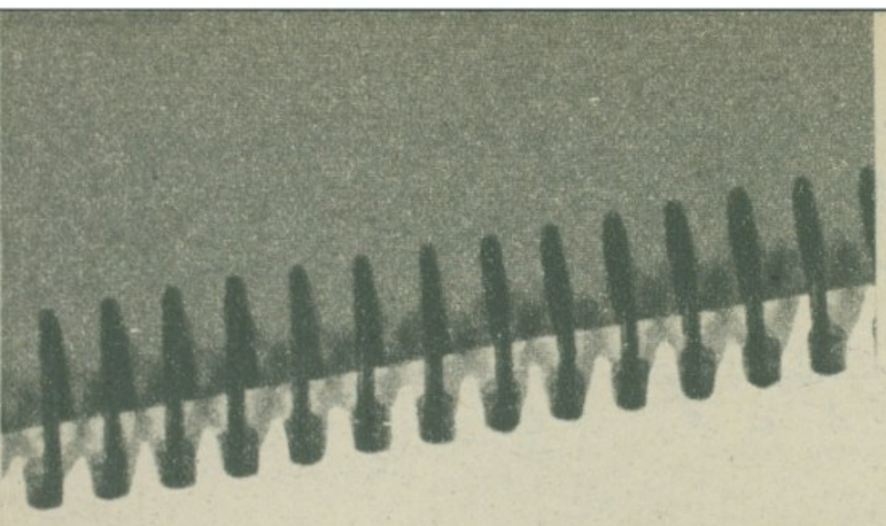
Неколико пута се испео на оближњу стену погледом претражујући околину. Узалуд. „Мора да се професор забавио око тог свог дрвета па заборавио и на време и на све око себе". Помало се љутио сетивши се да од ране зоре ништа није ставио у уста.

Истицао је већ четврти сат откако је професор отишао. Возачу су разне мисли промишале кроз главу и на крају је, као једину могућу, прихватио да је Ханс Ем отишао сувише далеко, нашао неко друго возило и вратио се у Битољ. Уосталом, сетио се и да је професор обећао директору да ће се видети око два сата. Још једном се, за сваки случај, успео на стену и видевши да га нема, упалио џип и похитао у Битољ.

Кад се без професора појавио у шумском предузећу „Кајмакчалан", настала је права узбуна. Знали су да је Ем до сада држао обећање и одмах је алармиран СУП, а обавештени су и мештани околних села Скочивира, Сливица, Брода, Новаца, Живојна и Бача. Људи су без премишљања у неколико група кренули у потрагу. Ни ноћ их није зауставила...

У међувремену, тешко повређени Ханс Ем је био свестан да ће проћи много времена пре него што га нађу, ако га уопште и нађу живог. Стискајући зубе да не би заурлао од болова, полако је, пузећи на леђима, тражио погодно место да сачека ноћ. Већ се смрачило кад је успео да се смести испод једне стене, сматрајући да ће ту колико-толико бити безбедније. Знао је да звери ноћу крећу у лов, а овај крај је и препун змија.

Срећом, ноћ је била прилично топла, жеге већ овладале јужном Македонијом Професора је почела да гуши жеђ, усне су му се потпуно осушиле. Узалуд је претурао по торби, у њој су били само фото-

-апарат, мапе и неколико забележака. Кренуо је на сат-два, ко би помислио да и овако нешто може да се догоди. Ипак, није губио наду, веровао је да ће га сутра наћи. А ако му болови дозволе, отпузаће на неко узвишење где ће пре моћи да га примете.

Освануо је нов дан. Бол, жеђ, глад. Али, професор се није предавао. Допузао је до малог узвишења, тада је и торбу загубио, и почео да дозива у помоћ мада никог није видео. Веровао је да ће глас допрети даље од погледа. Једини одговор био му је ехо сопствених речи. Једва савлађујући болове отпузао је до следећег узвишења. Ништа. Три сата му је било потребно да се пребаци на ново, погодније место. И, помислио је, исплатило се. У даљини је, мада већ обневидео од умора и болова, угледао два човека који су по свој прилици калемили вољке.

— Ехееј, људи! Упомоооћ... — викнуо је неколико пута да би на крају, већ обамро од напора, схватио да из грла излази само неки слабашан писак.

Поново је стигла ноћ, овог пута, чинило му се, хладнија, или је то можда било због ужасног умора. Успео је да се довуче до једног склоништа које су некад направили чобани. Уз пут му је бодљикаво шибље створило ране по лицу и рукама. Опет су звезде биле једини сведоци његових мука, све до зоре.

Друго јутро. Поновно је почео да пузи до неког узвишења и поново нада да ће га коначно пронаћи. Осамдесет једногодишњи човек сломљеног кука, жедан и гладан, налазио се на ивици снаге. Ко зна да ли ће жив дочекати следећу, трећу по реду, ноћ? Превише је то и за човека у пуној снази.

Сунце се приближавало зениту кад је злокобну тишину Кајмакчалана пресекао звук некаквог мотора. Ханс Ем се у страху тргао верујући да је већ почео да халуцинира. Звук је, међутим, био све јачи и разговетнији. Неко је ипак близу, простењао је. Само кад бих могао још до оног испупчења да видим, и да ме виде.

Успео је да их види. Био је то плави милицијски аутомобил пред којим је бректао трактор. Кола у беспућу. Можда њега траже?

— Упомоооо... — покушао је да викне. Узалуд. Глас није излазио.

Видео је да су скренули удесно, тамо где је јуче лежао, а онда замакли за неколико стабала. Зар опет да ме мимоиђу? Зар...

— Професореее, професоре, јавите се! — тргао га је глас из близине.

— Овде сам, овде — чинило му се да је сву снагу слио у тај глас.

Ускоро је пред собом угледао тројицу људи који су му се трчећи приближавали. Један је махао жутом торбом.

— Професоре, да није било ове торбе ко зна да ли бисмо вас нашли — чуо је Ханс Ем задихан глас.

x x x

Професор Ханс Ем је хитно пребачен у битољску болницу где је остао три месеца. После је премештен у Скопље где је издржао две операције. Следила је вишемесечна рехабилитација.

— Нисам одустао од пешачења, свог рада. Спремам се да озог пролећа кренем у планине око Ђевђелије, у нова истраживања — рекао нам је ових дана у свом стану у Скопљу. — Само, више никад нећу ићи сам. Опасно је то, нарочито у мојим годинама...

Петар Милатовић

ШАРЕНИ ГЛОБУС

ПАМЕТАН ТЕЛЕВИЗОР

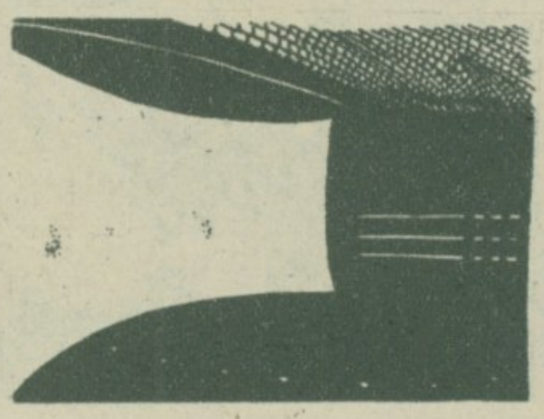
Јапанска фирма „Тошиба“ приказала је прототип „разумног“ телевизора. Апарат, снабдевен електронским мозгом и синтисајзером говора, чим почне прва јутарња емисија, укључује се сам уз узвик „Добро јутро!“ Кад се програм заврши, он се искључује пожелевши сопственику лаку ноћ и пријатно спавање. Ако неко седи сувише близу апарата, ултразвучни детектор, слично ехолоту, саопштава то телевизору и апарат вам саветује да се измакнете јер тако кварите вид. Када детектор примети да су сви изашли из собе, телевизор каже: „Онда ћу се искључити“ и — искључи се. Ако је звук прејак, апарат се обраћа гледаоцима речима: „Помислите на своје комшије. Смањите звук!“

ОПОМЕНА ГОРА ОД КАЗНЕ

У Рио де Жанеиру полиција на необичан начин кажњава возача који своје возило паркира на недозвољеном месту. Уместо да наплати казну, саобраћајац ће на предње стакло кола залепити велик плакат на коме крупним словима пише: „Овде је паркирање забрањено“. За лепљење плаката користи се тако јак лепак да непажљиви возач на његово скидање мора да утроши бар пола часа. А возити с плакатом практично је немогуће јер му он потпуно заклања видик!

НАЈВЕЋИ ЕКРАН НА СВЕТУ

Највеће филмско платно на свету постављено је у једном холандском забавном парку. Размере екрана су 23 са 17 метара! За приказивање филма израђен је нарочит пројектор величине осредњег аутобуса и тежак више од хиљаду килограма.

ЗМИЈЕ И ПАУЦИ КАО СТАТИСТИ

„Ајкула“ је режисера Стивена Спилберга прославила широм света који је месецима дрхтао по биоскопским дворанама гледајући дивљања џиновске морске немани. После тог филма многе плаже постале су тесне, пошто се ретко ко усуђивао да уђе у воду... Сада је Спилберг поново привукао пажњу једним филмом из животињског света. Радња се може сажети у неколико речи: група истраживача наишла је на остатке (библијског) Нојевог ковчега који чувају животиње и то — тарантуле и змије!

Звезда свог филма је отровни паук тарантула по имену Герти, иначе добро позната естрадна звезда која се већ шетала по грудима Шона Конерија у једном филму из серије „Џемс Бонд“. Овога пута Герти мили по леђима ужаснутог јунака новог Спилбергов филма, али у друштву још четрдесет пет својих сродника!

Што се тиче змија, оне играју важну улогу: у клупко ових рептила у једној сцени филма упада глумица Карен Ален. Спилберг је почео снимање са пет стотина змија, али није био задовољан, па је количина повећана на осам и по хиљада! Змије свих врста донете су екипи из свих крајева света. Наравно, оним најопаснијим извађен је отров. Али тада се десило нешто непредвиђено: Карен Ален се толико навикла на љигаве „статисте“, да су њени крици постали много мање уверљиви него на почетку снимања. Спилберг коме очигледно не недостаје маште кад је реч о страхотама, спустио је једну змију низ Каренина леђа што није стајало у сценарију и — ефекат није изостао...

Змије су за време снимања чуване у сандуцима али не баш нарочито пажљиво тако да су многе успеле да побегну, кажу — чак две хиљаде. Сада сеју прави, нимало филмски ужас међу становништвом.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

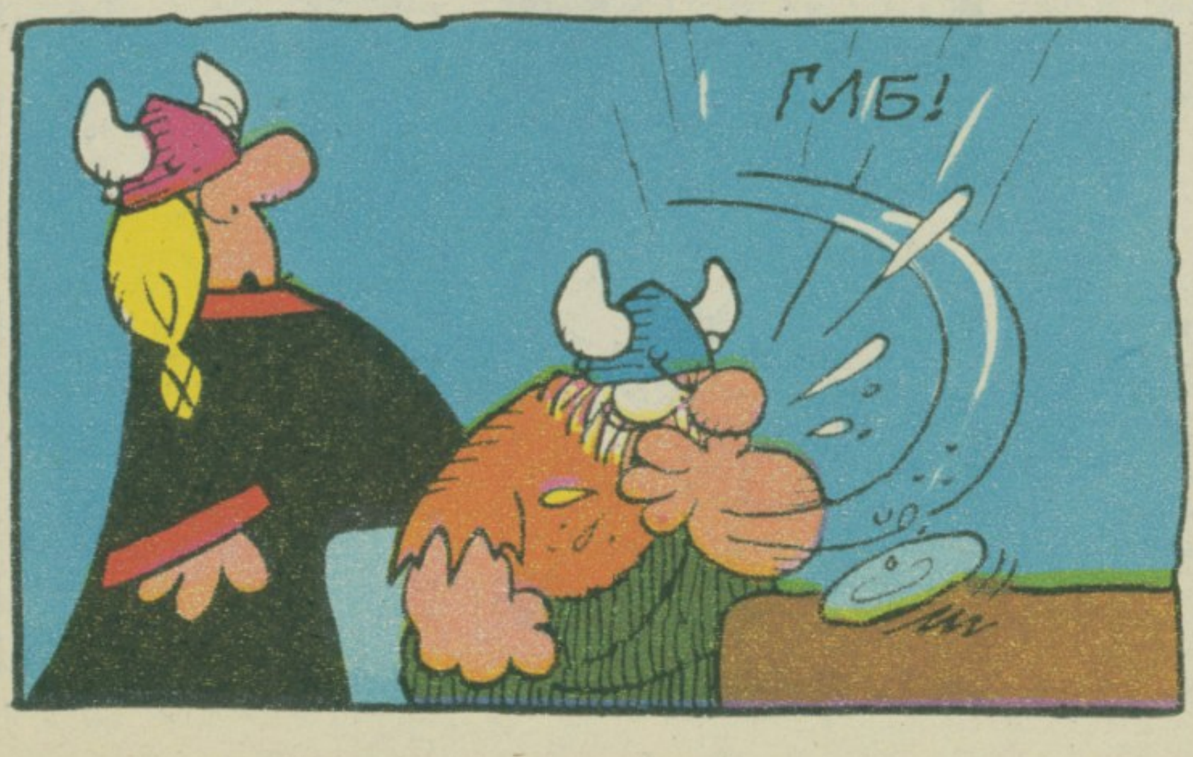

ОНАЈ ПЛАВИ ИЗ ТРЕЋЕ КЛУПЕ

ПРОШЛЕ ГОДИНЕ НИКОЛА МИЉКОВИЋ ОСВОЈИО ЈЕ ДРУГО МЕСТО НА СВЕТСКОЈ МАТЕМАТИЧКОЈ ОЛИМПИЈАДИ У СЈЕДИЊЕНИМ ДРЖАВАМА. ДАНАС ЈЕ ЈЕДАН ОД НАЈМЛАЂИХ СТУДЕНАТА У ЈУГОСЛАВИЈИ И ТО НА ДВА ФАКУЛТЕТА: НА МАТЕМАТИЦИ И ЕЛЕКТРОТЕХНИЦИ.

Никола има седамнаест година. Рођен је у Београду. Живи са родитељима и шестогодишњом сестром. Тата му је правник, мама економиста. Ишао је у основну школу „Браћа Рибар". После основне школе уписао се у Пету београдску гимназију односно, како се она данас званично зове, Образовно васпитну организацију др Душица Стефановић.

На часове је одлазио као и сви његови вршњаци, учио, нервирао се, дружио, страховао од појединих професора. Тада још није мислио да ће бити „усмерењак" само две године.

Прича професорке математике

Николи је математику у првом разреду предавала професорка Мира Стојановић. Као и остали професори и она се трудила да што пажљивије прође „првацима" — знала је да се код њих јављају неизбежни проблеми јер су кренули у нову школу, добили нове предаваче, сели у клупе са неким новим другарима.

Миљковић из треће клупе до врата решавао је математичке проблеме без муке. Изгледало је да нема никаквих проблема у разумевању нове грађе коју су прелазили. Али није само Никола био ђак са којим професорка Стојановић није имала проблема, више од половине одељења са лакоћом је прихватало све што је наставни програм из математике прописивао за прву годину.

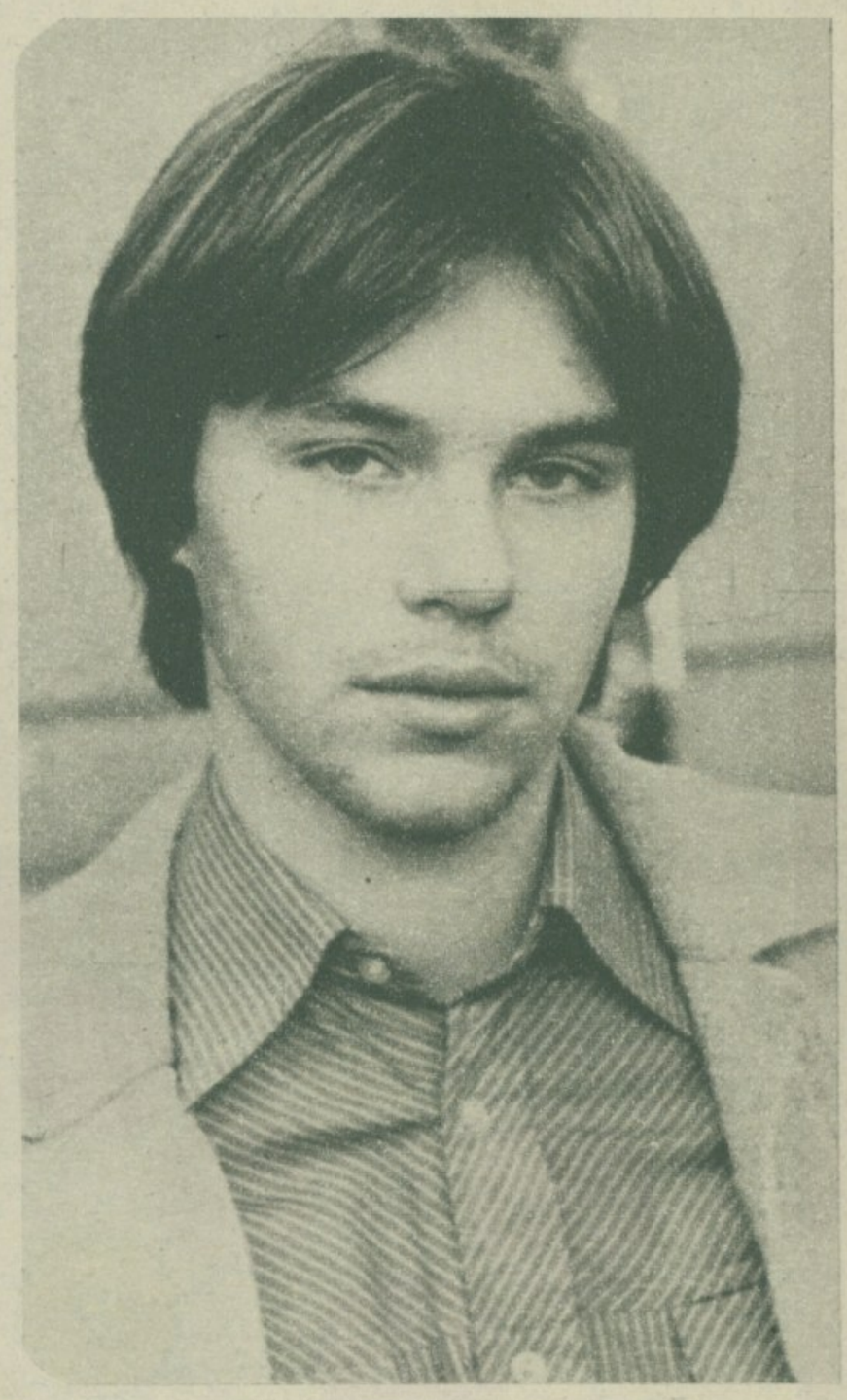
Никола се, бар је тако изгледало на почетку, није издвајао од осталих. Ипак, када су се ђаци и професори већ боље упознали, плавокоси дечак показао је изузетну ширину, посебно за математику. Професорка Мира примећивала је да он, шта год да су ново учили, које год да су задатке и проблеме решавали, зна све унапред. Посумњала је да се он за сваки час спрема, али те сумње трајале су кратко. Искусан професор, Мира је осетила да Никола има „нешто" што га је ипак одвајало од осталих. Математиком се бавио, разумео је, истраживао зато што га је интересовала, не да би „скупио" поене. Помислила је да би било добро да поразговара са дечаком, да му предложи да убрза своје школовање. Предвиђени програм био је за њега — сувише лак.

После разговора, када му је предложила да се одмах упише на прву годину математике, Никола није скакао од среће, није се хвалио друговима, није чак о томе ни причао. Наставио је да иде на часове као и до тада.

Из Просветне заједнице јављено је да нико нема права да се упише на факултет док не заврши обавезно школовање — Миљковић је једино могао да полаже разреде преко реда и да их заврши раније, јер тек онда, са завршеном усмереном, имао је права да постане „академски грађанин".

Никола се и са овим планом сложио: зашто не би полагао разреде пред комисијом?

Родитељи су сазнали да њихов син „нешто кува" тек кад их је професорка Стојановић позвала у школу. Били су изненађени. Дали су свој пристанак, зашто да не, кад је то Никола одлучио.

— Програм није био тежак, није било разлога да школу не завршим раније... Нисам имао трему одговарајући пред комисијама, зашто бих?... Задаци на Олимпијади? Све то у Америци било је за мене изазов, па и задаци, али нису били тешки... Да л' су од мене преписивали у школи? Наравно, али то не треба да се напише... Чудне су биле клупе у учионицама у којима смо радили задатке у Џорџтауну. Нису као наше, имају само неку врсту плоче која се извлачи са стране, веома су мале. Било ми је тешко да сместим све папире... Стижем да завршим све обавезе и на једном и на другом факултету, није то проблем... Па наравно да имам времена и за себе! Понекад волим да се забавим правећи транзисторе, радио-апарате, једном другу сам саставио „лајт-шоу". Сад имам другове и усмерењаке и бруцоше...

Време такмичења

Плавокоси Миљковић из треће клупе до врата завршавао је први разред усмереног, спремао је у исто време други разред. И један и други положио је без великих узбуђења — први регуларно, други пред комисијама које су се формирале за сваки предмет. Оба пута — одличан.

У трећи разред кренуо је са новом генерацијом, наставни програм савлађивао је опет без икаквих потешкоћа. Логично је било да је пожелео да у тој истој години заврши и четврти. Процес се поновио, образоване су комисије и — Никола Миљковић је са седамнаест година био свршени ђак са звањем математичко-техничког сарадника.

Од петог разреда основне школе Никола је учествовао на такмичењима из математике и физике која су организована на школском, општинском, градском, републичком, савезном нивоу. Није увек доспевао до савезног, али не зато што није постизао добре резултате већ стога што у ранијим разредима и нису била организована такмичења за целу Југославију.

Прошле године, када је био ђак трећег разреда, а спремао и четврти, Миљковић се пласирао за савезно такмичење. Он и још њих седам стекли су право да учествују на Математичкој олимпијади која је организована у САД.

На такмичење су стигли учесници из 27 земаља, из сваке по осам. Док је комисија радила на припремама, деца су се веселила у Њујорку, имали су организован програм. Да је неко тамо могао да их види како се проводе и лудирају, не би могао да поверује да су то „озбиљни" мали математичари.

Такмичење је одржано у Џорџтауну, месту крај Вашингтона. Учеснике су поделили у осам различитих соба, тако да није постојала никаква могућност преписивања или договарања земљака — у свако соби седео је само по један учесник из државе учеснице

Радило се два дана по четири часа — укупно је било шест задатака. Олимпијада је протекла мирно, деца су се понашала као прави професионалци. Док се проводило, изгледало је као да су у Америку дошли само да би је упознали, кад су добили задатке бацили су се свим жаром да их разумеју и реше.

Награде су се делиле према броју освојених поена, Никола је био у групи математичара који су освојили друго место. Плавокоси дечак био је други математичар у свету! — Читава Југославија — каже — била је тог тренутка у мени.

● ● ●

А после Олимпијаде, после завршене усмерене школе, Никола Миљковић и даље је остао онај мирни дечак из треће клупе крај врата. Уписао је два факултета — математику и електротехнику. И једно и друго га подједнако интересује, није му тешко да стигне.

А и за остале ствари има времена — излази на места где се обично виђају млади. Додуше, у предности је над осталим вршњацима — он има другове из четири различите генерације.

В. Софреновић

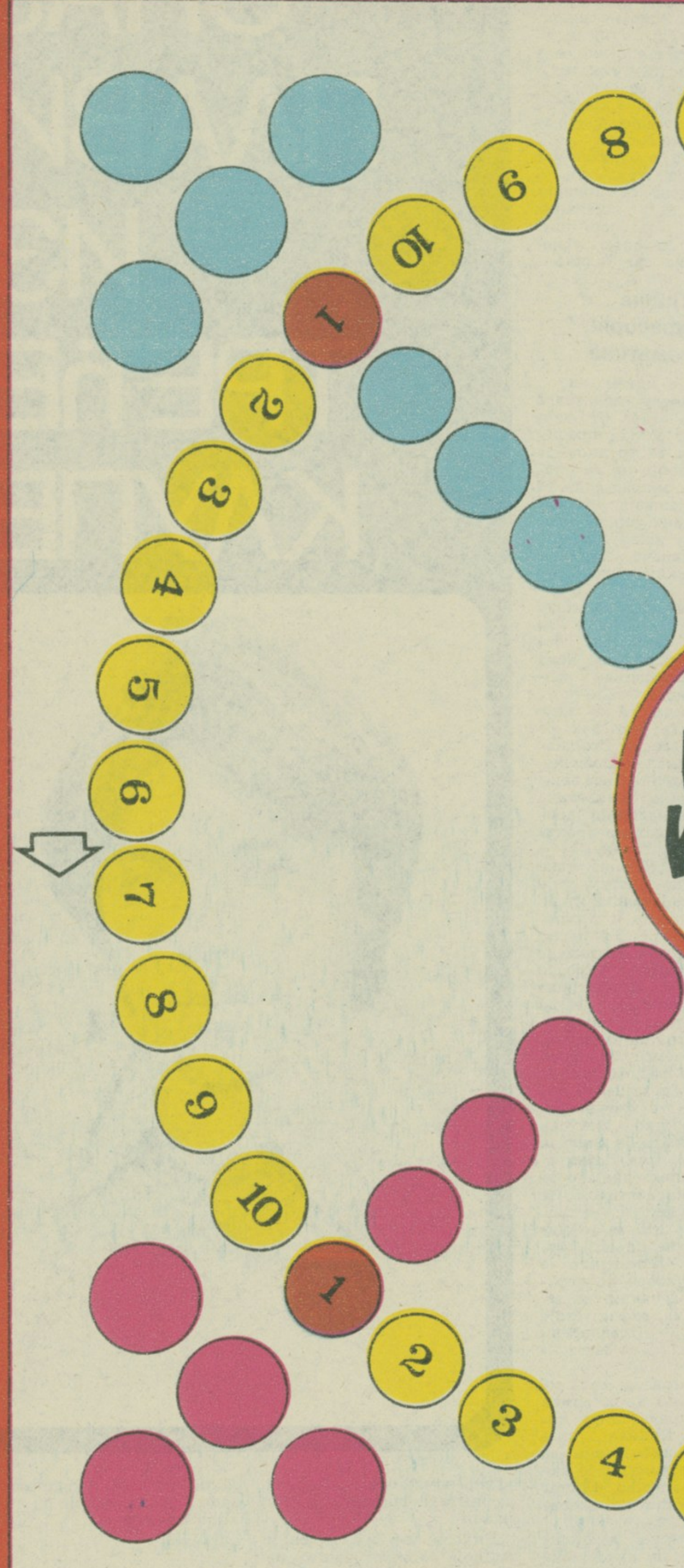
Ако се спремате на излет, за наставу у природи или већ мислите на летовање, др Жика Живановић, професор Факултета за физичку културу, смислио је за вас игру која ће вам помоћи не само да се забавите већ и стекнете праву спортску кондицију. Предност је у томе што може да се игра и напољу и у соби јер десиће се да падне киша, или хоћете да забавите своје госте. Како се игра то сте могли да видите у емисијама Школског програма „Здрав дух у здравом телу". Правила нису строга, можете и да их замените другим али при том немојте да измените њихов забавно-рекреативни карактер. Према узрасту играча правила се деле на четири групе. Ви одаберите она која вам највише одговарају.

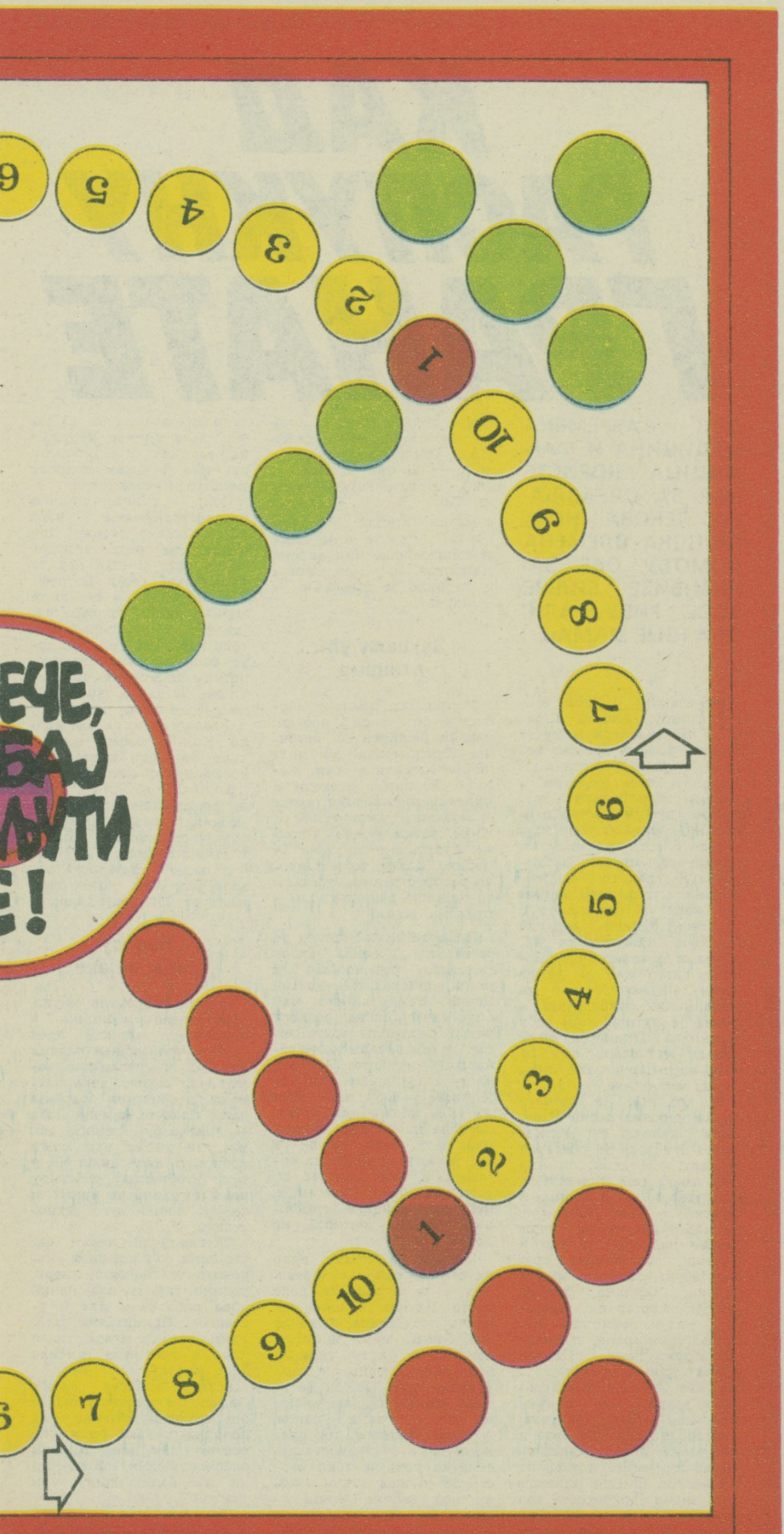
„Човече, играј и не љути се!" игра се исто као и „Не љути се, човече": фигуре стоје у спољним кућицама све док играч не добије „6". Колико ће напредовати зависи од бацања коцкице, односно од броја који покаже. Међутим, оно што је важно јесте да ФИГУРУ МОЖЕТЕ ДА ПОСТАВИТЕ НА ОДРЕЂЕНО МЕСТО ТЕК ПОШТО СТЕ ИСПУНИЛИ ЗАДАТАК КОЈИ ЈЕ ЊИМЕ ПРЕДВИЂЕН. Рецимо, ако сте добили број 3. фигуру можете да померите тек пошто сте испунили задатак број 3, а он, рецимо, у серији намењеној старијој деци гласи: уради колут напред.

За игру професора Живановића можете да користите таблу коју објављујемо а да би вам дуже трајала, предлажемо вам да је залепите на дебљи картон или комад шпер-плоче. Ако вам димензије не одговарају, направите већу држећи се шеме. Коцку за бацање можете да купите у продавницама дечјих играчака, дувана или књижарама. Као фигуре, сасвим добро могу да вам послуже дугмад, по 4 исте боје за једног играча или кругови које ћете исећи од картона и обојити их.

1. Направи крут око стола скачући на десној нози.
2. Отвори прозор и уради пет вежби за развој тела.
3. Скочи три пута увис из чучња.
4. Подигни се пет пута из лежећег става у седећи.
5. Глуми неког један минут.
6. Направи два круга око стола носећи књигу на глави.

Ако ти књига падне, направи још један круг.

7. Провуци се кроз раширене ноге свих играча
8. Уради три склека.
9. Направи пет претклона тела настојећи да рукама што ниже дотакнеш ноге.
10. Певај нешто један минут.

СТАРИЈА ДЕЦА

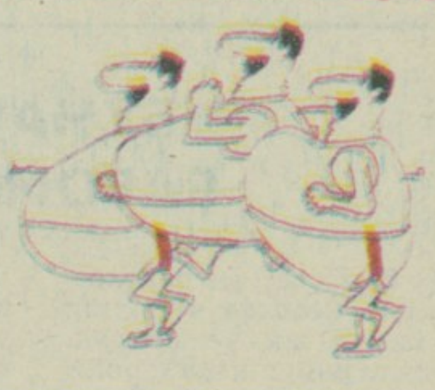
1. Прекорачи три пута палицу коју држиш обема рукама (у ту сврху могу да послуже лењир, прут и сл.).
2. Скочи из места што можеш даље.
3. Уради колут напред.
4. Пренеси неколико корака било ког суиграча
5. Уради колут назад.
6. Са суиграчем на леђима направи два круга око стола.
7. Играј валцер сам или са суиграчем један минут певајући одговарајућу мелодију.
8. Пољуби све присутне два пута.
9. Попни се на столицу и одстоји по минут на свакој нози.
10. Имитирај лавеж пса десет пута.

ОМЛАДИНА

1. Попни се и сиђи са столице три пута.
2. Провуци се испод стола.
3. Имитирајући птицу која лети направи три круга око стола.
4. Одвежбај три вежбе које ти одреде суиграчи.
5. Испричај неки виц.
6. Обиђи сто ходајући унатраг.
7. Суножним скоковима (скокови састављених ногу) обиђи сто.
8. Уради два чучња с књигом на глави.
9. У скоку се окрени за 360°.
10. Један минут пантомимом дочаравај „земљотрес“.

ОДРАСЛИ

1. Играјући коло и певајући направи два круга око стола.
2. Измасирај пажљиво вратне мишиће и мишиће потколенице свих суиграча.
3. Изрецитуј три строфе неке песме.
4. Направи стој на рукама. Дозвољена је помоћ суиграча.
5. Један минут имитирај прање и простирање веша.
6. Подражавај глас мађарца 10 пута.
7. Подигни пажљиво три пута столицу изнад главе.
8. У чучњу провуци руке између ногу, дохвати стопала и тако обиђи око стола.
9. Пет пута пљесни рукама испред тела, увис, иза леђа и у раскорачном ставу између ногу.
10. Имитирај један минут „сеоско двориште“: лај, кукурички, њиштри, кокодачи, њачи.

ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ (II ДЕО)

Кћерке пуковника Манроа кренуле су у посету оцу у тврђаву Вилијет Хенри.
У њиховој пратњи су били мајор Данкан Хејворд, Индијанац Магуа и мисионар Давид Гатут.
Из заседе, коју су им припремили Магуини Хјурони, малу групу су спасли око Соколово, стари Мохиканац и његов син Ункас ...

ТЕ НОЋИ. ГЕНЕРАЛ МОНТКАЛМ ШЕТАО ЈЕ ОБУЗЕТ СВОЈИМ МИСЛИМА. ИЗНЕНАДА, ИЗ ТРАКА СЕ ПОЈАВИО НЕКО...

КО ЈЕ ТО?

МАГУА? ШТА ТИ ТРАЖИШ ОВДЕ?!

МАГУА И ХЈУРОНИ ДОШЛИ СУ ДА СЕ БОРЕ, ДА УЗИМАЈУ СКАЛПОВЕ...

А САДА, БЛЕДОЛИКИ ПОСТАЛИ ПРИЈАТЕЉИ... НЕМА БОРБЕ...

ТАЧНО ТАКО! РАТНЕ СЕКИРЕ СТО ЗАКОПАЛИ, НЕЋЕ БИТИ ПРОЛИВАЊА КРВИ!

МАГУА ЈЕ ВЕЛИКИ ПОГЛАВИЦА? ЗАТО ЋЕ САД ДА ИДЕ И ОБЈАСНИ СВОЈИМ ЉУДИМА ДА НЕ СМЕЈУ НИШТА ДА ПРЕДУЗИМАЈУ ПРОТИВ НАШИХ НОВОСТЕЧЕНИХ ПРИЈАТЕЉА!

МАГУА ИДЕ, АЛИ МАГУА НЕ ЗАБОРАВЉА!

ФРАНЦУСКИ ГЕНЕРАЛ ЈЕ БИО ЗАБРИНУТ...

УЈУТРУ СУ ТРУПЕ ПОРУЧНИКА МАНРОА НАПУШТАЛЕ УТВРЂЕЊЕ, НОСИЋИ СУ ПРАЗНЕ ПУШКЕ, АЛИ ЗАСТАВА ИМ СЕ ВИСОКО ВИЈОРИЛА...

МОНТКАЛМОВЕ ТРУПЕ СТАЈАЛЕ СУ СА СТРАНЕ, У ТИШИНИ...

ОКО СОКОЛОВО И ЊЕГОВА ДВА ПРИЈАТЕЉА ЧИНГАЧГУЧ И УНКАС ВЕЋ СУ НАПУСТИЛИ УТВРЂЕЊЕ...

МОРАТ ДА ОДЈАШЕМ НА ЧЕЛО КОЛОНЕ, АЛИСА?

О ТЕБИ И КОРИ ВОДИЋЕ РАЧУНА ДАВИД ГАТУТ?

ЧУВАЈ СЕ, ДАНКАНЕ!

Војници нису ни слутили да их непријатељске очи Хјурона прате...

Кора, види ко је то тамо?

Да није то Магуа!?

Јухууу! Ху-ху! Ууу!

Магуа је испустио ратнички крик...

... и око две хиљаде индијанаца излетело је из својих скровишта...

Смрт свим бледоликим! Скидајте им скалпове?

Британски војници су били неспремни за овај неочекивани напад...

Историја је забележила овај страшни масакр познат као "масакр код тврђаве Вилијам Хенри" када је око пет хиљада британских војника мучки убијено...

Ово је страшно!

Саветујем да што пре напустимо ово место!

Не! Морамо да видимо шта је са оцем и Данканом! Ви идите, ако желите!

КАД СУ СЕ ХЈУРОНИ "ЗАСИТИЛИ" КРВИ ВОЈНИКА, ПОТРЧАЛИ СУ ПРЕМА ДЕВОЈКАМА...

СТАНИТЕ! НЕ МОГУ ДА СЕ БОРИМ, ПОКУШАЋУ ДА ИХ ЗАУСТАВИМ ПЕСМОМ!

ДОБРО ЈЕ ТО ДА ЉУДИ СТО ТИ... РАЗУМЕЋЕТО СЕ СВИ...

ЗАЧУДО, ИНДИЈАНЦИ СУ СЕ ЗАУСТАВИЛИ ПРЕД ОВИМ "ЧОВЕКОМ МИРА"...

... КАД ДОЂЕ ЧАС БИЋЕТО СВИ УЗ ВАС...

ИЗГЛЕДА ДА ТВОЈА ПЕСМА ИМА МАГИЧНУ МОЋ!

ТАКО ЈЕ И БИЛО СВЕ ДОК СЕ...

... МАГУА НИЈЕ ПОЈАВИО...

ХОЋЕ ЛИ САДА ЦРНОКОСА ПОЋИ СА МАГУОМ?

НИКАДА! БОЉЕ ОДМАХ СВРШИ СА МНОМ!

МАГУА ЈЕ ГРУБО ПРИВУКАО К СЕБИ АЛИСУ И ПОШАО СА ЊОМ. ЗНАО ЈЕ ДА ЈЕ СЕСТРА НЕЋЕ ОСТАВИТИ...

ПУСТИ ЈЕ, ПРОКЛЕТНИЧЕ! ПОЛАЗИМ С ТОБОМ, ПУСТИ ЊУ!

МАГУА И ЊЕГОВА ТРИ ЗАРОБЉЕНИКА ОТИШЛИ СУ СА ПОПРИШТА СТРАШНОГ СУКОБА...

И КРЕНУЛИ ДУБОКО У ШУМУ...

ТРИ ДАНА КАСНИЈЕ...

НЕМА ЧАК НИ ЊИХОВИХ ТЕЛА... ДЕЦО МОЈА, ДЕЦО...

НИЈЕ ЈОШ СВЕ ИЗГУБЉЕНО!

ОКО СОКОЛОВО, ОВАМО!

ШТА СИ НАШАО, УНКАС?

ПАРЧЕ ХАЉИНЕ КОЈУ ЈЕ НОСИЛА ЦРНОКОСА...

АЛИ, НЕМА ЊЕ!

А ЕНО И БРОША КОЈИ ЈЕ ИМАЛА!

ДА, ТАЧНО ЈЕ ТО НОСИЛА ПОСЛЕДЊИ ПУТ КАД САМ ЈЕ ВИДЕО!

УНКАС, ВИДИШ ЛИ ЈОШ НЕКЕ ТРАГОВЕ?

ДА ОТИСКЕ ЧИЗМЕ ОНОГ ШТО ПЕВА И МОКАСИНА МАГУЕ!

КОЊ ЈЕ СА ЊИМА... НОСИ НЕКОГ ТЕЖЕГ ИЛИ ДВОЈЕ ЛАКШИХ...

ВАШЕ КЋЕРИ ЈЕ ЗАРОБИО МАГУА? ПОШТО СУ КРЕНУЛИ НА СЕВЕР, СИГУРНО СУ СЕ УПУТИЛИ У ХУУРОНСКИ ЛОГОР У КАНАДИ!

БИЋЕ БРЖЕ АКО КРЕНЕМО ЗА ЊИМА КАНУИТА!

ПЕТОРКА СЕ У ТИШИНИ ОТИСНУЛА НИЗ ЈЕЗЕРО...

НА СЕВЕРНОМ КРАЈУ ЈЕЗЕРА...

САМО УНКАС МОЖЕ ДА ИМ УЂЕ У ТРАГ!

ОВАМО! ОТИСАК ЦИПЕЛЕ ЦРНОКОСЕ... У ПРАВЦУ ШУМЕ ЈЕ...

ЗНАЧИ, ЈОШ СЕВЕРНИЈЕ! ТИШИНА!

БЛИЗУ СМО НАСЕЉА МИНГОСА!

ПЕТОРКА ЈЕ НАСТАВИЛА ПУТ...

ИНДИЈАНАЦ! АЛИ НИЈЕ МИНРО! ГДЕ ЛИ ЈЕ СТАВИО ПУШКУ ИЛИ НОЖ..?

ИЗГЛЕДА ДА НЕМА ОРУЖЈА! НЕ ИЗГЛЕДА НЕПРИЈАТЕЉСКИ!

ОСТАНИТЕ ОВДЕ! ОТПУЗАЋУ ДО ЊЕГА!

ОКО СОКОЛОВО ТУ СЕ ПРИБЛИЖИО, ЗАТАХНУО ЈЕ НОЖЕТ, АЛИ...

ХЕЈ, ОН НИЈЕ ХЈУРОН!

А..?!

ПА ТО ЈЕ НАШ ПРИЈАТЕЉ ДАВИЂ ГАМУТ!! ИЗГЛЕДА ДА ТИ ЈЕ ТА ФРУЛА СПАСЛА ЖИВОТ?

ОКО СОКОЛОВО?! ТАКО МИ ЈЕ ДРАГО ДА ВАС ВИДИМ!

ОКО СОКОЛОВО ПОЗВАО ЈЕ ОСТАЛЕ...

ШТА ЈЕ СА ТОЈИТ КЋЕРИТА?

ОНЕ СУ ЗАРОБЉЕНИЦЕ, ПУКОВНИЧЕ МАНРО, АЛИ, ЖИВЕ СУ!

АЛИСА ЈЕ ТЕБУ ЖЕНАТА МИНГОСА, У СЕЛУ ХЈУРОНА... НА ДВЕ МИЉЕ ОДАВДЕ!

ГАГУА, НЕ ЗНАМ ИЗ КОГ РАЗЛОГА, НИЈЕ ЗАДРЖАО И КОРУ У СВОМ ПЛЕМЕНУ... ОНА ЈЕ У СУСЕДНОМ ПЛЕМЕНУ ПОД ОНОМ ЦРНОМ СТЕНОМ!

А КОЈЕ ЈЕ ТО ПЛЕМЕ?

НЕ ЗНАМ КАКО СЕ ЗОВЕ, УНКАС, АЛИ ЗНАМ ДА У СВОЈИМ ОБРЕДНИМ БОЈАМА ИМАЈУ КОРЊАЧИН ЗНАК!

КОРЊАЧУ?! ТО СУ ОНДА ДЕЛЕВЕРИ!

АЛИ, КАКО ТО ДА ТИ МОЖЕШ СЛОБОДНО ДА СЕ КРЕЋЕШ?

ПЕВАМ ПЕСМЕ И ПОРУКЕ, ТАДА ЊИМА НЕРАЗУМЉИВЕ, ДОПИРУ ДО ЊИХ!

МИСЛЕ ДА ЈЕ ЛУД, А ПРЕМА ЛУДАЦИМА СУ БЛАГИ... ПУШТАЈУ ИХ!

МИСЛИМ ДА БЕМО УЗ ПОМОЋ ГАМУТА И НАШИХ ПРИЈАТЕЉА МОХИКАНАЦА УСПЕТИ ДА СПАСЕМО АЛИСУ И КОРУ! НАДАМ СЕ ДА ПЛЕМЕ КОЈЕ ДРЖИ КОРУ ПОШТУЈЕ ЧИНГАЧГУЧА...

ДА, ЧИНГАЧГУЧ И УНКАС СУ ВЕЛИКЕ ПОГЛАВИЦЕ И МЕЂУ ДЕЛЕВЕРИМА! МЕЂУТИМ, НЕКИ ОД ЊИХ СУ СЕ БОРИЛИ ЗА ФРАНЦУЗЕ!

МОЖЕМО ЛИ ИМ ВЕРОВАТИ?

НАЈБОЉЕ ЈЕ ДА СЕ РАЗДВОЈИМО! УНКАС И ЈА ИДЕМО У ЛОГОР ДЕЛЕВЕРА ДА СПАСИМО КОРУ, А ГАМУТ ТРЕБА ДА ОДЕ МЕЂУ ХЈУРОНЕ И СПРЕМИ АЛИСУ ЗА НАШ ДОЛАЗАК!

ОСТАЛИ ЋЕ ОВДЕ ОСТАТИ!

ЈА МОРАМ ДА ПОЂЕМ С ТОБОМ!

ЗАР ТИ ЖИВОТ НИЈЕ ТИО, ХЕЈВАРД?!

ОБУЋИ ЋУ СЕ КАО ФРАНЦУСКИ ЛЕКАР!

У РЕДУ! ЧИНГАЧГУЧ ЋЕ ТИ ПОМОЋИ ДА СЕ ПРЕРУШИШ!

ГАМУТ И ХЕЈВАРД СУ КРЕНУЛИ У СЕЛО ХЈУРОНА ГДЕ ЈЕ БИЛА АЛИСА...

ИДЕМО ПРВО ТАМО ГДЕ СУ ОКУПЉЕНЕ ПОГЛАВИЦЕ! СИГУРНО ЋЕ ТЕ ИСПИТИВАТИ!

ХЕЈВАРД СЕ ПОГЛАВИЦАТА ОБРАТИО НА ФРАНЦУСКОМ...

ДОЛАЗИШ ИЗ КАНАДЕ, КАЖЕШ? ДА ЛИ ЈЕ МОНТКАЛМ ТАЈ ШТО СТО ПОБИЈИ ЕНГЛЕЗЕ?

МОНТКАЛМ КАЖЕ ДА СУ ХЈУРОНИ ХРАБРИ РАТНИЦИ КОЈИ СУ УБИЛИ МНОГЕ ЊЕГОВЕ НЕПРИЈАТЕЉЕ!

ДАНКАН, ДОВЕЛИ СУ ЗАРОБЉЕНИКА...

КО БИ ТО МОГАО...!

ЗАШТО СИ ТИ ДОШАО?

ЈА ЗНАМ УМЕТНОСТ ЛЕЧЕЊА! МОНТКАЛМ МЕ ЈЕ ПОСЛАО ДА ЛЕЧИМ ВАШЕ РАЊЕНИКЕ! НОСИМ ОВЕ БОЈЕ НА ЛИЦУ ДА ПОКАЖЕМ...

ХЕЈВАРДОВЕ РЕЧИ ПРЕСЕКАО ЈЕ...

...РАТНИЧКИ КРИК ХЈУРОНА КОЈИ СУ СЕ ВРАЋАЛИ ИЗ БОЈА...

УНКАС? УХВАТИЛИ СУ УНКАСА?

САД ЋЕ МОРАТИ ДА ПРОБЕ КАТЕНОВАЊЕ? ГОТОВ ЈЕ?

НЕ ВИДИМ НИ ОКО СОКОЛОВО НИ КОРУ? ДА НИСУ...

ГЛЕДАЈ! ПОГЛАВИЦА ЈЕ ДАО ЗНАК ДА ПОЧНУ!

НА ЗНАК, УНКАС ЈЕ ПОТРЧАО КРОЗ КОРДОН РАЗБЕСНЕЛИХ ХЈУРОНА...

ДИГЛИ СУ ТОМАХАВКЕ...

...И ЗАМАХИВАТИ НА УНКАСА...

ТРЧИ КАО СРНА!

РАТНИЦИ СУ ПРОТАШИВАТИ...

И ПРОСТО ЈЕ НЕВЕРОВАТНО ДА СЕ НЕКО ИЗВУЧЕ ЖИВ ИЗМЕЂУ ОВАКВИХ ПРЕПРЕКА...

НИ ОКРЗНУЛО ГА НИЈЕ!

ПОТРЧАО ЈЕ КА ШУМИ...

ПОКУШАВА ДА УТАКНЕ! ЗАУСТАВИТЕ ГА!

...УНКАС ЈЕ ОСТАО ПОТПУНО НЕТАКНУТ...

Видевши да му је пут блокиран...

...Ункас се окренуо и потрчао ка тотему...

Наслонио се на њега...

Зашто му нико не прилази?

То је свето место! Све док се савет не састане и не одлучи о његовој судбини, безбедан је!

Хејвард је прошао поред Ункаса...

Ункас, шта се догодило са...

Остали су безбедни! Иди, не познајемо се!

Идеш с нама у шатор поглавица!

...Хејвард је скупио храброст и кренуо за њима...

Хјурони су га окружили...

Нестрпљив да чује шта ће бити са његовим пријатељем...

ПРОШАО СИ НЕПОВРЕЂЕН СТАЗУ СМРТИ ШТО ЈОШ НИКОТ ДО САДА НИЈЕ УСПЕЛО?

МОЖЕШ МИРНО ДА СПАВАШ ДО ЈУТРА ДОК НЕ ОДЛУЧИМО ДА ЛИ ЋЕШ УМРЕТИ ИЛИ НЕ?

НЕ?

ЗАР ВАМ НИСАМ ИСПРИЧАО ШТА САМ СВЕ ДОЖИВЕО ОД ЊЕГА И ЊЕГОВИХ ПРИЈАТЕЉА?

ПОШТО САМ ВАМ ЈА ПОРТАВИЦА МОРАТЕ МЕНЕ ДА СЛУШАТЕ?

МАГУА МОРА ДА СЕ СЛУША? УБИЈМО ГА?

НЕ?

СВИ СУ СЕ ОКРЕНУЛИ ПРЕМА ОВОМ ГЛАСУ...

МАГУА?
АКО НАС ПРЕПОЗНА, ИЗГУБЉЕНИ СМО?

ОВО ЈЕ УНКАС, ОН МОРА ДА УМРЕ?

НЕ МОЖЕ ДА УМРЕ ТАКО БРЗО?

КРАК?

ХЕЈВАРД ЈЕ ГЛЕДАО КАКО ОДВОДЕ УНКАСА...

КАД БИ ОКО СОКОЛОВО БИО ТУ МОЖДА БИСМО МОГЛИ ДА ГА СПАСЕМО?

ХЕЈ? ТИ РЕЧЕ ДА ЗНАШ УМЕТНОСТ ЛЕЧЕЊА?!

МОРА ПОЛАКО ДА УМИРЕ, ДА МУ СЕ ТЕЛО ИЗТРЧАРИ ДА БИ...

...НАША ОСВЕТА БИЛА ВЕЋА?

ЈА?!

ШТА ЖЕЛИ МОЈ ЦРВЕНИ БРАТ?

ИДЕШ СА МНОМ У ПЕЋИНУ ГДЕ ТЛАЂА СКВО ЛЕЖИ БОЛЕСНА!

УПЛАШИЋЕШ ЗЛЕ ДУХОВЕ, ДА ПОБЕГНУ ИЗ ЊЕНОГ ТЕЛА!

ПОКУШАЋУ СВЕ ШТО ЈЕ У МОЈОЈ МОЋИ!

ГАТУТ ЈЕ ОСТАО, ВИДЕЋУ ГА КАСНИЈЕ!

ПОШЛИ СУ ИЗВАН СЕЛА...

ГЛЕДАО ЈЕ НА СВЕ СТРАНЕ НЕ БИ ЛИ УГЛЕДАО ЛИЦЕ ВОЉЕНЕ АЛИСЕ...

КАД БИХ САМО МОГАО ДА ЗАВИРИМ У СВЕ ОВЕ ШАТОРЕ?!

АЛИ МОРАМ С ЊИМ? ДА ЛИ ЋУ УОПШТЕ МОЋИ ДА ЈЕ ТРАЖИМ?!

НАШЛИ СУ СЕ НА УЛАЗУ СПИЉЕ...

ЗАЧУО ЈЕ НЕКИ ЧУДАН ЗВУК ИЗА СЕБЕ...

МЕДВЕД?! ХЈУРОНА НИЈЕ ИЗНЕНАДИЛА ЖИВОТИЊА!

МОРА ДА ЈЕ ПРИПИТОМЉЕН!

МЕДВЕД ЈЕ ИШАО ЗА ЊИМА ТРАЧНИМ ХОДНИЦИМА...

ОВДЕ ИМА МНОГО ПРОСТОРИЈА... МОЈА СКВО ЈЕ У ПОСЛЕДЊОЈ!

ТВОЈА СКВО? А ГДЕ ЈЕ АЛИСА...

А у шатору...

Изабите? Француски лекар је сад ту?

Када су жене изашле...

Сад нека бледолики брат покаже своје умеће...

Рррр!

Смири се! Нећу да ти сметам!

Идем и ја!

Ррр!

Медвед је кренуо ка Хејварду...

Натраг животињо, или ћу те...

Мене би значи убио?!

То је добродошлица пријатељу?

Око соколово?!

Али чему та маскерада?

Па да бих морао да спасем девојку и уникасл кора су успели да ухвате хјурони кад сто се разишли?

Морао сам нешто да смислим да га извучем?

ИМАО САМ СРЕЋЕ ДА БАШ НАЂЕМ НА ПЛЕМЕНСКОГ ВРАЧА КОЈИ СЕ У ОБРЕДНЕ СВРХЕ ОБУКАО У МЕДВЕДА!

И, ЕВО МЕ ОВДЕ!

А ГДЕ ЈЕ НАША ДАТА ПЛАВЕ КОСЕ?

НЕ ЗНАМ! ГЛЕДАО САМ ПО СЕЛУ, АЛИ НИСАМ ЈЕ ВИДЕО!

РАЗДВОЈИЋЕМО СЕ И ПРЕТРАЖИТИ СВЕ ПРОСТОРИЈЕ ОВЕ СПИЉЕ!

СРЕШЋЕМО СЕ ОВДЕ!

ДАНКАН ЈЕ ВЕЋ БИО ИЗГУБИО СВАКУ НАДУ...

ДАНКАН?

ШТА?

АЛИСА! КОНАЧНО САМ ТЕ НАШАО!

ЗНАЛА САМ ДА МЕ НЕЋЕШ ОСТАВИТИ!

ТВОЈ ОТАЦ ЧЕКА! МОРАМО ДА ПОБЕМО!

НАЈДРАЖА АЛИСО, ТОЛИКО САМ СТРАХОВАО...

МАРУА! ОВО ВИШЕ НЕ МОГУ ДА ПОДНЕСЕМ!

НЕ ПЛАШИМО ТЕ СЕ?

ВИШЕ НАМ НИШТА НЕ МОЖЕШ?

БЛЕДОЛИКИ ЈЕ МНОГО ХРАБАР!

АЛИ САД ЋЕ МУ МАРУА ПОКАЗАТИ...

РРРР!

ШТА?

ВРАЧУ, ОВДЕ ТИ НИЈЕ МЕСТО, ОВО СУ ОЗБИЉНЕ СТВАРИ! ОДЛАЗИ!

РРРР!

АЛИ, МЕДВЕД НИЈЕ ПОСЛУШАО МАРУА...

... СКОЧИО ЈЕ НА ЊЕГА...

БРЗО, ДАНКАНЕ, ДА ГА ВЕЖЕМО!

МАЛО ПОСЛЕ...

ОГРНИ АЛИСУ!

МИСЛИЋЕ ДА ЈЕ ОНА БОЛЕСНА СКВО!

ОСТАНИ ОВДЕ И ЧУВАЈ ВРАТА ДА ДЕМОН НЕ ПОБЕГНЕ!

ВРАТИЋУ СЕ СА ТВОЈОМ СКВО КАД ЈЕ НАПЕЧИМ!

МОЈА СКВО! ДА ЛИ СУ ЈЕ НАПУСТИЛИ ЗЛИ ДЕМОНИ?

ДЕМОН ЈЕ ЗАТВОРЕН У ОВОЈ СПИЉИ...

НАШЛИ СУ СЕ У ШУМИ, ДАЛЕКО ОД ХЈУРОНСКОГ СЕЛА...

ИДИТЕ ОВИМ ПУТЕМ И ЗАТРАЖИТЕ ПОТОК ОД ДЕЛАВЕРА!

ЈА СЕ ВРАЋАМ ДА ВИДИМ ДА ЛИ МОГУ ДА ПОМОГНЕМ УНКАСУ!

ДОБРО, ОКО СОКОЛОВО!

ПОТРАЖИ ГАМУТА, ОН ЋЕ ТЕ ОДВЕСТИ ДО УНКАСА!

ТАКО ЋУ ДА ПОСТУПИМ, СРЕЋАН ВАМ ПУТ!

ПОШТО ЈЕ ПРЕТРАЖИО НЕКОЛИКО ШАТОРА...

ДОБРО ЈЕ... ЕВО ГА ГАМУТ!

КАКВО ЈЕ ОВО ЧУДО?!

ОТПЕВАЋУ ПЕСМУ И ОДОБРОВОЉИТИ ГА!

СПУСТИ ТУ ФРУЛУ, ДАВИДЕ, И САСЛУШАЋ ЋЕ!

ОКО СОКОЛОВО!

ДА, ЈА САМ! ЗНАШ ЛИ ГДЕ ЈЕ УНКАС?

ЗАТВОРЕН ЈЕ У ЈЕДНОМ ОД ШАТОРА! МИСЛИМ ДА МУ НЕМА СПАСА!

ШЕСТ РАТНИКА ГА ЧУВА... АЛИ, АКО ИЗВЕДЕМО МОЈУ ПРЕДСТАВУ.. ПОЂИ ЗА МНОМ!

РАДИ КАКО ТИ ЈА КАЖЕМ?

КАД СУ ДОШЛИ ДО УНКАСОВОГ ШАТОРА...

ХОЋЕТЕ ЛИ ДА ВИДИТЕ НА УНКАСОВОМ ПРИМЕРУ КАКО ПРИЗИВАЈУ ЗЛЕ ДУХОВЕ?

МОЖЕШ ЛИ ДА ГА НАТЕРАШ ДА ЦМИЗДРИ КАО ЖЕНА? ТО БИ БИЛА ТАРИЈА!

МОЖЕТО И ВИШЕ! САМО НАС ПУСТИТЕ УНУТРА! ВИ ОСТАНИТЕ ТУ, ДА ЗЛИ ДУХОВИ НА ВАС НЕ ПРЕБУ!

УБИ? МИ ЋЕМО СЛУШАТИ КАКО ПЛАЧЕ!

ОСЛОБОДИ ГА ДОК ЈА НЕ СКИНЕМ КОЖУ!

ОКО СОКОЛОВО, ДРАГО МИ ЈЕ...

БРЗО, ОБУЦИ ОВО! БЕЖИ СА ДАВИДОМ!

НЕ, НЕ ОСТАВЉАМ ТЕ!

УЗМИ МОЈЕ ОДЕЋО, ОКО СОКОЛОВО! ПРЕТА МЕНИ ЋЕ БИТИ БЛАГО!

ГОВОРИШ ХРАБРО, ГАТУТ!

ТОЛИКО МИ ЈЕ ПУТА УНКАС ПОМОГАО! РЕД ЈЕ ДА И ЈА НЕШТО УЧИНИМ ЗА ЊЕГА!

17

Када су се Ункас и Око Соколово преобучени ишли, гамут је почео да јеца...

ЈАООООО!

Успети смо са Маријом? Ункас плаче к'о жена?

Нису дошли ни до краја села, а ратници су већ пошли у Ункасов шатор...

Биволи су нестрпљиви да виде твоју срамоту, Ункас!

Кад су открили превару, зачули су се бесни повици...

Брзо, Ункас? Морамо да стигнемо до села Делавера? Тамо су деца твор деде?

А у шатору, гамут започиње песму... побеснели ђаволи застају...

Песму мира и љубави проносим и у срце ваше доносим...

Сакупио се савет...

Зна ли Маруа за то?

Маруа није овде... отишао је у Спиљу до Бледолике... још се није вратио?

Десеторица је кренула да види шта се збило у Спиљи...

Маруа су нашли везаног...

Маруа се бесан вратио у свој шатор...

Демони су им омогућили да побегну, кажете? Пре бих рекао да је то био Око Соколово?

ЉУДИ КОЈЕ САМ ПОСЛАО У ИЗВИДНИЦУ КАЖУ ДА СУ СЕ САКРИЛИ ТЕБУ ДЕЛАВЕРЕ... ТАМО ЈЕ ЏРНОКОСА!

ЈА ИДЕМ ДО ДЕЛАВЕРА ДА ТРАЖИМ ОНО ШТО ЈЕ МОЈЕ!

У СЕЛУ ДЕЛАВЕРА...

МАРУА ЈЕ МУДАР ХЏУРОН? ЗАШТО ЈЕ ОВДЕ?

МОЈИ ЉУДИ СУ ОТКРИЛИ ТРАГОВЕ БЛЕДОЛИКИХ ОКО ВАШЕР СЕЛА!

А ДА ЛИ ЈЕ ВЕЛИКИ ПОГЛАВИЦА ДЕЛАВЕРА УХВАТИО БЛЕДОЛИКЕ?

ТАКО ЈЕ!

НЕ! СВИ СТРАНЦИ СУ ДОБРОДОШЛИ ТЕБУ ДЕЛАВЕРЕ?

СТРАНЦИ ДА, АЛИ НЕ И ОВИ БЛЕДОЛИКИ? МЕЂУ ЊИМА ЈЕ И ОКО СОКОЛОВО? НЕ МОРАМ ДА ТЕ ПОДСЕЋАМ ШТА СУ ТОМ НАРОДУ УЧИНИЛИ...

... КАКО СУ НАМ УКРАЛИ ЗЕМЉУ, КАКО...

... СУ ВАС ОТЕРАЛИ СА ОБАЛА И ДОВЕЛИ ОВАМО ... О ВАШОЈ НЕКАДАШЊОЈ ВЕЛИЧИНИ...

ТО СЕ НЕ ЗАБОРАВЉА?

СВЕ ЈЕ ТО ПРОШЛОСТ... НЕРО, ЗБОГ ЧЕГА СИ ТИ ОВДЕ?

МАРУА ЈЕ ДОШАО ПО СВОЈЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ!

КРАЈ ДРУГОГ ДЕЛА

РУНДА

А САД ПОРЛЕ - ДАЈ КАКО ПОСТУПА ПРАВИ КАВАЉЕР!

?

НЕ ЗНАМ ШТА ЈЕ? САМО СЕ УГАСИО...

НЕМА ПРОБЛЕМА САД ЋЕМО ТИ ТО СРЕДИТИ...

ТИ?

НИЈЕ НИШТА ОЗБИЉНО... САМО НЕМА БЕНЗИНА?

ОХ, ПА ВИ СТЕ ПРАВИ МАЈСТОР!

НАТОЧИЋУ МАЛО ИЗ МОЈИХ КОЛА И СВЕ ЋЕ БИТИ У РЕДУ!

ДО ВИЂЕЊА? И МНОГО ВАМ ХВАЛА!

ДО ВИЂЕЊА? СВАКОМЕ ТО МОЖЕ ДА СЕ ДЕСИ...

Vukojev

... КАД ЈЕ МАЛО ЈАЧИ ШОФЕР!

ХЕЈ, ШТА ЈЕ САД ОВО? НЕМА БЕНЗИНА...

АКО КАЖЕШ САМО ЈЕДНО "АВ," ДОБИЋЕШ ОВУ КАНТУ У ГЛАВУ!

20

1583/20

ЗАГРЛИ ДРВО!

У индијској држави Утар-Прадешу веома је активно добровољно друштво за очување шума које се зове „Загрли дрво".

Кад неки члан овог друштва чује да ће се негде сећи шума, он позива сву своју сабраћу која живе у околини да заштите зелену лепотицу. Чланови друштва одмах похитају у шуму и чим се појаве дрвосече са секирама и тестерама, сваки од њих чврсто загрли своје дрво и не дозвољава да га ико такне.

СКУПЉА ДАРА НЕГО МАСЛО

У Хонконгу се може догодити да регистарска таблица кошта више од аутомобила на коју је постављена! Ствар је у томе што се неки скупови бројки сматрају срећним — верује се да они доносе сопственику аутомобила срећу и материјалну добит. Ето због чега су таблице с одређеним бројкама толико тражене. Користећи суј еверје, градске власти продају такве таблице на дражби и због тога се њихова цена често попне до милионске суме.

РАДНИ СТО РАДНОГ ЧОВЕКА

Једна америчка фирма изнела је на тржиште „електронски сто радног човека". У велик сто, израђен од скупоценог дрвета, умонтирани су радио-пријемник, телевизор у боји, касетофон, електронски часовник и термометар, телефон са аутоматском секретарицом и телефонским именом, упаљач, пепељара, зарезач за оловке, рачунар... По поруџбини у сто се може уградити и мали електронски мозак и низ других апарата. Једна од већих фиока стола пуна је до врха упутствима за коришћење све те силне технике!

БУНАР — БАРОМЕТАР

Кад се у данском селу Серслев чује тих, мелодичан звиждук, сви знају: неће проћи ни 24 часа а време ће се променити. Улогу

метеоролога, који до сада никад није преварио сељане, већ годинама игра један бунар. Непознати мајстор начинио је у његовом масивном бетонском поклопцу отвор-звиждаљку која упозорава сељане на приближавање кишних и градоносних облака или им најављује лепо време. Принцип на коме ради уређај народног метеоролога веома је једноставан. Зависно од дизања или падања атмосферског притиска, ваздух улази у бунар или из њега избија при чему се чује карактеристично звиждање.

КАД РАСПУКНУ ГРАНАТЕ

ДОК САВРЕМЕНА МЕДИЦИНА И ФАРМАЦИЈА КОРИСТЕ НАР ЗА СПРАВЉАЊЕ ЛЕКОВА, НЕКА ТРОПСКА ПЛЕМЕНА ПОМОЋУ ОВЕ ЗАНИМЉИВЕ БИЉКЕ ЛОВЕ РИБУ. АЛИ, ОНА НИЈЕ МАМАЦ.

Певајући о свом Мостару, Алекса Шантић на једном месту помиње вољену девојку која бере „распукле гранате". Наравно, није реч ни о каквим експлозивним гранатама, већ је Мостар и околина, захваљујући изузетно благој клими, подручје где цветају и дозревају гранате, односно нарови, шипци или мограњи, како их све зову. То су они румени, округли плодови, црвенкастих накиселих семенки под омотачем који као да је од коже. Одувек је нар на неки начин симбол југа, и редак је путник који га у јесен из Приморја неће понети на север, као да тако носи парче лета, мора, сунца и топлине.

И код нас је позната руска народна песма „Цветала калина..." Можда нисте знали да је опет реч о нару. Уосталом, он има још имена сем споменутих, што говори да је људима и познат и драг. Дакле, у разним крајевима наше земље називају га још и главаш, гранат-дрво, гранат-јабука, заморац, зрната јабука, калинка, љутак, љутун, маргарана, маргелан, медун, молограњ, мограња, помогране, пуклаш, пуниграм, шип... Називи гранат-дрво и гранат-јабука, као и Шантићева граната, врло су слични стручном имену за овај листопадни грм или дрво и оно гласи Punica granatum. Први део имена потиче од латинског придева puniceus што значи јаркоцрвен, као што су и цвет и плод ове биљке. Назив је изведен од »regio punica« како су стари Римљани звали данашњи Тунис. Вероватно је да су још они наишли у овој средоземној области на нар.

Назив шипак у овом случају уопште није знак за нешто лоше или лажно. Напротив, нар или шипак и те како је занимљив и — здрав.

Захваљујући птицама

У природи, дакле у слободи и без утицаја човека, нар је раширен од источног Средоземља до подножја Хималаја. Али, његови скерлетни цветови и црвенкасти плодови красе и пејзаже јужне Азије и Кине, затим јужне Африке, Аустралије и Јужне Америке. Дакле, то је широко распрострањена врста, и то највише захваљујући — птицама. Како?

Природа се побринула да се већина од њених дарова редовито размножава и шири, понекад на чудесан начин. Семе биљака или оплођена јајашца разноси ветар, вода или друге врсте. У том вечном колу обнављања изузетно значајну улогу имају птице. Оне које живе у води или поред ње, као чапље или патке, преносе на ногама јајашца риба или жаба, па ће се ове животиње изненада појавити и тамо где их до тада није било. Семе нара, међутим, пернати становници Земље разносе на други начин.

Мограњ је, наиме, врло укусан не само за човека, већ и за птице. За неке врсте његова семенка је права посластица. Тако ће оне, бригом мајке природе, однети ту исту семенку врло далеко, тамо где нара уопште нема. Но, он ће ипак изникнути, на задовољство и човека и птица. А сама „техника" тог преноса врло је једноставна: семенка нара је тако чврста да је желудачни сокови код већине птица уопште не сваре, па је и по изласку из пробавног тракта опет спремна за клијање: јасан пример међусобне „сарадње" и зависности, без чега је живот природе немогућ и незамислив.

Овај „птичји" начин распрострањивања нара није, наравно, једини. Док птице све раде несвено, човек сади и гаји нар за украс или своју потребу. Већ са топлим и сунчаним данима касног пролећа појављују се раскошни цветови нара: цео грм или дрво оспе се правилним, скерлетним цветовима који су угодни за свако око. У рану јесен њих замењују плодови у облику поморанџе. Кад се расече његова кора или при пуној зрелости пукне сама од себе („распукле гранате"), укажу се, сложене попут саћа, меснате, сочне, провидне, ружичастоцрвене, горкослатке семенке.

А оне су онај други разлог због чега човек гаји неку од 130 врста нарова.

Кад су рибе пијане

И док савремена наука, првенствено медицина и фармација, користе плод нара у производњи разних лекова, за справљање чајева или сокова, нека племена из тропских подручја наше планете помоћу нара — лове рибу! Грешите ако мислите да се нар може користити као мамац. Не, у том необичном риболову нема ни удица ни мреже, и све је више него једноставно.

Захваљујући неким састојцима у плодовима, нарочито у њиховој кори, рецимо, танину, овај начин лова риба је и лак и успешан. Примитивна племена, наиме, младе гране нара и иситњене семенке баце у реку или језеро и сачекају извесно време. Ова смеша ошамути рибе и оне немоћно испливају на површину. Тако омамљене постају лак плен и оном риболовцу који чак не уме ни да баци удицу или мрежу!

Већ при првом додиру сочне семенке и језика осе

тићемо да је она кисела, као лимун. Погодили сте, то је за људски организам тако драгоцени витамин Ц. Због тога се плод нара једе свеж, али служи и као сировина за справљање пића, сладоледа и сирупа. Чај од танином богате коре плода има и једну не баш „елегантну", али ефикасну улогу у фармацији: успешно зауставља пролив. А како плод садржи до 19 одсто шећера, није занемарљива ни његова хранљивост. Уз око два одсто лимунске киселине, плод нара је изузетно користан за људски организам.

Пејзажи нашег приморја, Далмације, неких делова Херцеговине и Црне Горе сигурно би били сиромашнији да нема веселог цвета нара и његовог плода. Ни наши маслињаци

во сусреће и у подручјима где се не би очекивало, као у београдским баштама, на пример. Жители нашег главног града могу да га виде у Пионирском граду, где цвета цело лето, све до јесени. Међутим, плодови не могу нормално да се развију и дозру јер им ипак недостаје неопходна Сунчева топлота.

Нар расте полако. Они изданци који изникну једне скраћују се следеће године. А човек је, негом и укрштањем, успео да одгаји неколико врста нара које раније нису постојале у природи. Оне се разликују по боји, облику, укусу и величини семенки, затим дебљини и тврдоћи коре плода и по боји и грађи цветова. Код нас се нарочито цене и гаје врсте главаш, црни зубан и сладунац. Питоми нар најчешће нема трње на стаблу и гранама што је одлика дивљег. Врло ретко јављају се и бели цветови, што је врло занимљива појава такозваног албинизма.

Цвет нара

Плод споља и изнутра

Међутим, ову биљку човек не гаји само на отвореном простору. Знањем и упорношћу створен је и патуљасти нар који врло добро расте и у обичној саксији.

Одрасло стабло нара може да донесе преко 100 килограма плода. Желимо ли да их сачувамо дуже време, најбоље је да их обесимо у сувој и зрачној просторији. Тако могу да се сачувају све до идућег снега! Отворимо ли „распуклу гранату", указаће се сјајни кристали укусних семенки.

или насади лимуна и поморанџе не би били тако лепи да у њима не блесне пожар мограња у цвету или при дозревању. Није онда ни чудно што се спомиње у песмама и што је чест мотив за сликаре. У средњем веку, у крајевима Европе где је нар био егзотична биљка, његови цветови и плодови приказивани су у разним орнаментима.

100 килограма Ц-витамина!

Стаблу нара не треба много јер је то заиста врло скромна биљка: расте и на камену, одолевајући ветровима, шкртости тла па чак и хладноћи. Не треба му ни обиље влаге. Због тога се ово издашно и лепо дрво сусреће и у подручјима где се не би очекивало, као у београдским баштама, на пример. Жители нашег главног града могу да га виде у Пионирском граду, где цвета цело лето, све до јесени. Међутим, плодови не могу нормално да се развију и дозру јер им ипак недостаје неопходна Сунчева топлота.

Нар расте полако. Они изданци који изникну једне скраћују се следеће године. А човек је, негом и укрштањем, успео да одгаји неколико врста нара које раније нису постојале у природи. Оне се разликују по боји, облику, укусу и величини семенки, затим дебљини и тврдоћи коре плода и по боји и грађи цветова. Код нас се нарочито цене и гаје врсте главаш, црни зубан и сладунац. Питоми нар најчешће нема трње на стаблу и гранама што је одлика дивљег. Врло ретко јављају се и бели цветови, што је врло занимљива појава такозваног албинизма.

Међутим, ову биљку човек не гаји само на отвореном простору. Знањем и упорношћу створен је и патуљасти нар који врло добро расте и у обичној саксији.

Одрасло стабло нара може да донесе преко 100 килограма плода. Желимо ли да их сачувамо дуже време, најбоље је да их обесимо у сувој и зрачној просторији. Тако могу да се сачувају све до идућег снега! Отворимо ли „распуклу гранату", указаће се сјајни кристали укусних семенки.

Иван Лончар

Плодови на гранама

— ОВЕ НЕДЕЉЕ У ГРАДУ СЕ ЗБИО НАЈНЕВЕРОВАТНИЈИ ДОГАЂАЈ, НЕШТО НЕЧУВЕНО ШТО СЕ НИКАДА РАНИЈЕ НИЈЕ ДЕСИЛО: СУЛЕЈМАН ЈЕ РОБИЊУ ИЗ РУСИЈЕ УЗЕО СЕБИ ЗА ЦАРИЦУ! — ЗАБЕЛЕЖИО ЈЕ И ОСТАВИО НАМ ЈЕДАН ХРОНИЧАР ИЗ 16. ВЕКА

ЧУВЕНИ ДАРОВИ ЉУБАВИ

РОКСЕЛАНА ЗАНЕЛА СУЛТАНА

Османлијски султан Сулејман Величанствени, за чије је дуге владавине, од 1520. до 1566. године, турска моћ достигла врхунац, а држава највеће територијално ширење освајањем остатака Србије, већег дела Мађарске, острва на Егејском и Јонском мору, делова Грузије, Крима, Месопотамије, Јемена, Триполиса, Туниса и Алжира, смртно се заљубио у робињу Рокселану, дао јој на поклон слободу и венчао се с њом. За време Сулејмана, који је и сам писао песме под псеудонимом Михиби, Цариград је постао културни центар ислама.

Два бисера у Марково здравље

Када се Марко Антоније (83-30 пре н.е), римски тријумвир заједно с Октавијем и Лепидом, рођак Јулија Цезара, осветник његовог мучког убиства и његов наследник у срцу египатске краљице Клеопатре, први пут нашао у Египту, чувена владарка приредила му је раскошан банкет. Марко Антоније се гласно згрануо пред толиким луксузом, а Клеопатра је истог часа у свој пехар с вином спустила два бисера од непроцењиве вредности и попила их у здравље госта уз речи да њен лични поклон његовом угледу и ратничкој слави треба да премаши цену гозбе. Марко Антоније јој је, кад су се венчали, богато узвратио поклонивши јој Кипар, Феникију, Сирију и делове Арабије, Киликије и Јудеје.

Глава на послужавнику

Херодијада, унука јеврејског владара Ирода Великог, прекршила је Мојсијев закон удавши се, после смрти првог мужа Ирода Филипа, за његовог рођеног брата Ирода Антипу, тетраха Галилеје и Переје и пријатеља римског цара Тиберија. Овај родоскрвни брак оштро је осудио Јован Крститељ и навукао на се њено заклето непријатељство. Библија каже да је Херодијадина кћи из првог брака, чувена Салома, својим заносним плесом толико очарала очуха да јој је он обећао све што пожели. Салома је, под мајчиним утицајем, затражила главу Јована Крститеља. Ирод је наредио да се Јован Крститељ погуби и његова одрубљена глава преда Саломи на сребрном послужавнику. Ту главу принцеза је поклонила својој мајци Херодијади. Ова узбудљива тема надахнула је многе уметнике — књижевнике, сликаре, музичаре, међу њима и Оскара Вајлда, Рихарда Штрауса, Ђота, Луку Гранаха, Рубенса.

Ко је била Шекспирова драга?

Сто педесет четири сонета Виљема Шекспира, најчувенијег писца драма и трагедија свих времена, спадају међу најлепшу љубавну поезију икада написану. На првој страници стоји посвета: „За г.њу. W. H“. али она не потиче из Шекспировог пера већ је рукотворина издавача који се бесправно домогао ових песама и објавио их, како би се данас рекло, пиратски. Никада се није сазнало име даме која је изазвала толику бујицу Шекспирове љубави.

Најскупљи гроб на свету

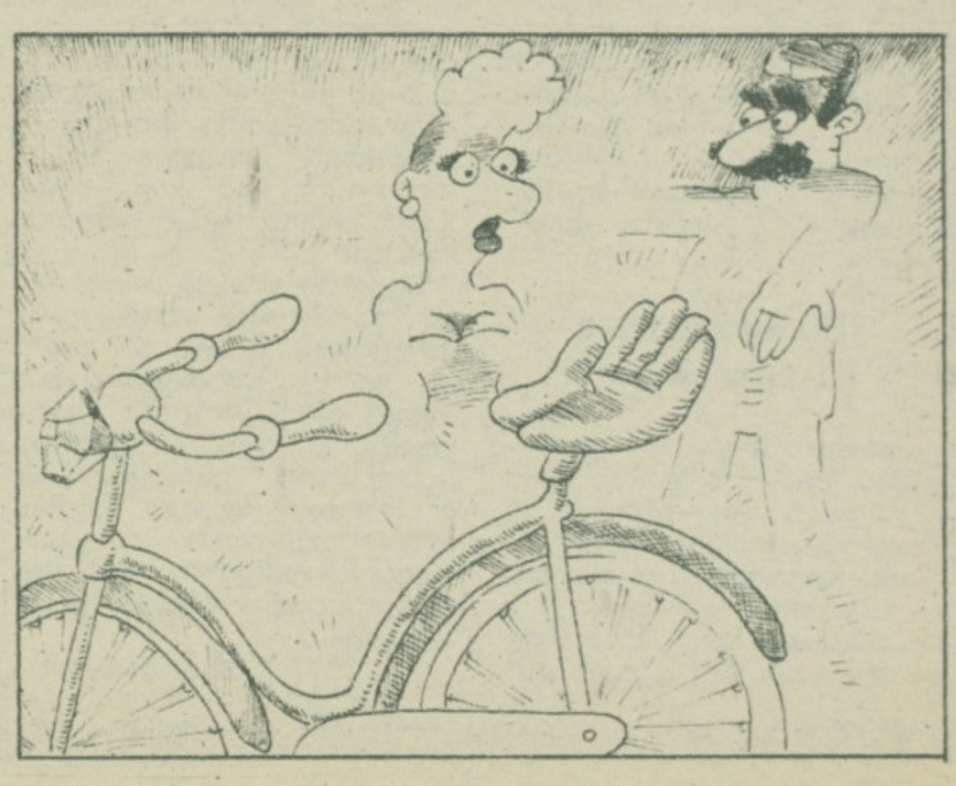
Кад је на четрнаестом порођају године 1631. умрла Мумтаз Махал, вољена жена шаха Џахана, владар се једва повратио од силне туге. У знак вечитог сећања на љубљену шах је смислио посмртни поклон. величанствени маузолеј од белог алабастера који се и данас сматра једним од светских чуда. На Тај Махалу, како је према покојници названа најскупља и најлепша гробница на свету, пуних петнаест година радило је двадесет хиљада радника. Савршено очувана гробница блешти на обали реке Џумне у свереној Индији усред врта опасаног зидом од алабастера, поплочаног алабастером између базена у чијој се води огледа. Шах Џахан је намеравао да подигне себи истовремено маузолеј само од мермера црног као ноћ, али га је један од синова збацио с власти пре него што је остварио ову замисао.

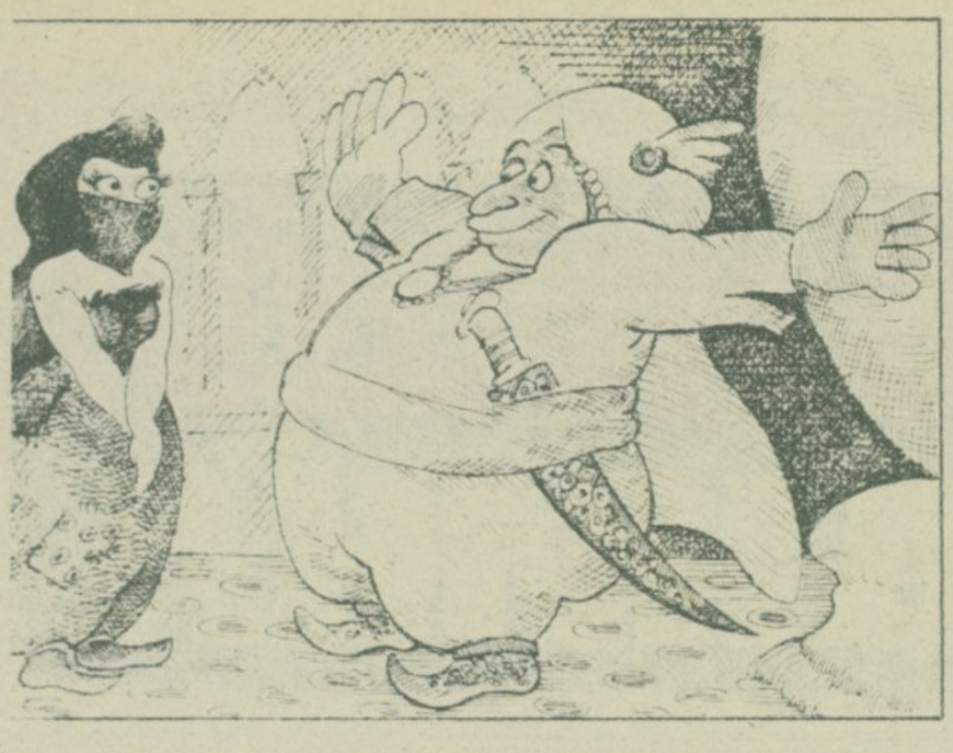
Тајно венчање у четрдесетој

Енглеска песникиња Елизабет Барет Браунинг (1806—1861) постала је у раном девојаштву тежак инвалид услед прскања крвног суда у плућима и повреде кичме. Њен отац. тирански настројен, није дозвољавао ниједној од својих кћери да се уда и био је као громом поражен кад је Елизабети почео да се удвара познати енглески песник Роберт Браунинг (1812—1889) шест година млађи од ње. Браунингова ватрена љубав однела је после доста мука победу над очевим ауторитетом, Елизабет Барет је побегла од куће, тајно се венчала и с мужем отишла у Фиренцу. У Италији јој се здравље поправило, ту је у четрдесет трећој години родила сина и с мужем провела петнаест срећних година, све до смрти. За њено највеће поетско дело „Португалски сонети“, које је писала од тренутка кад је упознала Браунинга и где је излила сву своју љубав према њему, муж је сазнао тек кад је њихов син већ био рођен. Елизабет је тада рекла Браунингу: „Написала сам неколико песама о теби“ и показала му их. Љубав Елизабете и Роберта инспирисала је више дела, а најпознатија је драма „Баретови из улице Вимпол“. У овој улици породица Барет је заиста живела кад се доселила у Лондон и ту су се Баретова и Браунинг и упознали.

Златан бицинл од Дијамантског Џима

Познати њујоршки богаташ, у своје време чувени плејбој, гурман и страствени колекционар скупоценог драгог камења Џејмс Бјукенан Брејди (1856—1917), звани Дијамантски Џим, поклонио је америчкој глумици и певачици Лилијани Расел, чувеној лепотици, позлаћен бицикл с ручкама од седефа и паоцима у сваком точку украшеним дијамантима, смарагдима, рубинима и сафирима тако да је све

блештало и светлуцало кад се госпођица Расел на њему возила. Кад год је ишла на турнеје и бицикл је путовао с њом у навлаци од најфиније коже постављеној свиленкастим крзном.

Ланац без сата, чешљеви без косе

Амерички писац кратких прича О. Хенри (1862—1910) — право име Вилјем Сидни Портер) аутор је чувене божићне приче о сиромашном младом брачном пару Дели и Циму који нису имали новца да једно другом купе поклон за празник. Најзад су се некако снашли: Дела је своју дивну дугу косу одсекла, продала фризеру и купила мужу ланац од платине за џепни сат; Цим је, у међувремену, продао тај исти златан сат, своје једино богатство, и купио Дели скупоцене чешљеве од корњачиног оклопа да украси своје дуге витице.

Дан Анине мајке

У Сједињеним Америчким Државама је обичај да се сваке године, на дан друге недеље у мају, носи бели каранфил и присуствује нарочитој служби у цркви. Прва особа која је то учинила (и смислила) је сте Ана Џарвис у знак захвалности и сећања на своју мајку и све остале мајке у земљи. Ана Џарвис је тако упорно агитовала да је 1914. године Амерички конгрес тај дан званично признао и уврстио у државне празнике под именом „Дан Мајке".

Шагал свом народу

Највећи живи сликар Марк Шагал (1887-) руски Јеврејин који од памтивека борави у Паризу осликао је дванаест великих витража (прозора) синагоге Медицинског универзитетског центра у Јерусалиму. У говору на свечаном отварању Шагал је рекао: „Љубав ми је улила снаге и храбрости да овај скроман дар поклоним јеврејском народу..."

Црвене руже трипут недељно

Чувена филмска глумица Мерилин Монро, и данас симбол женствености и лепоте, умрла је 1962. године узевши превелику дозу пилула за спавање. Није разјашњено да ли је у питању било самоубиство или случајно прекорачена доза. Славна филмска звезда удавала се три пута: први пут док је још била сасвим непозната и веома млада, трећи пут за познатог америчког књижевника Артура Милера који се од ње развео. Њен други муж Џо Димаџо, некадашњи славни играч безбола, од дана кад је Мерилин умрла доноси лично или шаље на њен гроб букет црвених ружа трипут недељно и још се ниједном није догодило да руже закасне или не стигну.

Трећа срећа?

Филмски и позоришни глумац Ричард Бартон и филмска звезда Елизабет Тејлор двапут су се једно с другим венчавали и развод дили. Бартон је чувеној Лиз поклонио у разним приликама: дијамант од 69,42 карата купљен код Картијеа вредан преко милион долара, најскупљу визонску бунду на свету, Крупов дијамант од 33,9 карата, дијамант „Пинг-понг", бисер познат под именом „Ла Перегрина", баснословни смарагд и брош од скупоцених сафира. Елизабет Тејлор се недавно развела од свог последњег мужа, америчког сенатора, а 27. фебруара ове године дошла је на прославу свог педесетог рођендана у лондонској отменој четврти Мејфер под руку — с Ричардом Бартоном. Обоје су сијали од среће, али се нико не усуђује да прогнозира колико ће овог пута трајати и да ли ће се пар и трећи пут венчати.

На остову с тобом

Грчки бродовласник и милијардер сада већ покојни Аристотел Онасис венчао се, на негодовање своје породице а нарочито деце, с удовицом председника Џона Кенедија извиканом Жаклином Кенеди. Церемонија је обављена на острву Скорпиосу и сувласништво над овим острвом био је један од Онасисових венчаних поклона. Пре венчања Џеки Кенеди је од галантног Грка добила накит вредан преко милион долара, а прича се да је Онасис током прве године брака на Жаклину потрошио двадесет милиона долара. У тестаменту, међутим, овај разочарани муж није био нарочито дарежљив и готово све је припало његовој кћери Кристини која је бившој маћехи надокнадила у новцу њен део Скорпиоса и тако је једним потезом скинула с врата.

Б. Д.

ко каже да су ружни?

ЧОВЕК ЈЕ УСПЕО ДА ПРИПИТОМИ МНОГЕ ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ И ЧУВА ИХ КАО СВОЈЕ ЉУБИМЦЕ, АЛИ ДА НЕКО ГАЈИ ПАЦОВЕ ИЗ ЧИСТЕ ЉУБАВИ ПРЕМА ЊИМА, ТО ЈЕ ВЕЋ ЗА РУБРИКУ „ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ".

Елизабета Паркинсон, двадесет двогодишња кћи фармера из Норт Јоркшира (Велика Британија), тврди: људи су неправедни према пацовима. Моји љубимци су тако нежни и умиљати. Уживају кад их чешкам иза увета — каже ова девојка која у својој башти чува шездесет пацова.

Пацови се тако брзо коте на Елизабетином имању да их она продаје (замислите, има и таквих који их купују) или поклања путем огласа.

— Пацови су идеални љубимци за децу — тврди она. — Сви они који су их купили или добили од мене брзо су их заволели јер је право уживање посматрати пацове како се играју, нарочито кад се „боксују". Тада стану на задње ноге, а предњим се ударају. Кад им је хладно или су гладни, обично цичe, али умеју и да певају и звижде. Међутим, пацови могу да буду и веома неваспитани. Догађа се да један пацов окрене леђа другом кад види да му се овај приближава, а није му до друштва.

Мали је број животиња које су толико проучаване као пацови, па ипак нека њихова понашања и даље представљају велику тајну за научнике. Када се пацов нађе очи у очи с јачим непријатељем и то на свом терену, неће кренути у напад већ ће пузећи проћи испод њега. У другој прилици ставиће једну ногу на другог пацова и грицкати његово крзно. Досадашњим посматрањем није утврђено да ли је то знак агресивности или пријатељства. Пацови имају обичај да играју један око другог и неки научници сматрају да је та игра упозорење и претња, док други нису баш сигурни у то.

Међутим, ове ружне дугорепе животиње (нека нам опрости Елизабета) опасан су човеков непријатељ. Израчунато је да само у Сједињеним Америчким Државама сваки пацов нанесе двадесет долара штете годишње. Тамо живи око двеста двадесет милиона становника, а пацова је више него људи, па је и штета коју ови глодари направе астрономска. Додајмо још да су пацови преносиоци тешких болести, као што су тифус и куга, онда је јасно што их човек прогони и улаже силне паре за њихово уништење.

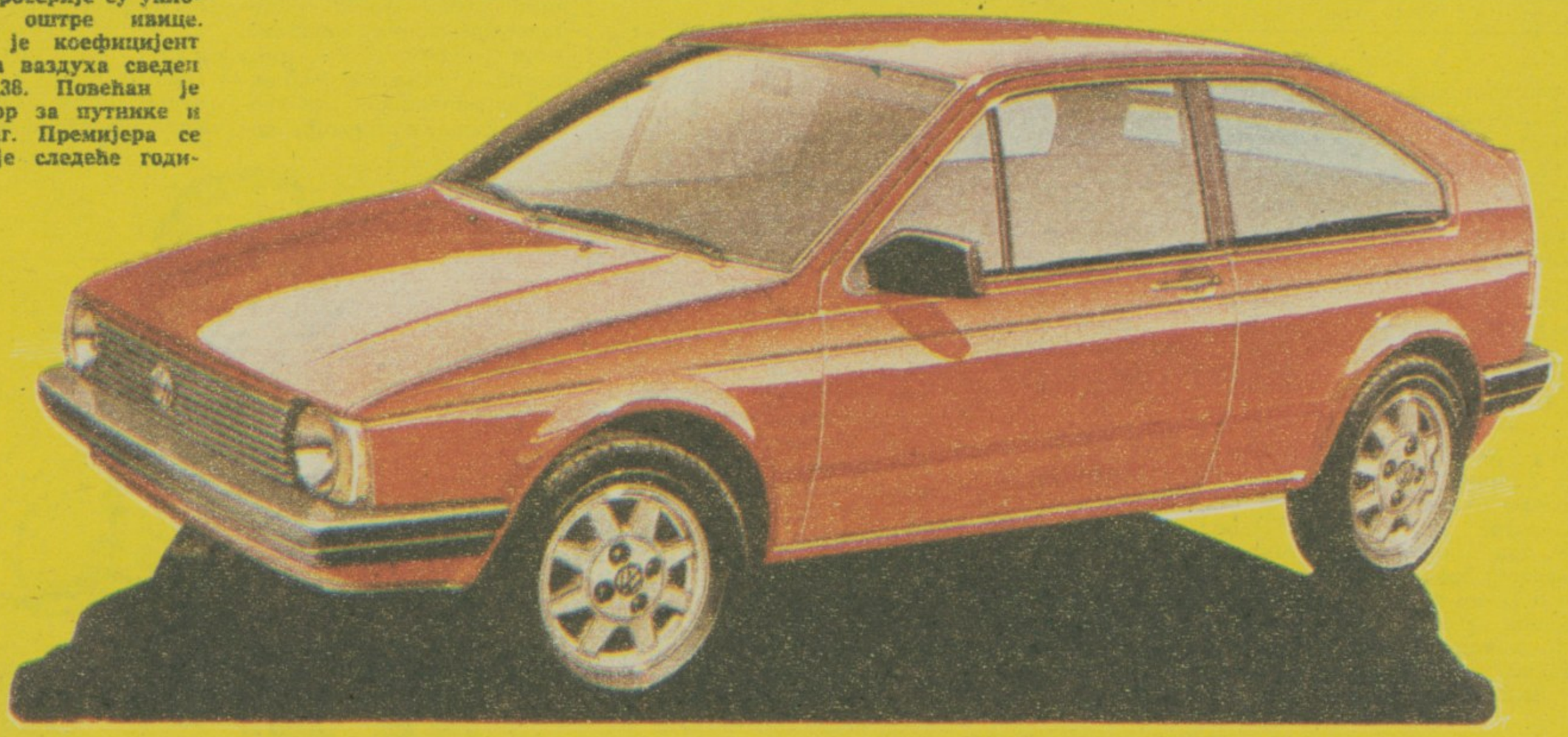
Али, док се ми гнушамо при самом помену пацова, Елизабета ужива у њиховом друштву, мази их и чешка иза увета! Не знамо само шта на њен необичан хоби кажу суседи и људи од закона, али може се очекивати да ће се ускоро умешати и једни и други.

С. И.

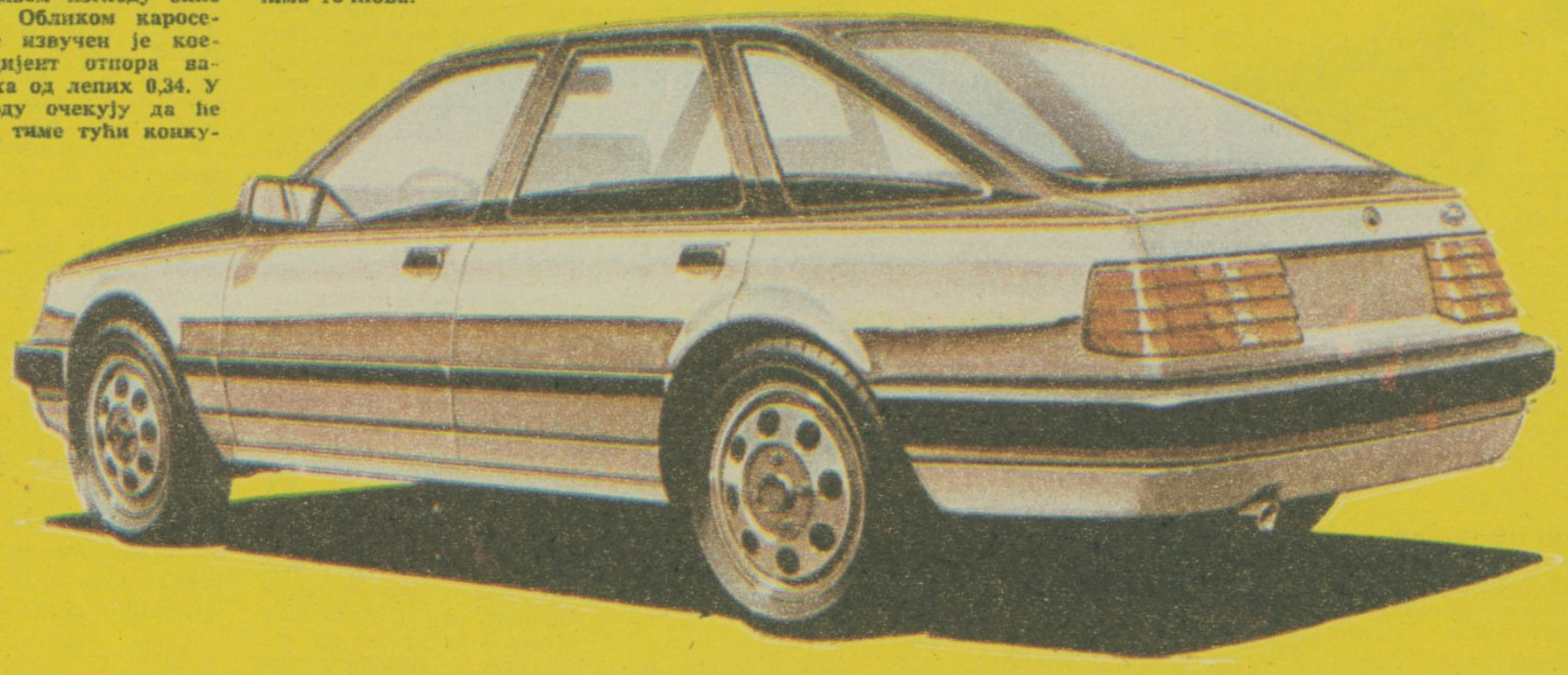
НАСЛЕДНИЦИ НАСЛЕДНИКА

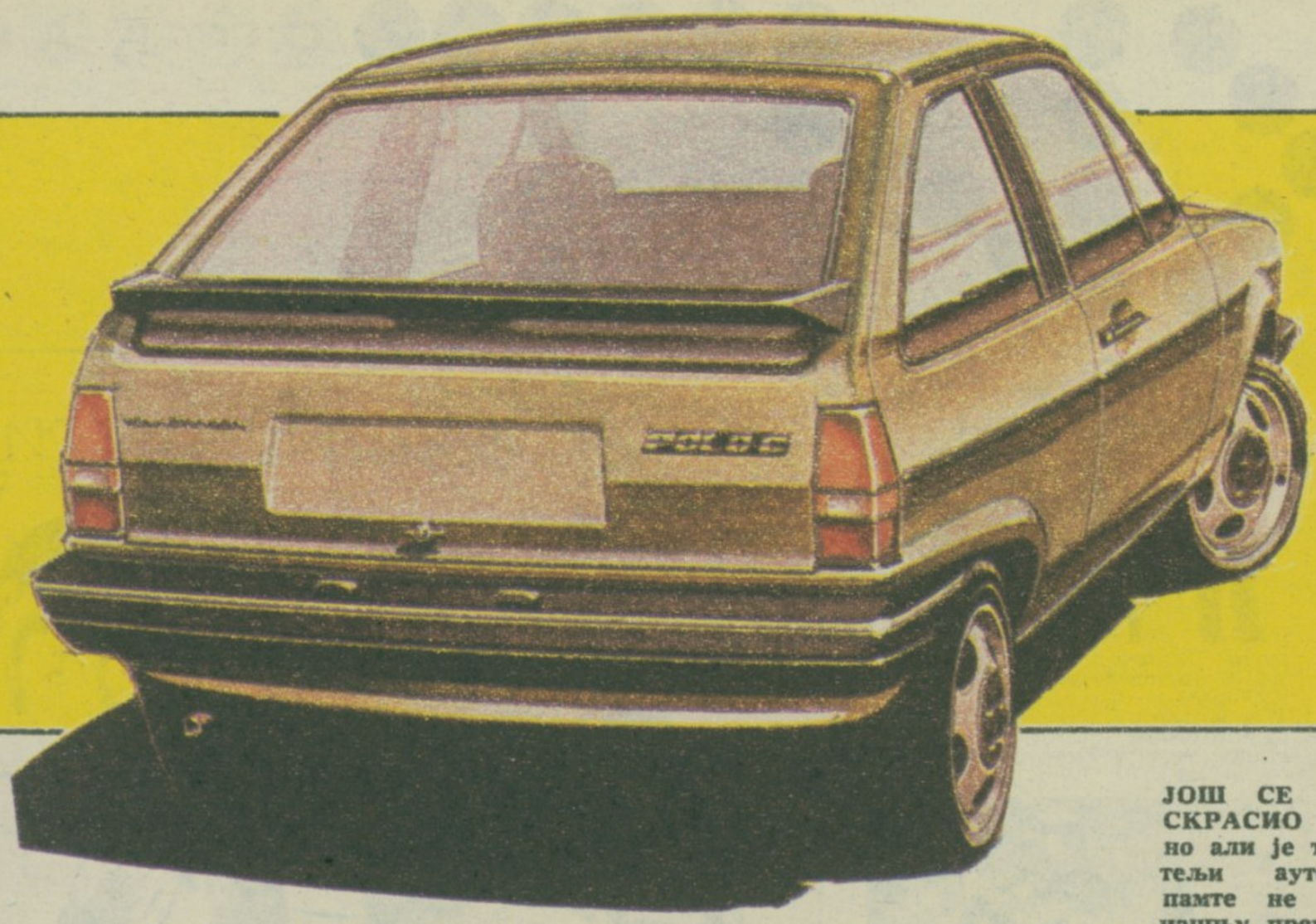
ПРОИЗВОЂАЧИ АУТОМОБИЛА НЕ МИРУЈУ: ИАКО СЕ ПОСТОЈЕЋИ МОДЕЛИ ВЕОМА ДОБРО ПРОДАЈУ А ПОЈЕДИНИ И ВОДЕ ПОД ОЗНАКОМ — НОВИТЕТ, КОНСТРУКТОРИ ИХ ВЕЋ УСАВРШАВАЈУ. НЕКОЛИКО ПРОТОТИПОВА ЈЕ ГОТОВО, ОСТАЛИ СУ У РАДУ. ИЗАБРАЛИ СМО ПЕТ ЕВРОПСКИХ „ПРЕМИЈЕРНИХ“ АУТОМОБИЛА .

ИСТО ТО, АЛИ ДРУКЧИЈЕ — У нашој земљи „голф“ сасвим добро пролази: на испоруку се чека. Добро се продаје и у свету. Познати италијански дизајнер Ђорђето Ђуђаро обликовао је каросерију да буде у моди дуже време. У Фолксавагеновом концерну су је незнатно изменили и аутомобил пустили на тржиште пре неколико година. Ипак, одлучили су да га улепшају и ојачају. Са каросерије су уклоњене оштре ивице. Тиме је коефицијент отпора ваздуха сведен на 0,38. Повећан је простор за путнике и пртљаг. Премијера се очекује следеће године.

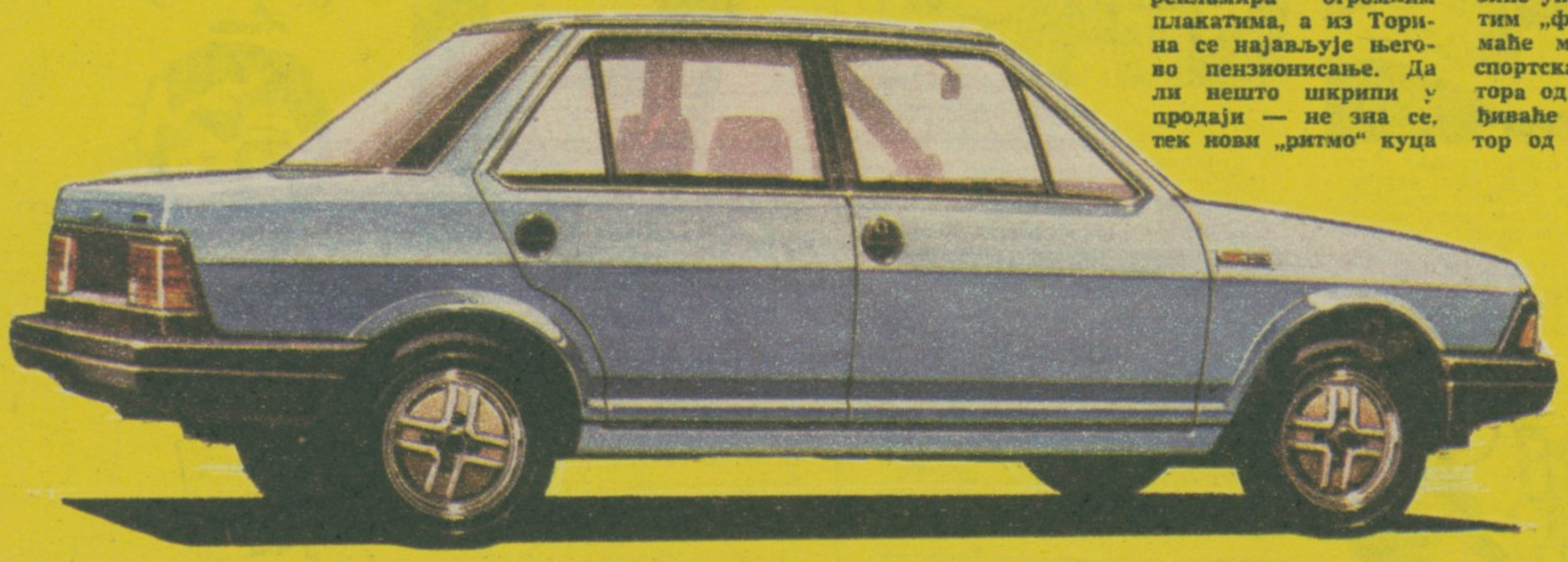

УМЕСТО ТАУНУСА — Име средњонемачког побрђа Таунуса није тешко за изговор, али су руководиоци европског Форда решили да га замене — сиером. Тако ће се звати наследник популарног „таунуса“. По свим одликама и спољашњем изгледу биће нов. Обликом каросерије извучен је коефицијент отпора ваздуха од лепих 0,34. У Форду очекују да ће баш тиме туђи конкуренцију. Мотор је постављен уздужно. У грађиваће се три верзије а изузетно и четврта, која има шест цилиндара. Мотор је постављен у облику латиничног слова В. Возни постројење нов. Задња осовина уступа место попречним носачима точкова.

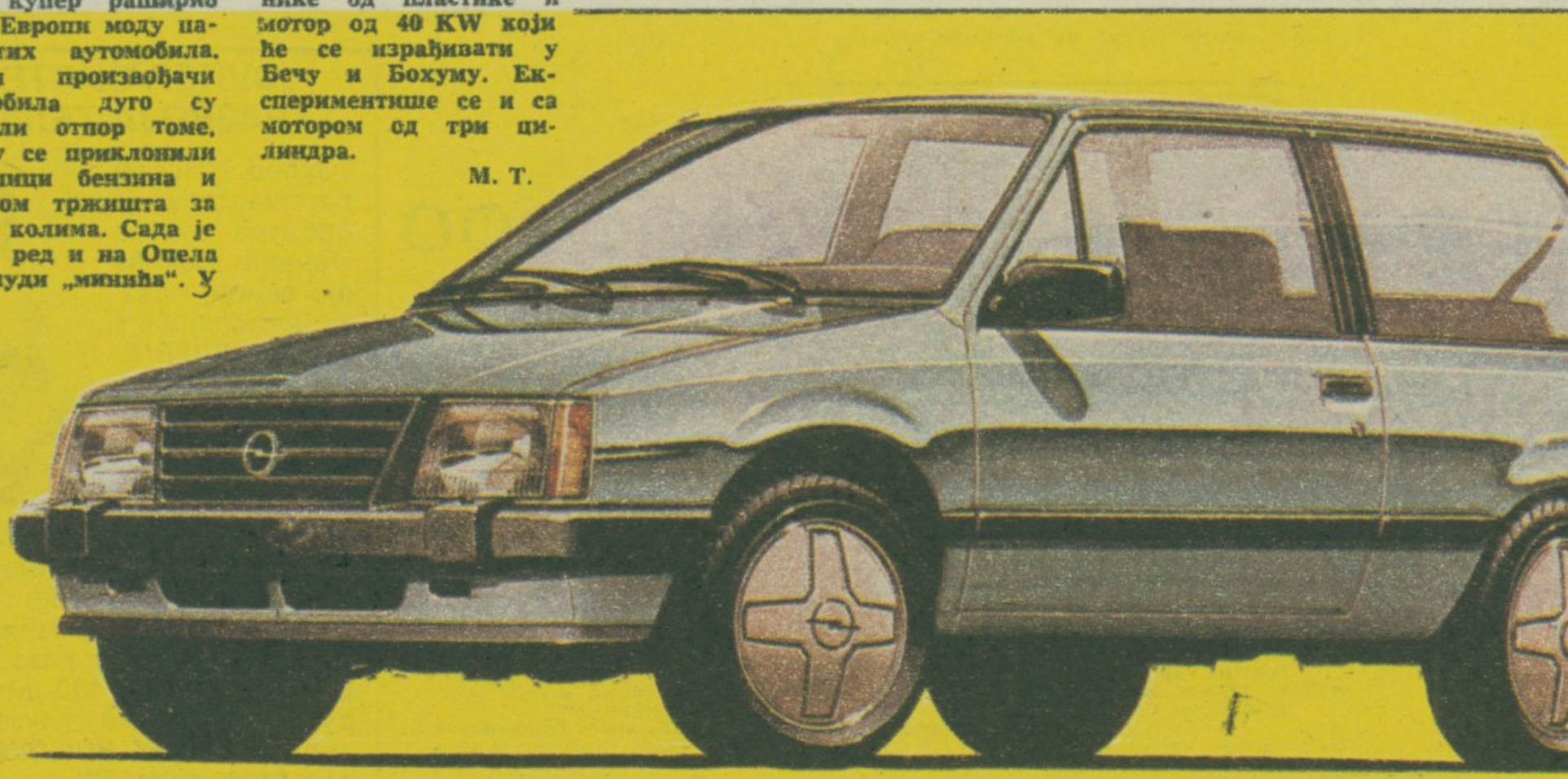

ЗАКОШЕН, ЗАСЕЧЕН... И „поло“ је познат. Може се видети на улицама наших градова. Рођен је пре неколико година. И тек што су се купци свикли на њега, стиже нови. Ускочио је у модни крој данашњег аутомобила, а то је закошен или засечен задњи део. По облику биће купе — тесан за путнике на задњем седишту, али ће се лепотом и снагом мотора успешно супротставити брзом „голфу GTI“. Носиће га мотор од 56 KW са изразито спортским особинама. На задњем делу има пластични спојлер.

ЈОШ СЕ НИЈЕ НИ СКРАСИО — Необично али је тако: љубитељи аутомобилизма памте не тако давнашњу премијеру Фијатовог „ритма“, док се у Италији он и данас рекламира огромним плакатима, а из Торина се најављује његово пензионисање. Да ли нешто шкрипи у продаји — не зна се, тек нови „ритмо“ куца на врата продајних салона. У продаји се очекује крајем ове године. Иако на слици делује као лимузина, није то. Прототип је означен са „уно“. Са монтажне траке силазиће упоредо са познатим „фиатом 127“. Имаће мотор од 50, а спортска варијанта мотора од 56 KW. Уграђиваће се и дизел мотор од 33 KW.

И ОПЕЛ ПРАВИ МАЛИ АУТОМОБИЛ — Већ остарели енглески „мини купер“ раширио је по Европи моду патуљастих аутомобила. Остали произвођачи аутомобила дуго су пружали отпор томе, али су се приклонили несташици бензина и захтевом тржишта за малим колима. Сада је дошао ред и на Опела да понуди „минића“. У продаји ће се појавити на јесен. Има двоја врата, изражене браснике од пластике и мотор од 40 KW који ће се израђивати у Бечу и Бохуму. Експериментише се и са мотором од три цилиндра.

М. Т.

ЈЕСТЕ ЛИ ПОП-ЕКСПЕРТ

1. Пре неколико година изашао је један албум под необичним називом „Мама је била рокенрол певачица, а тата је писао све њене песме". Тај албум су снимили:
   а) Сони и Шер
   б) Џетро Тал (JETHRO TULL)
   в) Манго Џери

2. Један амерички ансамбл је основан у Атини! Али не оној у Грчкој већ у малом месту у САД. Узели су мало необичан назив: B.52's (Би Фифти туз). Они се први пут појављују
   а) 1952.
   б) 1965.
   в) 1977. године

3. Група „Хјуман лиг" (HUMAN LEAGUE) гостовала је у нашој земљи и свирала
   а) у Загребу
   б) у Љубљани
   в) није успште била у Југославији

4. Композиција Ђорђа Балашевића „Рачунајте на нас" први пут је изведена на омладинском фестивалу у Суботици
   а) 1977.
   б) 1978.
   в) 1979. године

5. Бубњар ЈУ групе Драгољуб Ђурић свира у ансамблу
   а) Леб и сол
   б) Драгољубов такси
   в) још увек је у ЈУ групи

Тачни одговори: 1а, 2в, 3б, 4б, 5а.

ХИТ ГАЛЕРИЈА

Данас вас упознајемо са првим радовима наших читалаца из Фоче и Осијека. **Елида Деовић** (Самоборска 25, 71480 Фоча) нацртала је Битлсе, четворицу момака које највише воли, а **Никола Веселовац** (Трг. Вл. Назора 13, 54000 Осијек) ученик је другог разреда усмереног образовања и први пут се јавља нашој редакцији са цртежом Др. Хука (DR HOOK).

The Beatles

БЕРЗА ● ПЛОЧА ● БЕРЗА ● ПЛОЧА

Желела бих да купим плочу »Xanadu« ЕЛО и Оливија Њутн Џон (такође и све њене слике и **постере**).

Љиљана Шубић
Алексе Шантића 7
21460 Врбас

Продајем плоче и касете иностраних извођача. Цене се крећу од 80.— до 250.— динара. Поштарина није урачуната у цену.

Бранислав Живановић
Колубарска 3
12000 Пожаревац

Продао бих дупли албум Боба Дилана »AT BUDDOKAN« за 300.— динара, а домаће Бијело Дугме, Сребрна Крила, Здравко и Вајта по цијени од 100.— динара.

Харис Ибрахимовић
Вељка Влаховића 18
75273 Бановићи

Продајем више плоча иностраних извођача. Цијена по договору.

Миљенко Хорватић
Б. Радичевића 6
42000 Вараждин

Продајем одлично очуване ЛП плоче по цени од 100.— динара (Битлси, Дорс, Липс, Тин Лизи, Диско хитови, затим „Казалиште", „Сребрна крила" итд)

Милена Зрнић
Народног фронта 32/9
21000 Нови Сад

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Стижемо" (ИПЕ и ЛАЗА), »Oceans of fantasy« (BONEY M.), »Voulez vous«, »Arrival« (ORIGINAL ABBA), »Zenyatta«, »Reggatta« (POLICE), »Stars on 45«, »Spirits«, »Bee Gees« итд. Осим тога имам и већи број синглова.

Наташа Ђукановић
Ђушина 9
11000 Београд
(тел. 011-336-339)

Желио бих да продам плоче „Сунчана страна улице" (АЗРА), „Метак у тетрапаку" (МЕТАК), „Пилоти" и „Го" (XTC). У обзир долази и замјена за добро очуване плоче „Рибље чорбе", „Атомског склоништа", „Блек сабат", „Дип парпл" и »AC/DC«.

Владимир Крекић
С — 12/I бр. 5
56223 Борово

Пошто одлазим у ЈНА продао бих плоче следећих група: LED ZEPPELIN, ROLLING STONES, URIAH HEEP, DOORS, GENESIS, PINK FLOYD, BOB DYLAN, DEEP PURPLE, JEFFERSON AIRPLANE и др.

Зоран Ђорић
Стојана Новаковића 28
15000 Шабац

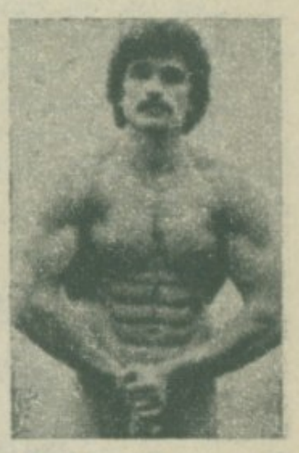
Купујем касете оригиналне и очуване следећих група: Led Zeppelin, Doors и AC/DC

Абу
Бачки Дом ПШЦ
75320 Бијељина

Имам више ЛП и сингл плоча за продају. Заинтересованима шаљем списак са ценама.

Предраг Трифуновић
Саве Ковачевића 55/3
11400 Младеновац

„СУПЕР СИСТЕМ РАЗВОЈА ТЕЛА"

„Супер систем развоја тела" је брошура аутора Ненада Бркића (на слици) првака Југославије у BODY BUILDINGU, који вам препоручује: „Ако желите да развијете и обликујете тело, да добијете атлетску фигуру, ова брошура ће вам помоћи у томе. Она садржи основне тајне тренинга и исхране шампиона, које гарантују успех у развоју тела." Цена брошуре је 130 динара. Наручите, плаћате поузећем, на адресу: **„BODY BUILDING" P. P. 118, 54000 ОСИЈЕК**

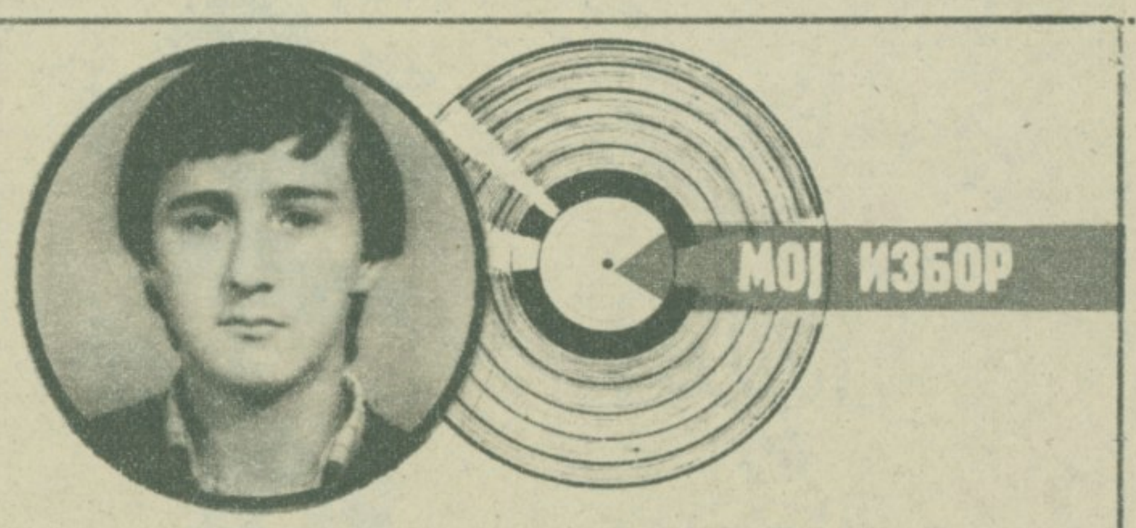
ОКТОПУС

Прича о октоподима је позната решавачима математичких задатака јер питање гласи: „На колико се различитих начина могу загрлити два заљубљена октопода?“ За оне који нису навикли на рачунање са пермутацијом може изгледати невероватно да се могу загрлити на 1,441.728 начина и ако на сваки загрљај потроше само две секунде требаће им преко месец дана да изређају све комбинације!

Скоро да је исто тако компликована и прича о музичкој групи ОКТОПУС из Суботице. Ова група је основана још 1975. године и већ следеће године скреће на себе пажњу победом на зајечарској Гитаријади. То је прилика да се стекне шира афирмација. Уследили су позиви за наступе на телевизији, вођени су преговори да се сними и прва плоча..., али... Е, то „али“ не квари само срећу девојци него и појединим музичарима. Идејни вођа, композитор, аранжер, текстописац, гитариста и певач: Слободан Бајрамовић напушта групу и одлази на специјализацију у Лондон. Када се толико много функција стекне у једном лицу, онда је јасно да од групе ОКТОПУС није могло бити ништа. Слободан је у Лондону почео да се бави продуцентским пословима, упознао многе енглеске музичаре са којима је почео и да сарађује. Око годину дана је провео на турнејама са једном диско-групом и тако „испекао“ занат! После тога се вратио у Југославију обогаћен иностраним музичким искуством и наставио тамо где је стао пре неколико година. Поново је оживела група ОКТОПУС која ће се публици представити албумом „Да или не“. На том албуму се налази девет композиција Слободан Бајрамовића, а у насловној песми се каже:

„И кад ме зову
баш као пре
ја опет мислим
да или не?!“

Од осталих песама поменућемо „Тестамент“, „Само данас“, „Досадне игре“ „Пут“, „Нови дан“, „Ту око нас“ и др. У овом квинтету, поред Слободана свирају још и **Рудолф Војнић**, бубњеви, **Јосип Јурић**, вокал, **Миклош Матлари** клавијатуре и **Петар Микшић**, бас. Изгледа да се ОКТОПУС специјализирао за оно „али“ јер су после снимљеног албума престали да се појављују на концертима. Разлог је једноставан: басиста и клавириста су отишли у војску, па би група морала да им нађе замену. Све у свему, комплетно представљање је мало одложено, али они који желе да ступе у контакт са групом ОКТОПУС могу писати на адресу: Слободан Бајрамовић, Пут Моше Пијаде 73/6, Суботица.

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Радослав Радић, живим у Зеници (Ул. Марка Рајића бр. 68), ученик сам осмог разреда. Као и многи моји пријатељи слободно вријеме поводим уз плоче. Пошто много волим „Забавник“ и забавну музику ријешио сам да вам пошаљем свој избор најрадије слушаних плоча.

ДОМАЋЕ

1. ФА ФА ФА — Азра
2. ПЕКАР, ЛЕКАР, АПОТЕКАР — Рибља чорба
3. СМАЊИ ГАС — Атомско склониште
4. ОДЛАЗИМ — Бијело дугме
5. ВРУЋЕ ИГРЕ — Парни ваљак

СТРАНЕ

1. START ME UP — Rolling Stones
2. HELLO, I LOVE YOU — Doors
3. CHILD IN TIME — Deep Purple
4. WISH YOU WERE HERE — Pink Floyd
5. WIENNA — Ultravox

МАКАДАМ ИЗ ТИТОГРАДА

Групу МАКАДАМ из Титограда сачињавају већ познати музичари **Мирсад Серхатлић**, вокал, гитара и композитор, **Миодраг Ђемо Радоњић**, вокал и бас гитара, **Савино Батанов**, клавијатуре, вокал и композитор, **Јосип Кестнер**, бубњеви и вокал и **Златко Закрајшек**, клавијатуре.

Широј југословенској публици група МАКАДАМ се представила 1979. године са истоименим албумом у издању ПГП РТБ. Следеће године издају сингл „Опусти се мало“, са том песмом су наступили на фестивалу „Опатија 80“. Прошле године смо их видели у финалу „Омладина 81.“ у Суботици, а ове године су представљали ТВ студио Титоград на такмичењу за „Песму Европе“. Њихова песма „Балерина“ оцењена је врло добро од стране осталих студија и та композиција се нашла на њиховом другом албуму који је управо изашао. Албум „Балерина“ снимљен је у МС-студију у Београду (Ерцеговац — Малданер) и садржи осам нових композиција: „Дама“, „Балерина“, „Пољуби ме у образ“ и „Жути такси“ на А-страни овог албума и на Б-страни „Није ствар у томе“, „Маломе реци“, „Атомски вијек“ и „На другом мјесту биће ми боље“.

Контакт адреса:
МАКАДАМ (Мирсад Серхатлић)
Спаса Николића 92
81000 Титоград

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија — 3. Мелодије 130 динара.
Виши курс — 100 динара
Плаћате поштару
Васиљевић Милутин
пост рестант,
11001 Београд

песма недеље

МАЛОМЕ РЕЦИ

Музика: **М. Серхатлић — С. Батаное**
Текст: **Срђан Марјановић**
Изводи: **група МАКАДАМ**

Реци маломе да идем на пут.
Не спомињи њу!
Реци да сам мало љут,
тај пут дуг мора бити
кад порасте, схватиће, немој му
крити!

Толико људи се растаје
није наш проблем на свијету
највећи
кафу ћеш, вјеруј ми, и са другим
исто пити...
А ја бих хтио да сам тамо и овдје!

Све моје узми.
Ништа ми не треба,
ни плоче, ни ауто,
ништа, ни стан.
Само једно — једно ми остави:
У нашу кафану никог не доводи!

ТОМ И ЏЕРИ

ТРАС!

ЛАКУ НОЋ, МИШОЊЕ! ОДО ЈА У СКИТ-ЊУ!

БАШ ЛЕПО ОД ТОМА ШТО НАМ ЈЕ ДАО СЛО-БОДНО ВЕЧЕ!

АЛИ ОН БИ МОГ'О И ДА НАС ПРЕЂЕ!

...И ТАКО САМ ЈЕДНИМ ПОГОТКОМ УХВАТИО ДВА **МИША**!

УПЕЦ'О НАС ЈЕ!

АЛИ НЕ МОЖЕ ДА НАС ИЗВУЧЕ!

И ЗАТО ЈЕ РЕ-ЗУЛТАТ НАШЕГ СУКОБА **НЕ-РЕШЕН!**

КАКО ТО?

ПА ТАКО; ТИ НЕ МО-ЖЕШ ДА НАС МАЗНЕШ, А МИ НЕ МОЖЕМО ДА ЗБРИШЕМО!

КО ТО КАЖЕ?

ЈА САМ ВАС УХВАТИО И ВИ СТЕ САМО МОЈИ! МО-—ЈИИИ!

ТАП!

ТАП!

ТАП!

УХ, ШТО МРЗИМ МИ-ШЕ-ВЕ!

СЛЕДЕЋИ ПУТ ОДРЖИ ОБЕЋА-ЊЕ И **ИДИ У СКИТЊУ!**

© METRO-GOLDWYN-MAYER INC.

990+10 супер награда ПЕЗ политикин ЗАБАВНИК

990 фигура ПРЕРИЈСКИ ТРКАЧ плус 10 супернаграда ВЕТРОВКЕ, добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

64038 64074 64077 64085 64110 64115 64152 64154
64253 64262 64295 64331 64367 64396 64416 64422
64430 64442 64467 64474 64487 64494 6489 64500
64524 64527 64559 64572 64578 64600 64619 64500
64678 64703 64725 64745 64760 64780 64874 64877
64889 64915 64916 64928 64943 64958 64992 65008
65043 65120 65135 65153 65154 65156 65175 65217
65218 65231 65241 65247 65251 65269 65282 65300
65312 65330 65340 65341 65361 65365 65387 65405
65425 65447 65472 65475 65480 65492 65523 65525
65588 65594 65603 65619 65631 65648 65663 65697
65739 65784 65813 65833 65841 65844 65855 65882
65893 65912 65947 65966 66025 66035 66053 66058
66070 66082 66096 66127 66130 66136 66139 66150
66229 66266 66336 66341 66356 66365 66390 66431
66455 66468 66561 66581 66605 66643 66664 66671
66692 66697 66700 66701 66722 66733 66743 66782
66807 66840 66842 66844 66864 66872 66877 66889
66897 66909 66937 66948 66950 66971 66990 67007
67044 67057 67101 67112 67115 67117 67153 67163
67187 67177 67188 67199 67208 67246 67279 67287
67297 67315 67359 67372 67146 67438 68475 67384
67543 67560 67626 67642 67645 67665 67674 67675
67678 67683 67692 67742 67731 67768 67774 67783
67807 67837 67844 67867 67913 67958 67979 67987
67991 68017 68030 68060 68072 68085 68093 68106
68121 68134 68139 68144 68156 68186 68197 68207
68239 68274 68318 68403 68450 68498 68535 68595
68609 68622 68640 68663 68685 68637 68704 68714
68740 68768 68787 68788 68823 68845 68872 68896
68909 68926 68941 68960 68985 69001 69031 69034
69049 69051 69061 69066 69076 69101 69119 69121
69132 69141 69143 69144 69154 69160 69178 69190
69197 69225 69251 69255 69259 69274 69307 69365
69337 69390 69427 69434 69459 69491 69502 69503
69505 69529 69530 69531 69557 69563 69565 69574
69591 69527 69636 69541 69657 69664 69713 69725
69727 69731 69736 69743 69753 69770 69779 69813
69814 69817 69850 69881 69889 69893 69945 69983
69992 69997 70016 70048 70072 70102 70113 70148
70165 70170 70204 70258 70265 70230 70232 70298
70300 70345 70425 70436 70453 70463 70488 70513
70518 70546 70547 70553 70571 70592 70589 70595
70608 70657 70685 70748 70735 70787 70830 70872
70885 70896 70943 70961 71055 71156 71164 71171
71179 71183 71195 71279 71318 71363 71370 71377
71440 61447 71554 71570 71600 76614 71627 71640
71681 71683 71685 71689 71696 71699 71791 71805
71852 71885 71888 71911 71993 72002 72008 72019
72040 72086 72098 72152 72163 72198 72200 72235
72245 72251 72253 72264 72327 72363 72367 72393
72395 72398 72410 72416 72437 72445 72449 72451
72458 72459 72469 72470 72489 72531 12533 72541
72566 72604 72632 72662 72687 72699 72709 72732
72735 72739 72740 72746 72765 72772 72802 72836
72857 72871 72895 72900 72913 72920 72938 72976
72995 73022 73042 73055 73097 73104 73196 73198
73211 73217 73233 73274 73279 73302 73333 73335
73364 73382 73383 73399 73401 73413 73431 73438
73440 73531 73566 73589 73592 73597 73601 73624
73631 73679 73683 73733 73757 73760 73770 73786
73788 73802 73811 73827 73850 73862 73889 73901
73910 73939 73952 73994 73995 73997 74020 64041
74051 74105 74125 74134 74138 74140 74149 74154
74208 74237 74231 74267 47289 74301 74309 74321
74332 74357 74409 74439 74509 74523 74547 74533
74605 74624 74626 74667 74670 74677 74683 74585
74689 74690 74713 74715 74723 74732 74733 74748
74768 74739 74830 74848 74851 74855 74892 74940
74950 74953 74988 74991 75021 75026 75028 75037
75088 75093 75104 75117 75124 75167 75186 75192
76184 76218 75229 75254 75257 75286 75306 57309
75312 75315 75324 75358 75393 75409 75421 75478
75480 75488 75492 75647 75574 75577 75594 75611
75658 75662 75682 75705 75712 76722 75727 75754
75773 75921 75837 75852 65906 75930 75945 75990
76018 76031 76041 76066 76072 76093 76126 76179
76182 76215 76228 76242 76262 76297 76327 76331
76374 76392 76396 76404 76476 76478 76576 76595
76597 76601 76636 76641 76569 76671 76577 76698
76709 76731 76756 76798 76806 76821 76855 76906
76911 76924 76930 76941 76958 76959 76993 77008
77021 77033 77081 77082 77090 77092 77093 77115
77116 77121 77158 77171 77184 77185 77202 77212
77270 77274 77283 77297 77308 77321 77325 77339
77365 77380 77417 77425 77455 77469 77483 77511
77530 77586 77598 77625 77636 77637 77711 77728
77750 77757 77800 77814 77835 77860 77868 77883
77888 77935 77937 77958 77974 78017 78064 78081
78082 78114 78162 78165 78193 78216 78218 78221
78275 78306 78232 78376 78431 78444 78488 78516
78519 78566 78589 78606 78621 78640 78651 78671
78674 78675 78723 78740 78771 78788 78797 78802
78815 78819 78837 78855 78857 78869 78901 78913
78957 78043 78061 78065 78094 78097 78911 78123
78137 78142 78143 78146 78161 78166 78221 78243
78259 78312 78407 78422 78427 78443 78464 73466
78492 79520 79530 79569 70621 79643 79656 79715
79723 79762 79769 79773 79809 79810 79817 79825
79838 79917 79931 79981 80011 80050 80074 80101
80115 80186 80190 80201 80238 80240 80253 80269
80272 80280 80283 80295 80298 80302 80315 80323
80336 80341 80358 80362 80382 80394 80400 80411
80417 80418 80435 80460 80457 80487 80505 80573
80583 80603 80604 80701 80723 80726 80737 80765
80805 80808 80824 80858 80933 80934 80969 80984
81059 81076 81090 81092 81170 81171 81172 81175
81193 81207 81278 81300 81342 81355 81380 81390
81391 80428 81464 81465 81489 81490 81495 81516
81577 81583 81654 81657 81683 81695 81703 81714
81728 81749 81765 81839 81891 81897 81898 81901
81907 81903 81918 81922 81927 81945 81975 81982
81983 81997 82020 82026 82030 82033 82040 82069
82072 82083 82095 82097 82107 82161 82171 82173
82185 82190 82207 82230 82269 82281 82292 82303
72318 82359 82364 82432 82450 82536 82539 82540
82547 82580 82586 82598 82600 82602 82603 82610
82611 72817 82842 82869 82713 82715 82725 82825
82845 82755 82763 82777 82823 82873 82889 82893
82924 82929 82946 82976 82989 82997 83048 83082
83110 83117 83127 83153 83167 83178 83211 83255
83264 83279 83309 83319 83328 83349 83353 83374
73422 83423 83429 83438 83486 83493 83518 83520
83539 83545 83578 83598 83599 83607

Ветровке су добили:

70554 70623 73477 73576 75435 75603 75934 81868
83195 83658

Фигуру ћемо испоручити поштом.

Код ПЕЗ -а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш ПЕЗ бомбоне
и играш се ПЕЗ фигурицама,
пошаљи нам 5 омотница
ПЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепу ПЕЗ књижицу.
Као пријатељ ПЕЗ -а користићеш
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај сваког петка
на овом месту о новостима
за пријатеље ПЕЗ -а.

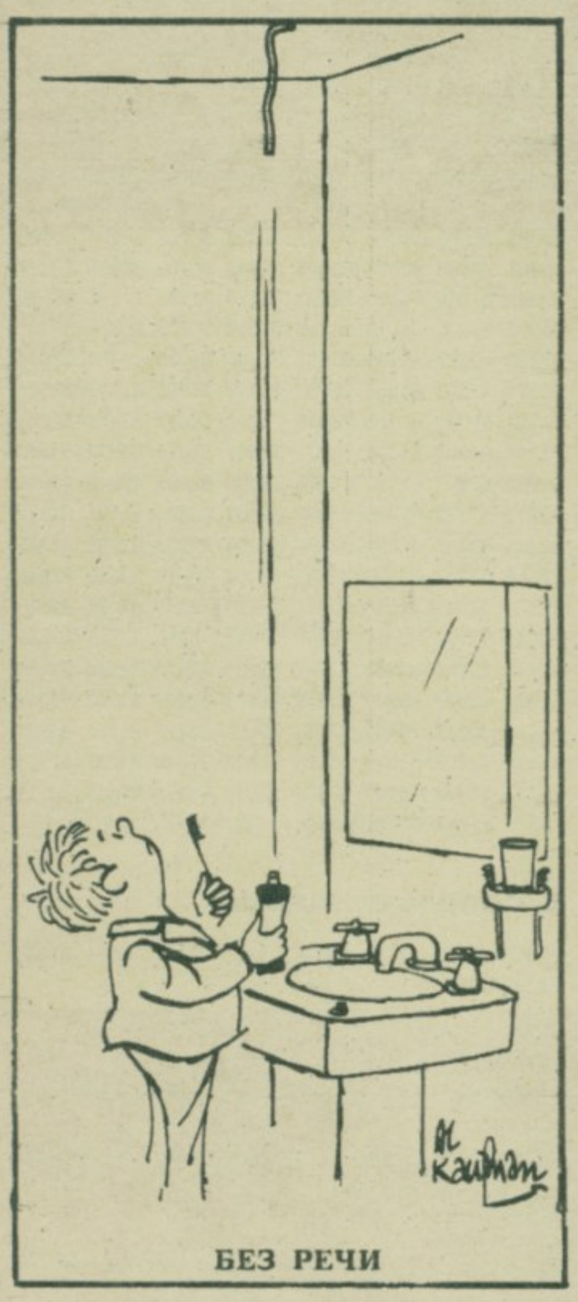
Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим подацима. (Име и презима, улица, кућни број, место и поштански број)

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА
Kolinska

PEZ PRIJATELJI

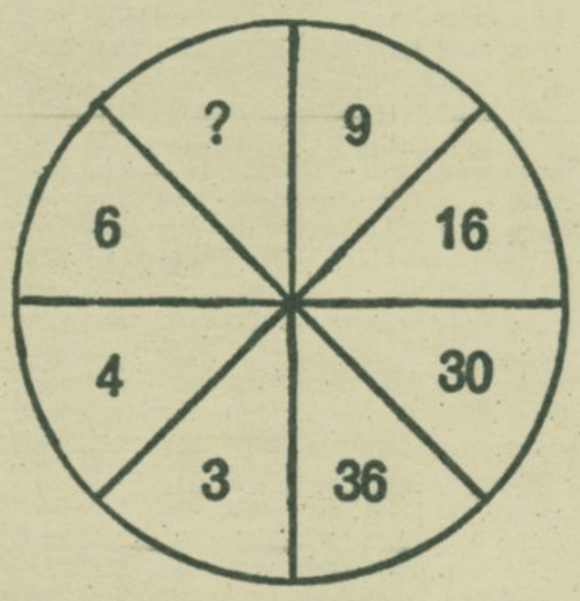

МАЧАК ХАРАЛАМПИЈЕ

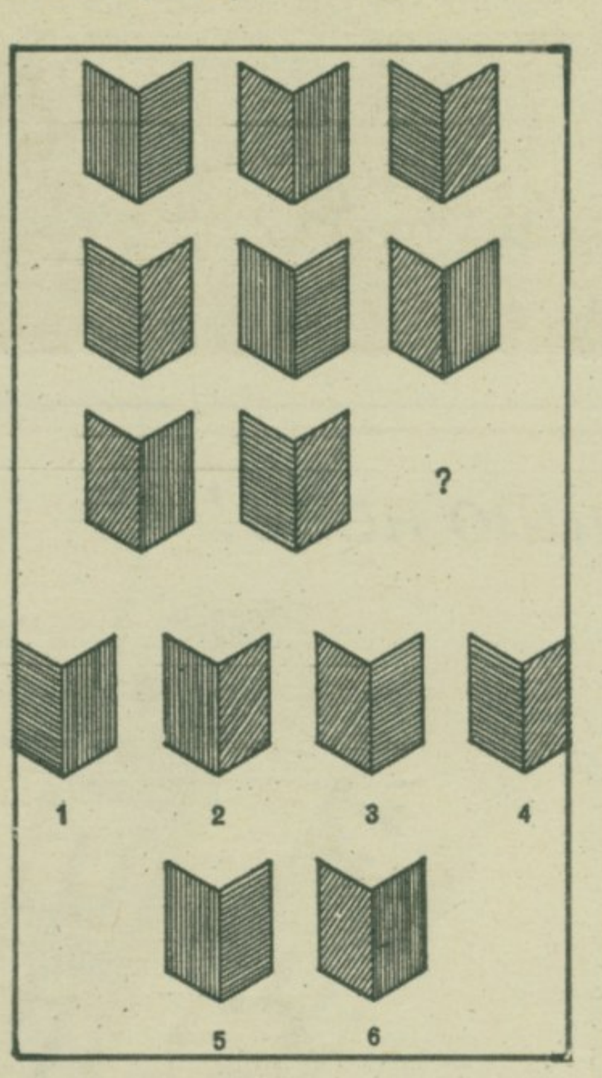

БЕЗ РЕЧИ

ПРОВЕРИТЕ КОЛИКО СТЕ ИНТЕЛИГЕНТНИ

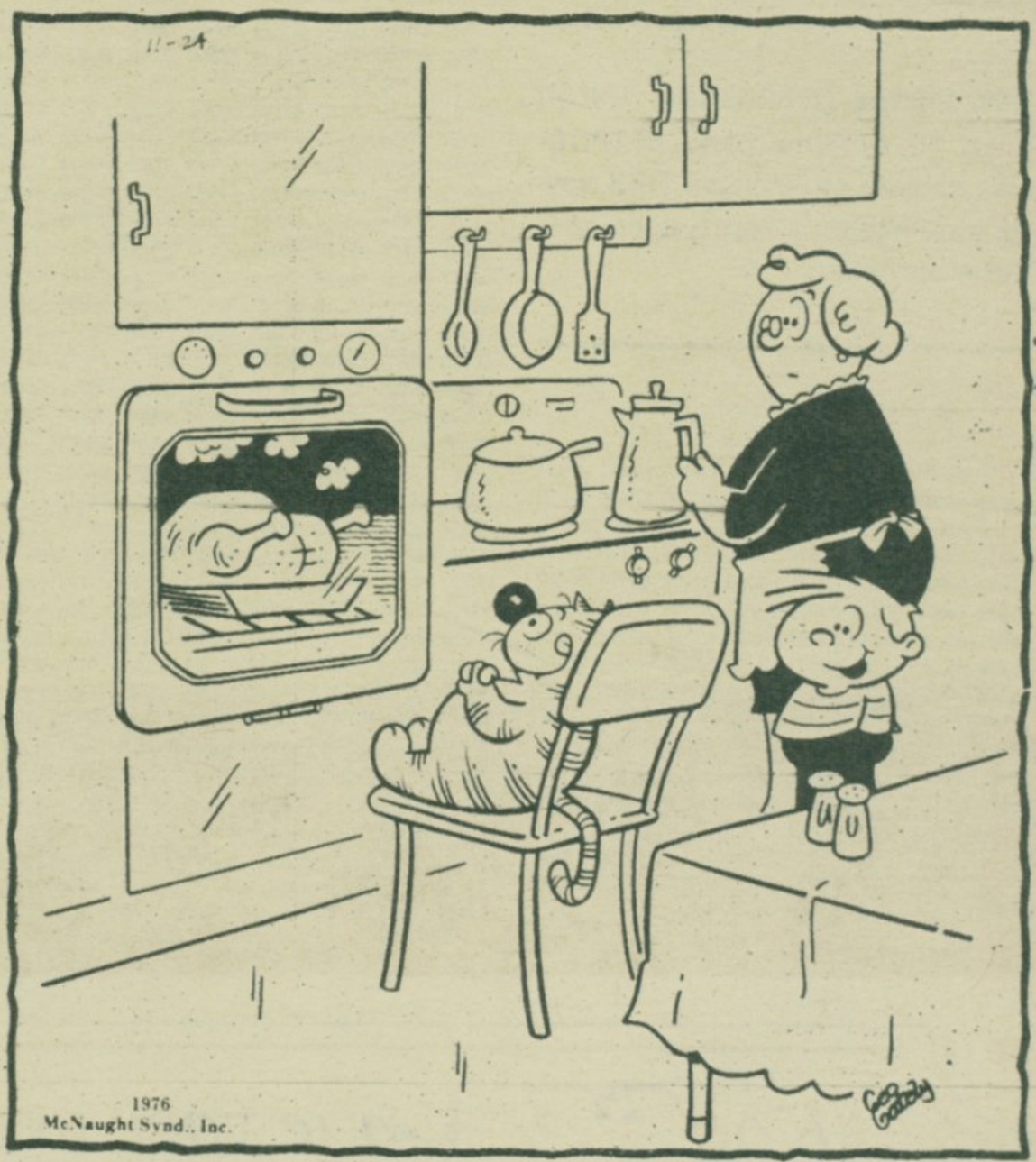
1. У овом изделеном кругу у коме бројеви стоје у некој вези, један недостаје. Који?

2. На место знака питања треба да стоји једна фигура од шест нумерисаних. Која?

Решење:

1. Број 6 — почев са бројем 9 на сверу кажаљке на сату бројеве једите са 3, 4, 5 и 6; 2. У сваком реду фигуре имају различите шаре, пре на место знака фигура 5; питања стаје фигура 5.

— Ово је његов најомиљенији програм!

ТРИК СА КАРТАМА

МИРИС ШЕСТИЦЕ ПИК

За ову игру потребно је да вас буде најмање четворо, петоро, а видећете и због чега.

Ви треба из шпила да узмете било којих пет карата и да их положите на сто лицем окренутим према горе. Замолићете да неко од ваших другара, кад ви изађете из собе, прстом додирне једну од тих карата али тако да сви виде коју је карту додирнуо. Важно ћете им саопштити да ћете по мирису успети да погодите коју је карту додирнуо ваш друг.

Како ће вам то поћи за руком? Са једним из друштва треба да се договорите да буде ваш помагач — он ће пажљиво гледати коју карту учесници додирују (може и он сам да додирне неку карту да неко не би посумњао) па ће прстом назначити која је то карта. То ће практично изгледати овако: сваки од прстију означаваће једну карту у низу — мали прст прву, домали другу... Ваш друг ће, чим се ви вратите у собу, што неопаженије другом руком прихватити одређени прст, а ви ћете знати коју су карту учесници додирнули. Ту ћете ви омирисати све карте, можда чак и кинути при том, и непогрешиво рећи да је, на пример, шестица пик сумњива, да има мирис, да је сигурно неко њу додирнуо. Овај трик можете да поновите и неколико пута, нико неће посумњати!

АНЕГДОТЕ

ПОВОЉНА ОЦЕНА

Бетовен је једном приликом отишао у позориште и присуствовао извођењу једне сасвим просечне опере. После завршетка представе пришао му је композитор и питао га шта мисли о његовом делу. Бетовен је одговорио:

— Ваша опера ми се толико свидела да ћу највероватније написати музику за њу!

АНОНИМНО ПИСМО

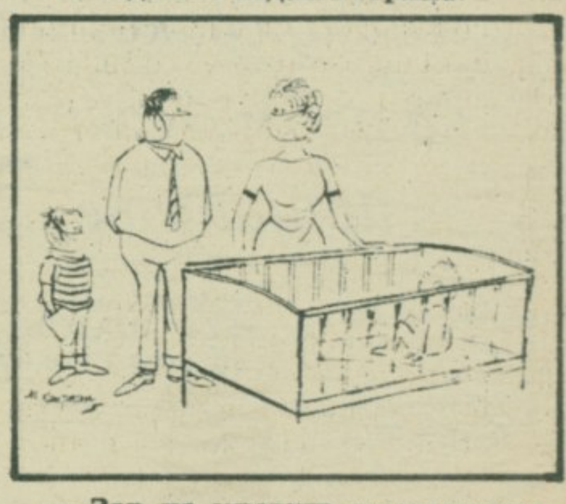
Марк Твен, чувени књижевник, једном је добио анонимно писмо у коме је стајала написана само једна реч: свиња.

Следећег дана Твен је објавио оглас у новинама:

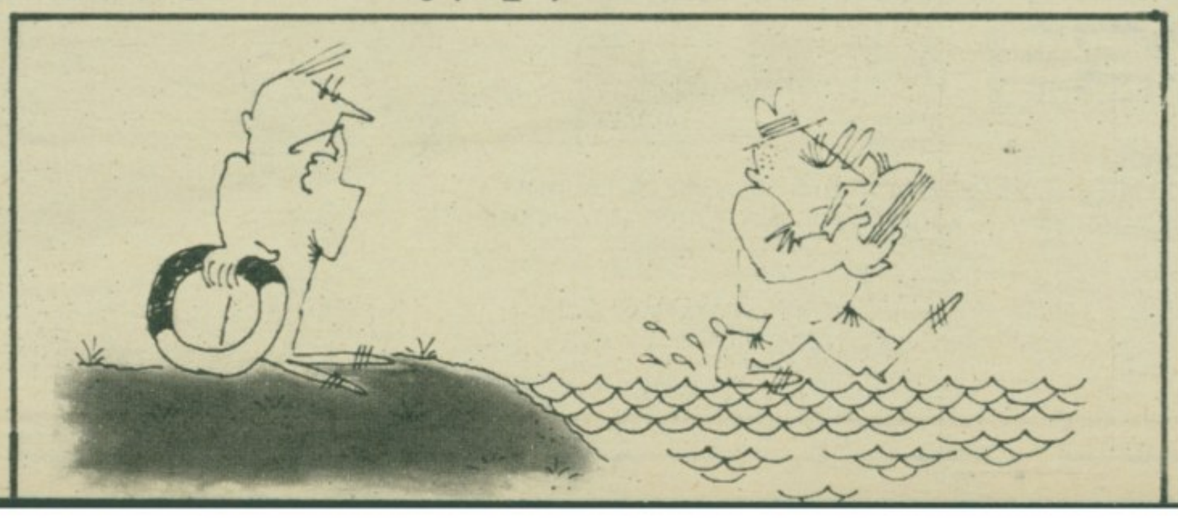
„До сада сам обично добијао писма без потписа, а јуче сам примио потпис без писма!

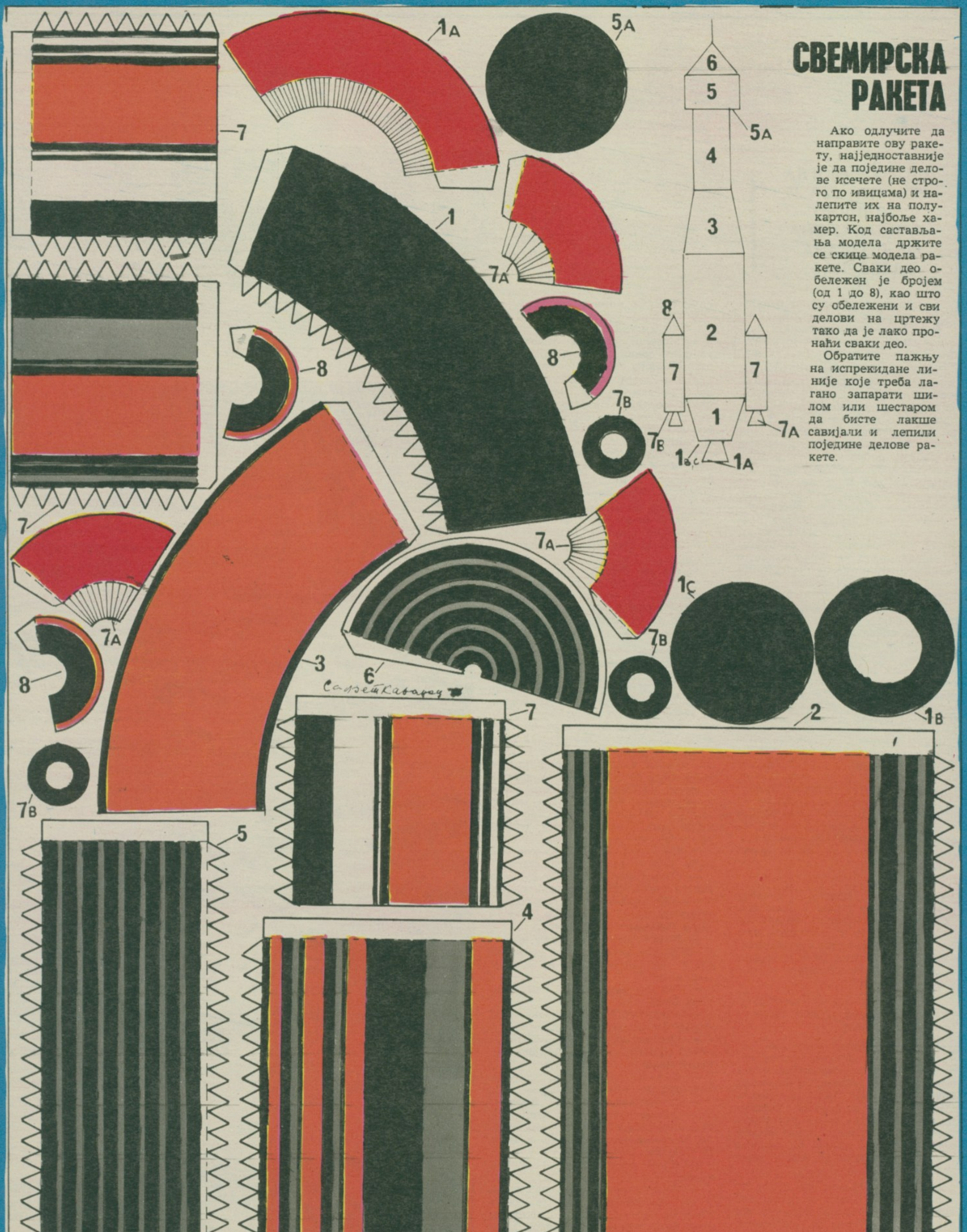

— Тражимо добровољца да нам чита недељно издање стрипа!

— Зар не мислиш да мало претерујеш?! Дете је напунило већ две године, а још нас није видело!

СВЕМИРСКА РАКЕТА

Ако одлучите да направите ову ракету, најједноставније је да поједине делове исечете (не строго по ивицама) и налепите их на полукартон, најбоље хамер. Код састављања модела држите се скице модела ракете. Сваки део обележен је бројем (од 1 до 8), као што су обележени и сви делови на цртежу тако да је лако пронаћи сваки део.

Обратите пажњу на испрекидане линије које треба лагано запарати шилом или шестаром да бисте лакше савијали и лепили поједине делове ракете.

ДЕВОЈЧИЦА ИЗ МОРСКИХ ДУБИНА

НИЈЕ СЕ МОГЛА УТОПИТИ ЈЕР ЈЕ ОДЛИЧНО ПЛИВАЛА. ОНА ЈЕ ПОЗВАНА, ОДВЕДЕНА . . .

Као када се светлост разлије зеленом просторијом, океан је горео. Бели одсјаји кретали су се попут испарења кроз јесење воде.

Враћала јој се свест. Извлачила се из дубина у којима је месецима боравила, несвесна да је заробљена за добробит маме, тате, брата и свих људи. Била је невина и лепа. Сада, расла је као плима, надимала површину воде, бистрила је својом добротом и чистотом. Спознавала је себе, блистава и зелена, у дубини мора. Без очију је видела, без ушију чула. Осећала је и сећала се. Сећала се прошлогодишњег топлог песка испред летњег одмаралишта, смеха малог брата, мајчине бриге да не прегори ненавикнута на јарко сунце, и очевих снажних руку. Чинило јој се да је још пеку табани док је трчала од шареног сунцобрана до пенушавих таласа привлачнијих од најлепше лутке из детињства, оне која спава и плаче и говори: Отац јој је тада пратио у стопу. Кретала се гипко: отелотворење живахности и полета. После десет година чекања најзад је на њих дошао ред да проведу две недеље усред Пацифика да би се могли купати и грлити таласе.

Сада, надимала се нежно, пенушајући се и тресући се на јутарњем прохладном ваздуху. Приметила је обалу, а на њој човека јаких руку попут очевих. Задрхтала је од успомена. Сетила се како су је прошлог лета таласи звали, мамили. Хтела је да испита дубине у детињастој радозналости. Није ни слутила да им је преко потребна.

Жена у црвеном купаћем костиму поред човека подсећала ју је на мајку. Понекад би се окренула према мору и хоризонту сузних очију. Жена на плажи била је тужна. Одсутно је миловала плаве коврџе дечака поред себе.

Био је крај сезоне, септембар. Све се затварало, а њих троје су још нешто чекали.

Сенке у воденим дубинама почеле су се стицати на једном месту, призване сузама мајке и топлином очеве љубави, трчкарањем брата по песку. Лори се поново стварала из разасутих честица што су јуриле са миља растојања, све у истом правцу. Данас МОРА постати поново, иначе ће мајка и отац отићи и неће се никад више вратити.

А сни су лежали на песку са жегом у телу. Пили су сунце лицем, уснама, молили воду да им врати дете. Жена се нелагодно промешкољи.

— Шта ти је, Марта?

— Лори ће доћи данас . . .

— Сањаш . . .

— Не, сигурна сам.

— Мамице, шта још чекамо? — узвикну дечак. — Хајдемо по Лори. Обећала си ми да ће нам се вратити, па ћу опет имати са ким да се играм . . . Ух! Што је овде фино за игру. Не морамо носити маске са кисеоником и изгледати као вампири. Још само да је Лори са нама . . . Због ње смо и добили дозволу да дођемо овде цело лето, пуна ТРИ месеца! Можда она неће да нам се намеће, па чека да је позовемо. Шта мислиш, мама?

— Само наша жеља да је опет са нама може је вратити, злато моје. Зато ћемо је још чекати.

— Ал' ја бих могао да зароним по њу . . .

— Не, не, Кевине, ако неко иде по њу, снда ћу то ја учинити — рече отац. — Њу су, знаш, позвали вилински коњићи и ружичасте медузе да се поиграа са њима . . .

Молим те, не причај бајке — рече Марта дрхтећи целим телом.

— Извини — одврати отац узевши је за руку. — Хоћеш да ти донесем неко освежење?

— Не, хвала. Знаш шта бих волела да пробам? Оно што је бака причала да јој је прабаба причала: некада када су људи ишли на мсре, јела се риба, која је живела у мору, хиљаде различитих врста и величина. Као што сад једемо пилиће из инкубатора, само што их је сама природа гајила, хранила . . . Чудно, зар не?

— Па, мама, то је исто као оне рибе које једемо у ресторанима

— Није, душо, није. Те су исто вештачке, а све су биле праве, слободне, здраве, са укусом соли и мирисом воде, из језера, река и мора. Храниле су се саме.

— Како? Чиме, кад нема ништа у води? Па нигде не сме ни да се уђе у њу осим овде на острву Салвадос!

— То је сада тако, али није увек било.

— А колико ћемо још чекати на Лори? Ја бих ишао кући.

— Осећам да ће ускоро доћи — рече мајка. — Приближава се, наша мала.

— Она се, значи, није удавила као што је казала полиција.

— Сигуран сам да није, Кевине. Тело никад није нађено. Она је у дубинама, корача дном ових обала, открива његове тајне и игра се у песку . . .

— Како то мислиш? — упита мајка.

— Она је нестала са разлогом. У то сам убеђен. Није се могла утопити јер је одлично пливала, није било невремена, прч је није ухватио, јер би викнула или јаукнула, а ја сам био свега неколико

метара од ње. Више нема морских немани као некада, значи, она је позвана, узета, одведена.

— Зашто, Марк, ко би је узео, или... шта?

Не знам. У Институту сам посматрао и детаљно проучавао слике оне печурке која се појавила над Андима пре две деценије. Мислим да ћу ускоро доказати да је то могао бити васионски брод... не наш, него са неке друге планете... можда да нам помогне јер помоћ нам је потребна... Наша атмосфера је толико оптерећена загађењем, маглинама, смогом, да је тешко било шта утврдити... Чак и овде, а не заборави да је ово оаза чистине на планети заштићена свим законима обе централне партије, да, чак и овде, из године у годину Сунце је слабије. Зраци се све теже пробијају до површине Земље. Технолошки развој после Великог Седмог Рата дефинитивно нас је осудио на гушење, изумирање сваког живота... на површини, у води и ваздуху. Свугде. А тада нико није ни помишљао да ће то резултирати изумирањем људског живота као таквог.

— Сећаш ли се шта је прабаба Соња написала у својим мемоарима о језеру Леман у Швајцарској: како се згрозила када је видела ивице језера овенчане мртвим рибама.

— О томе и говорим. Сада, када се ради свим силама на престанку загађења човекове средине, на неки начин треба **успоставити** поново живот...

— Али, тата, па на томе и радите у Институту — повика Кевин.

— Тачно, мали мој, али не могу ти објаснити како и зашто је врло тешко изумрлим врстама повратити првенствено живот, затим виталност и могућност да опстану у отвореним водама, или просторима уместо вештачким где их људи хране... Процес уништења околине трајао је столећима, па су, изгледа, потребна столећа и да се поново успостави, ако икада..

— Ћути! — врисну мајка.

Све троје заћуташе и погледаше према мору. Неколико великих таласа, осенчених белином пене коју је носио ветар, лагано се приближавало пешчаној обали, а из њих се издизао лук попут дуге, само сив и претећи, као да је од метала и стакла.

Све троје су ослушкивали.

— Ја ништа не чујем — рече отац.

— Ни ја — промрмља Кевин.

— Заклела бих се да сам чула уздах, као кад се неко буди из дубоког сна... као да се неко рађа.

Отац устаде. Одједном је захладнело, празнина је зјапила са неба, са мола, са песка — тишина, злослутна и потпуна.

Отац потрча према мору чији се шум више није чуо.

— Немој — крикну мајка.

— Овај зек нам је узео дете — мрмљао је — али сам сигуран да ће нам га вратити јер оно припада НАМА, само нама и ником више.

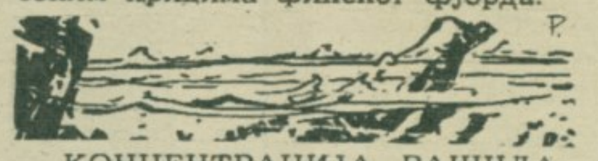
Бела пена, замрзнути корални мозак, надолазећа плима лежали су у мору ширећи се. Метални лук је и даље заклањао ослабеле црвене зраке залазећег сунца. Из воде је пиштави звук цепао магличасти ваздух.

— Дете наше! — повика мајка.

— Лори — прошапта брат.

— Долазим по тебе — рече отац.

Шапутава музика дубоких вода, прошлих миленијума, соли и некадашњег живота, личила је на шум и шиштање школьке изроњене из потонуле галије, или на звук ветра што пролеће међу високим хридима финског фјорда.

„КОНЦЕНТРАЦИЈА РАШЧЛАЊЕНИХ ЋЕЛИЈА СВЕ ИНТЕНЗИВНИЈА ПОД ПРИТИСКОМ НЕДЕФИНИСАНЕ СИЛЕ".

— Она нам се МОРА вратити — говорио је отац, док је улазио у плићак. Одједном, небо се претвори у сунце, а затим га потпуно нестаде, као да се његовој слици испречио огроман предмет.

Испод мора покренула се блештава белина, крхка силуета девојчице кренула је према површини. Зелена коса мртвих алги одгурну је према пени таласа, све више и више ка тихој обали, према човеку у води до колена и жени која је чекала на киши.

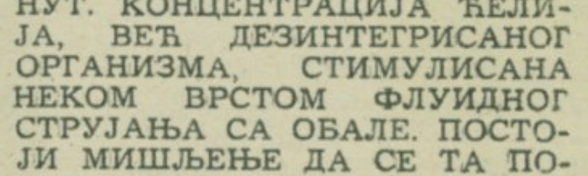

ИНТЕРПЛАНЕТАРНОМ ЦЕНТРУ ЗА ЕКОЛОШКИ РАЗВОЈ И ОЧУВАЊЕ „ЖИВИХ" ПЛАНЕТА СЕДАМ ГАЛАКСИЈА. ИЗВЕШТАЈ ИСТУРЕНЕ СТАНИЦЕ ЗАДУЖЕНЕ ЗА ЗЕМЉУ:

„ОБНАВЉАЊЕ ЖИВОТА МОРСКЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ ПОМОЋУ ЖИВИХ ЋЕЛИЈА РАШЧЛАЊЕНИХ ЗБОГ ЗАСНИВАЊА НОВИХ ВРСТА, ПРЕКИНУТ. КОНЦЕНТРАЦИЈА ЋЕЛИЈА, ВЕЋ ДЕЗИНТЕГРИСАНОГ ОРГАНИЗМА, СТИМУЛИСАНА НЕКОМ ВРСТОМ ФЛУИДНОГ СТРУЈАЊА СА ОБАЛЕ. ПОСТОЈИ МИШЉЕЊЕ ДА СЕ ТА ПОЈАВА НА ОВОЈ ПЛАНЕТИ НАЗИВА „ЉУБАВ". ТОКОМ ТРИ МЕСЕЦА УСПЕХ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ РАЗАСУТИХ ЋЕЛИЈА ОФОРМИО ЈЕ ОПЕТ ИСТИ ОРГАНИЗАМ. ТРАЖИМО ДАЉЕ ИНСТРУКЦИЈЕ".
ЦЕНТАР СТАНИЦИ:

„ПОМЕНУТА ПОЈАВА ПОЗНАТА ГЛАВНОМ КОМПЈУТЕРУ. НЕМОГУЋЕ СПРЕЧИТИ ЈЕ, ИЛИ ПОБЕДИТИ. НОВ СИСТЕМ РАДА НЕОПХОДАН. КОРИШЋЕЊЕ ДРУГИХ ОРГАНИЗАМА ОД ОНИХ ПОД НАЗИВОМ „ЉУДИ" МОРА СЕ УЗЕТИ У ОБЗИР КАО МОГУЋНОСТ. ЧЕКАЈТЕ НОВЕ ИНСТРУКЦИЈЕ".
СТАНИЦА ЦЕНТРУ:

ДА ЛИ ТРЕБА ДОЗВОЛИТИ ОДЛАЗАК ПОСТОЈЕЋЕГ ОРГАНИЗМА?
ЦЕНТАР СТАНИЦИ:
ОДГОВОР ПОТВРДАН.

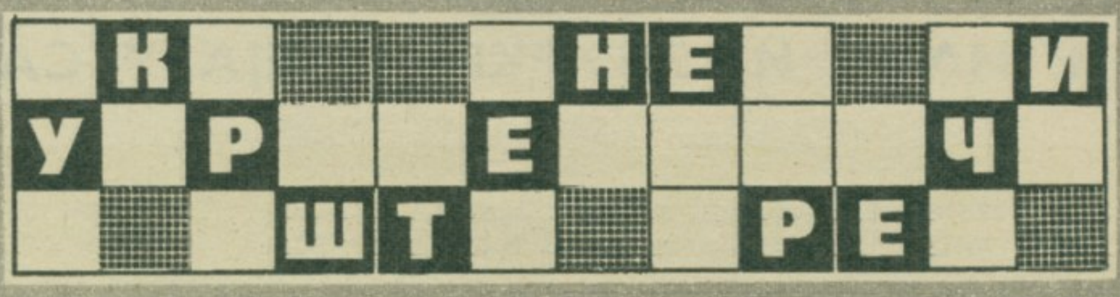

Под оловним небом, са обале у сумраку, зачуо се радостан врисак породице према којој је трчала девојчица раширених руку.

— Мама! Тата! Кевине! — викала је Лори. — Ево ме! Ух, што је било дивно купање. Једва чекам да се мало загрејем.

Киша је пљуштала. Сви хотелски дуж обале укључили су грејање. Лори је седела на самозагревајућем кревету и трљала плаве очи.

— Баш смо данас дуго остали на плажи — рекла је зевајући.

ГИНТЕР ГРАС

Немачки писац број један данас је несумњиво педесет петогодишњи Гинтер Грас. Некадашњи каменорезац, вајар и графичар у потпуности је нашао себе кад се коначно определио за писану реч. Међутим, Грас је не само уметник бритка пера него и човек изузетно политички ангажован, убеђен да књижевник мора бити активан у политичким збивањима своје земље. Романескна и драмска дела — њихове наслове потребно је уписати поред и испод за то одређених бројева у нашој укрштеници — Гинтера Граса су својеврстан пресек немачког друштва последњих деценија...

АУТОР ВЕШТАК	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ПЕТКОВИЋ	1	ФРАНЦ. ПИСАЦ ВИКТОР	САВЕЗНА ДРЖАВА У САД	ЗАБАДАТИ, ЗАРИВАТИ	РЕКА У БУГАРСКОЈ, ПРИТОКА ДУНАВА	СТАНОВНИЦИ АТИКЕ	ОЗЛЕДА	ГРАД У ЕТИОПИЈИ У ОБЛАСТИ ХАРАР
2									
МАТЕМАТИЧКИ ПОЈАМ									
ОТРОВНИ АЛКАЛОИДИ У БИЉЦИ									
ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА			ЗВОНКО ВУЈИЋ / 3			ЗНАК ЗА ЧАЧАК / ЗНАК ЗА ТАНТАЛ			ВРСТА ПЕРШУНА
ГЛАВНИ ГРАД КАЗАШКЕ ССР								ВРСТА СПОРТА	
"ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"	ПОСТАНАК / ТЛАДУЊЕ ЖИВОТИЊЕ								
ВРСТА ХЛАДНОГ ОРУЖЈА				"ИСТОК" / НУЛА		ДВА САМОГЛАСНИКА / 4			5
САПАКОМ					ЛИТАР / ДЕСНА ПРИТОКА УНЕ		ТИТ ПЛАЧЕ / ЗНАК ЗА ЈУТЕН		
ИМЕ ГЛУМИЦЕ КАРИЈА				СКЛАДИШТЕ ЗА ЖИТО / ПТИЦА ПЕВАЧИЦА					
ЧЕЊЕ 17. И 18. ВЕКА							СКРАЋЕНИЦА САДРЖАЈЕ МЕЈН		
ОСТИ ДЕО ЦЕВИ (МН.)							18. И 28. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ		
ПЛАНИНА У БОСНИ КОД ПРОЗОРА	ХОЛАНДСКИ ШАХИСТ ЈАН						ЗНАК ЗА БЕРИЛИЈУМ / ЗНАК ЗА РИЈЕКУ		
ЕЛЕКТРИЧНА СПРАВА ЗА КУВАЊЕ					МЕСТО У СРЕТУ				
ДНА ЗЕЛЕРС			ТАТАЈ, ВАБ / ОДРАЗ ОД ЗЕМЉЕ						
АТЛЕТСКА СПРАВА					ЗНАК ЗА УРАН		ИВАН ДОЊЕВИЋ / ЧАСТ (ТУРН.)		
ИГРА ПИЉА ЗА ПАЈЧИНА БРАТА					ХИТРИ / ЧУТО СВНАКА НАРПОВА				
ЈЕЗЕРО У КИНИ				КОТАО / "ВАЂИЈУС"					
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		ГРАД У СЛОВЕНИЈИ					ОНОМАТОПЕЈА КОЊЕР ГЛАСА		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Г, с, шприц, иза, тропрстан, рис, виола, учитељ, ак, десен, еза, литра, пар, Азијка, КИ, О, ео, а, ћ, дешњаци, рескирати, ускоци, ар, Леовац, а, е, Ра, имун, Тот, Ј, ан, БЕЊА КРИК, ала излити алов, ујак, катарза, а.

СВЕТИЉКЕ ИЗ ЗБИРКЕ МУЗЕЈА У САМОБОРУ

На скупштини богова и људи на планини Мекон требало је да се донесе одлука о томе које ће делове жртвованих животиња људи морати да предају боговима. Титан Прометеј, који је бранио интересе људи, понудио је боговима да бирају: најбоље месо вола прекривено изнутрицом или кости прекривене масноћом. Зевс је изабрао масноћу и страховито се разбеснео кад је испод ње угледао кости па је, да би се осветио људима, на Земљу послао огањ да их уништи. Тада је Прометеј искористио згодну прилику, украбио ватру са Олимпа и подарио је „једнодневним" створењима. Зевс то није могао да му опрости, па је наредио да га прикују за кавкаску стену и послао орла који му је сваког дана кидао утробу али она је ноћу наново израстала. Тек касније Херакле је ослободио Прометеја пакленог мука.

Тако каже легенда. Наука тврди да је човек прво користио ватру насталу природним путем (ударцем грома, из вулкана, трењем или шумским пожаром), а касније је правио сам, избијањем искре помоћу кремена и кресива. У старој Кини, Грчкој и Перуу, каже наука, за прављење ватре користила су се огледала уз помоћ сунчевих зрака... Ватру је требало одржавати па није чудо што је то била једна од најважнијих дужности у старом веку. И такмичења у старој Грчкој била су увелико повезана са култом одржавања ватре о чему сведочи и запис Паусанија: „У Академији се налази жртвеник Прометејев, и од њега трче младићи са запаљеним зубљама, а утакмица се састоји у томе да се у трчању зубља сачува да гори. Коме се она угаси, тај не учествује у победи..."

Поред топлоте коју му је пружила ватра човек је почео да се користи и њеном светлошћу да би сузбио страх од таме и звериња. Али, огњиште се временом показало као неподесан извор светлости (није се могло преносити) и зато су људи почели да трагају за погоднијим средством за осветљавање. Први успех и прво откриће несумњиво је представљала луч, најједноставнија светиљка којом се човек служио. Упаљена луч, буктиња, качена је о зид просторија, али су богати римски патрицији за осветљавање пута или просторија имали посебног роба — лантернариса. У нашим крајевима дуго се задржао обичај да најмлађа снаха док укућани обедују држи луч, касније свећу.

Није дуго прошло а човек је запазио да се и животињске и биљне масти такође могу користити за осветљавање па је од камена и глине начинио прве лампе, заправо посуде у које је стављао маст. Међутим, те примитивне лампе загађивале су ваздух све док се људи нису досетили да давно познати упредени фитиљ облепе лојем или воском. Тако је постала прва свећа, дуго најраспрострањеније средство за осветљавање.

У прво време свеће су израђивале домаћице тако што су кроз растопљени лој провлачиле упредени фитиљ од памука, а, вредно је забележити, нарочитом почашћу сматрало се кад би домаћин своме госту дао свећу да би осветлио пут до одаје у којој ће преноћити. И док су сиромашнији дуго само водили рачуна како уопште да начине свеће — користили су најчешће масне отпатке који су претицали при готовљењу хране — богатији су већ почели да украшавају свећњаке. За дворове и цркве уметници су чираке израђивали од племенитих метала а народ је морао да се задовољи рукотворинама од бакра, бронзе и кованог гвожђа.

Средином 18. века почео је у Европи да се користи за осветљење кавкаски петролеј који је стављан у лампе, а када су 1859. у Америци пронађена петролејска поља, свећама је одзвонило. Фењери су завладали, али не још као уличко осветљење. Ко није хтео ни смео да ризикује и разбије нос о какву препреку сам је себи фењером осветљавао пут. У Паризу, касније названом „прад светлости", они су могли и да се изнајмљују. Негде је, као у неким нашим крајевима, било прописано да свако ко ноћу излази из куће мора да носи фењер не само да би видео куд иде него, што је још важније, да би варошки чувари видели ко то и куда иде ноћу. У неким немачким градовима власти су захтевале да становници ноћу стављају фењере у прозоре да би улице биле осветљене. А када је Фридрих Велики наредио да се у Берлину постави 2400 стубова са фењерима, прилози грађана били су више него скромни. Оправдање је гласило: „Све то осветљење користи само да би се боље видело колико је ноћ — мрачна!"

Ускоро се појавило и плинско осветљење али су га многи оспоравали. Угледни немачки лист „Келнске новине" тим поводом је написао „Безбожно је претварати ноћ у дан, то је штетно по здравље јер ће људи дуже, до касно у ноћ, да се задржавају на улицама и назепшће, дуже ће седети у кафанама, коњи ће се плашити светлости, а лопови се осмелити..."

А када је 1879. у Едисоновој лабораторији у Њујорку блеснула прва електрична сијалица, светиљке су коначно изборише право да буду свакодневна човекова потреба.

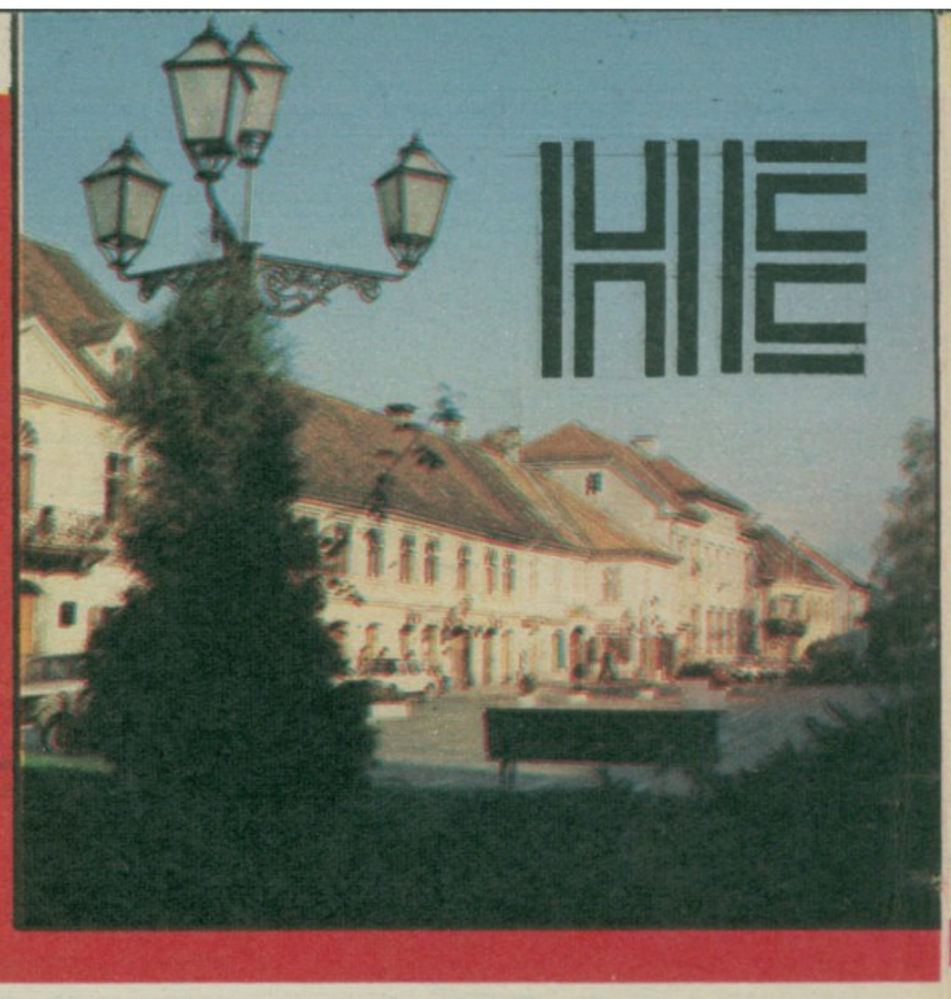
У Самоборском музеју наишли смо на својеврсну збирку светиљки која на најбољи начин илуструје њихов развојни пут.

— Годинама смо трагали за њима и откупљивали их — каже Ивица Судник, директор Музеја и човек за кога веле да је жива енциклопедија гради на обронцима Жумберака. — Наишли смо и на неке заиста ретке примерке. Ту су...

Уосталом, погледајте наше фотографије!

П. Милатовић

Снимио:
Љубомир Патрногић

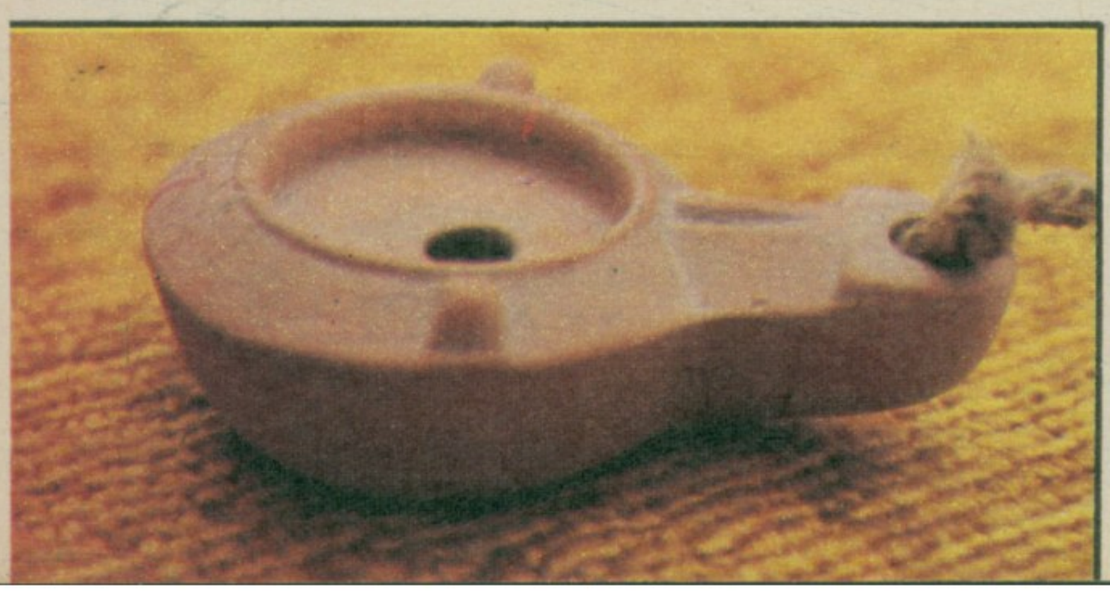

Ова необична светиљка, заправо луч на духовито направљеном постољу, права је реткост, не само Самоборског музеја. Пронађена је на тавану једне забачене куће на Жумбераку.

Једна врста првог уличног осветљења: човек који је ноћу патролирао градом и уснуле становнике обавештавао који је сат носио је и ову врсту светиљке.

Потребно је само насути уље, упалити фитиљ и ова посуда од печене глине постаје светиљка. Једина невоља је што прилично дими.

ПРЕТВАРАЈ ДАН У НОЋ

Аутор овог чирака очигледно није много полагао на изглед, важно је било да се пут до просторије осветли.

Трокраки каминski свећњак потиче из периода кад је зграда данашњег музеја била дворац Ферде Ливадића, истакнутог композитора из времена илирског покрета.

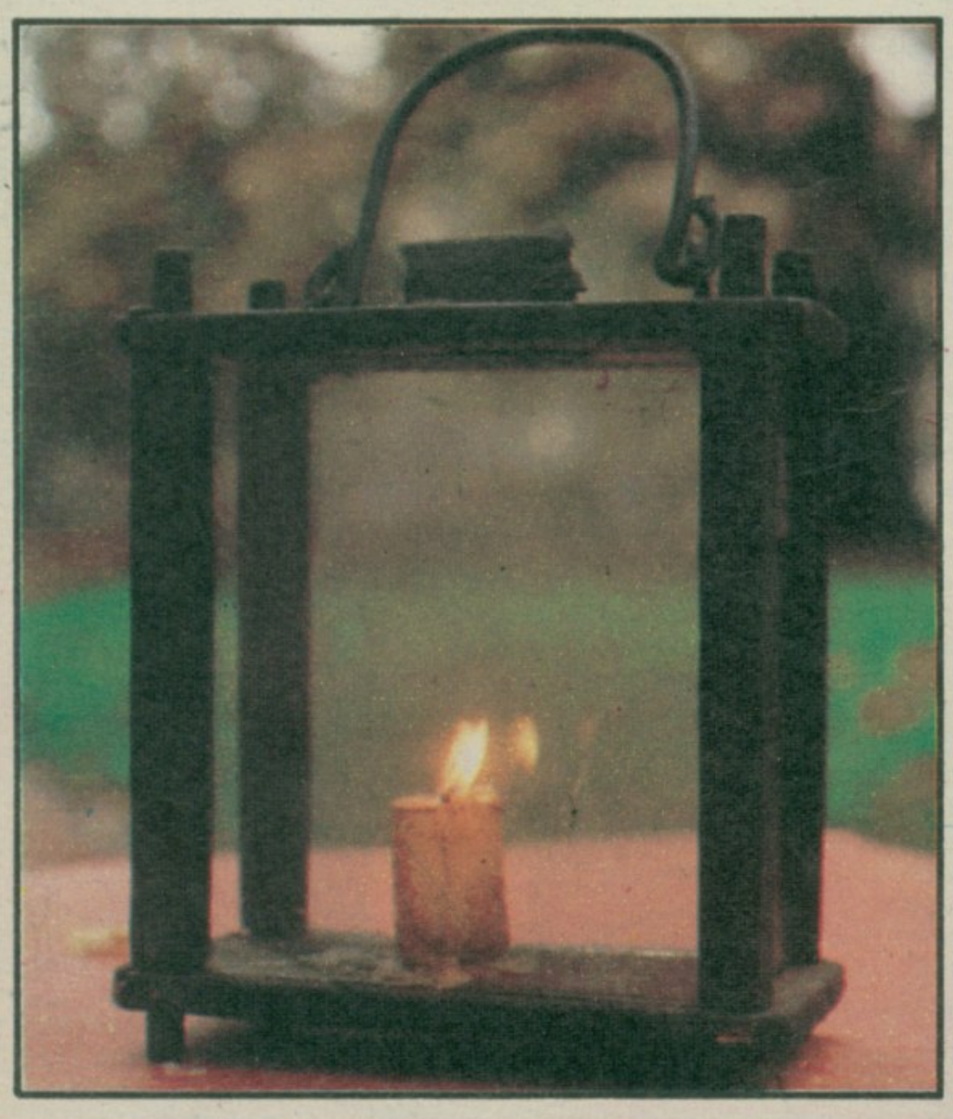

У околини Самобора некада је било неколико рудника а рудари су у окнима користили ову врсту светиљке која се качила о стење.

У богатијим кућама чираци су богатије украшавани, било је то и питање престижа међу господом.

Да би пламен свеће сачувао од налета ветра, човек из околине Самобора користио је ову „преносну застакљену лантерну“.

Ова „сова“ израђена од кованог гвожђа очигледно није могла да живи правим ноћним животом због свећа које су разгониле тмину.

Овај једноставан стаклени свећњак новијег је датума и представља лабудову песму таквог начина осветљавања. Сијалица је већ засветлела ...

Музикални краљ Равана

Молим те да ми одговориш ко је, када и где направио виолину? Волела бих да знам и ко је први свирао?

Нада Остојић,
Земун

Када је направљена прва виолина тешко је рећи из једноставног разлога што се она развила из сличних гудачких инструмената. Њен настанак се везује за другу половину 16. века. Иначе, сматра се да су се гудачки инструменти појавили на Истоку и да су у Европу стигли захваљујући надирању ислама. Први од њих, равanастрон, направио је, по једној индијској легенди, цејлонски краљ Равана пре 5000 година. Равanастрон се састојао од дугачког штапа на чијем се доњем крају налазио шупљи ваљак с обе стране пресвучен змијском кожом. На горњем делу штапа налазиле су се

две жице затегнуте чивијама. Као гудало је служио прут натегнут у лук коњском струном.

Једини лек — операција

Имам 13 година и један велики проблем: клемпаве уши. Шта да радим с њима, како да их исправим? Надам се да се нећеш смијати мом писму и да ћеш озбиљно схватити моју молбу.

Читалац из Сарајева

Верујемо да ти уши заиста задају главобољу и зато се што пре јави Оториноларинголошкој клиници (Клиници за ухо, нос и грло) на Кошеву, Моше Пијаде 23. Тамо ће ти, ако се за то утврди потреба, заказати операцију која ће твоје уши довести „у ред".

Најближа је Суботица

Желела бих да сазнам неке ствари које, верујем, не интересују само мене већ и друге читаоце. То је пре свега где могу да се набаве књиге и листови који се баве авиомоделарством, затим постери авиона, бродова, животиња, природе... И на крају, молила бих те за адресу неког ваздухопловног савеза у близини места у коме живим.

Луција Кукић,
Бајмок

У Центру за ваздухопловно моделарство, Теслина 18 у Београду (продавница је у Вишеградској 27), имају књигу „Увод у зракопловно и ракетно моделарство" која кошта само 50 динара. На жалост, ову књигу не можеш да наручиш поузећем јер Центар не прима наруџбине испод 200 динара, због прилично великих трошкова поштарине, како су нам рекли.

Постере потражи у књижарама у Суботици: сигурни смо да ћеш их наћи.

Најближи аеро-клуб у који можеш да се учланиш је у Суботици. Налази се у Улици Матије Гупца 50.

БИМАСК

ЗА НЕГУ ЛИЦА И ТЕЛА

ПРЕПАРАТИМА ОД ЛЕКОВИТОГ БИЉА И ПРИРОДНИХ САСТОЈАКА из приручника „БИМАСК" одстранићете многе недостатке коже лица и тела, масне косе, ослободићете се сувишних килограма (целулита), зној ења ногу, и побољшаћете сан...
Уз приручник добићете и паковање „БИМАСКА" оригиналног препарата од ЛЕКОВИТОГ БИЉА који са успехом отклања: сувишну масноћу лица, проширене поре, митесере, бубуљице, акне, упале, црвенило коже, флеке, ожиљке од бубуљица; изглађује боре, чини кожу еластичном, свежом и здравом. Стручну анализу „БИМАСКА" обавио је Завод за здравствену заштиту СР Србије и издао ДОЗВОЛУ ЗА УПОТРЕБУ. Цена 200 динара. Пишите — послаћемо одмах. Плаћате поштару (иностранство такође). Адреса: „БИМАСК", пошт. фах 34, 11081 ЗЕМУН 1.

УВЕК ЗА ПЕТАМА

Волео бих да сазнам нешто више о Интерполу, кад је основан, где, колико припадника има, какви су му задаци? Волео бих да знам и где му се налази седиште.

Тихомир Нешић,
Крагујевац

Године 1889. три угледна професора, Немац Франц Лист, Холанђанин Г. А. ван Хамел и Белгијанац Адолф Принс основали су Међународно криминалистичко удружење. На 10. конгресу овог Удружења, одржаном 1905. у Хамбургу, указала се потреба за оснивањем међународне организације криминалистичке полиције. А ево и зашто: јачање капитализма не само у Европи већ и у целом свету, довело је и до наглог развоја саобраћаја а то је омогућило већу покретљивост, бржи прелазак државних граница и тако, између осталог, помогла великом броју криминалаца да некажњено побегну с лица места. Да би се томе стало на пут, априла 1914. године у Монаку су се окупили правници 14 земаља и основали међународну организацију која је требало да повезује рад свих полиција у свету. На жалост, како је ова организација основана уочи избијања првог светског рата, њена активност је убрзо прекинута.

Године 1919. опет је покренута иницијатива за формирање међународне полицијске организације. Подстакао је холандски полицијски капетан М. Ц. ван Хоутен, али је замисао остала „на леду" све док почетком септембра 1923. није одржан II конгрес судске полиције на којем је одлучено да се оснује Међународна комисија криминалистичке полиције са седиштем у Бечу. Ова организација окупљала је 1938. године 34 земље а кад је дошло до анексије Аустрије целокупна архива пренета је у Берлин. Припремајући се за рат, нацистичка влада је одлучила да међу криминалцима са свих меридијана, милом или силом, заврбује шпијуне. Тако је активност Међународне полицијске организације још једном прекинута.

Да потреба за постојањем једне овакве институције није престала да постоји показало се непосредно после завршетка другог светског рата. Једну од првих иницијатива дао је Ф. Е. Луваже, функционер белгијске полиције. На основу ње, Белгија је, дипломатским путем, почетком јуна 1946. сазвала међународну конференцију ради обнављања рада Комисије. Конференција, одржана у Бриселу, окупила је представнике 17 земаља који су донели нови Статут и одлуку да се седиште Организације пресели у Париз. На 25. заседању Генералне скупштине одржаном 1956. у Бечу прихваћено је и ново име: Међународна организација криминалистичке полиције (Интерпол је уобичајени назив усвојен још 1946. године а представља телеграфску скраћеницу за седиште организације).

Данас се у чланству Интерпола налазе 133 земље, између осталих и наша. Па ипак његова мрежа не покрива цео глобус, пре свега због тога што му неке земље као што су чланице Варшавског уговора (с изузетком Румуније и Мађарске), затим Вијетнам, Северна Кореја и Албанија нису уопште приступиле или су, као Бразил, иступиле из њега.

Основни задаци ове организације су да ради на сузбијању класичног криминала а то значи убистава, тешких крађа, проституције, фалсификовања, да трага за лицима у циљу екстрадиције, за малолетницима, идентификације непознатих лешева, шверца и продаје дрога, трговине „белим робљем", крађе моторних возила... Можда најмање успехе у раду Интерпол бележи на плану сузбијања интернационалног тероризма, свакако због тога што кривична законодавства различитих држава различито дефинишу појам тероризма. Зато је било неопходно да се ближе прецизира терористичка активност против које међународна полиција може да се бори. Посебним уговорима утврђено је да су то случајеви отмице авиона, угрожавање безбедности цивилног ваздухопловства, насиље према лицима која уживају међународну заштиту, отмице, организовање терористичких удружења.

Највиши орган Интерпола је Генерална скупштина састављена од званичних делегација чланица. Стручне, административно-техничке и финансијске послове обавља Генерални секретаријат који се налази у Сен Клоду, предграђу Париза. У њему је запослено око 60 сталних функционера и преко 110 стручњака-делегата националних бироа појединих чланица.

Поседујем многе бројеве Забавника и разменио бих их са онима који ми пошаљу постер Драгана Кићановића или Санде Дубравчић, разменио бих их и са онима који ми пошаљу металне значке следеће олимпијаде у Сарајеву. **Горан Голубовић, 26346 Јасеново, Железничка 15**

Сакупљам стрипове Алан Форд и слике и постере Битлса па молим читаоце Забавника да ми помогну. **Ведран Шамановић, 58000 Сплит, Бараковићева 49**

Недостају ми следећи бројеви сличица „Животињско царство“: 153, 185 и 203 те молим за помоћ, за сваку сличицу дајем хемијску оловку, сличице, налепнице, већ по договору. **Небојша Лалић, 38232 Липљан, село Словиња.**

Да бих попунио колекцију Луновог магнус стрипа недостају ми следећи бројеви: 1—6, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 22, 26, 29, 39, 45 и 58 као и бројеви Златне серије: 4, 7, 8, 9, 10—16, 19, 21, 28, 30, 38, 39, 40, 83, 85—88. За сваки од наведених стрипова нудим четири Алана Форда или три стрипа по договору. За број Луновог магнуса 1, 2 или 5 дајем 10 стрипова. **Божидар Лончарић, 54550 Вапово, Моше Пијаде 84**

Молим све читаоце Забавника који поседују старије бројеве мог омиљеног листа да ми се јаве, у обзир долази и размена. **Зоран Томић, 23261 Лукићево, Фадила Шпанца 104а**

Поседујем велик број постера разних формата и желео бих да их мењам за металне значке, постер за значку. **Дејан Јанковић, 11060 Београд, Миријево VI бр. 22 или Градиште 22**

Молим читаоце који поседују било који број Забавника од броја 1 до 10 да ми их пошаљу, у замену нудим значке и салвете. **Александар Мартиновић, 31330 Прибој, Иве Лоле Рибара 14**

Ко нам пошаље две кецеље „Линд“ исте боје добиће од нас по два Лунова магнус стрипа, четири постера, десет салвета и металну значку. **Александра Влаховић и Жељка Бобањ, 23000 Зрењанин, Иве Лоле Рибара 6**

За постере Бјорна Борга и Бруса Лија и све што је о њима написано дајем значке, стари новац, марке, постере, касете и разгледнице. **Томислав Шеремет, 22240 Шид, Маршала Тита 107**

За једну салвету са ликом Микија Мауса, Хајди, Шиље, Паје Патка или Плутона дајем три салвете. Осим тога, била бих пуно захвална сваком оном ко ми пошаље неки стари број Забавника. **Сњежана Матек, 41284 Будиншчина, Будиншчина 8а**

Сакупљам разгледнице и репродукције познатих сликара па молим да ми се помогне, знам руски и енглески, а читам српскохрватски. **СССР, Кавказ, 370005 Баку, Хачатуров Марен**

За три романа Златне серије и Лунов магнус стрип дајем значку. **Дејан Нешић, 15225 Владимирци, Ул. Жике Поповића**

Ко ми пошаље постер Тарзана из Стрипотеке број 652 добиће од мене привезак са фигуром Хајдука, Динама или Црвене звезде. **Никша Борчић, 58000 Сплит, Средманушка 1**

Онај ко ми први пошаље неки роман из серије Лунов магнус стрип, Златна серија, Алан Форд, Стрипотека или Забавник добиће од мене сто Дениса, сто Екс алманаха и десет постера познатих пјевача и група. **Марко Чајавец, 41000 Загреб, Басаричекова 14**

За десет салвета нудим разгледницу свога града и значку, а за двадесет салвета разгледницу, две значке и налепницу, у обзир долази и размена салвета и значака. **Мирјана Полча, 11000 Београд, Боре Продановића 15**

ĐAČKO DOBA-SPOMENAR
poštan. fah 38-157
BEOGRAD 11061

POKLON !
- nalepnica
- značka

- 64 stranice
- 32 ilustracije
- u boji
- postojan povez
- naslovna strana zlatotisak

to je:
đački ilustrovani
SPOMENAR
za samo 110 din.

NARUDŽBENICA
SPOMENAR u količini od ___ kom

ime i prezime

ulica i broj

broj pošte i mesto plaćate poštaru

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В.д. директора НО „ПОЛИТИКА“ Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Сурудић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

WALT DISNEY

МИКИ

